

DUHOVNI PASTIR

Izhaja vsak mesec.

Velja 8 K na leto.

V. zvezek.

V Ljubljani, maj 1914.

XXXI. letnik.

Homiletika.

(Spisal dr. Fr. Ušeničnik.)

III. Poglavje.

Kako si govornik pridobi voljo poslušavcev (afektivni moment v govoru).

Voljo izpodbuditi, da svobodno in z ljubeznijo objame to ali ono nadnaravno dobro, poslušavca pridobiti za krščansko življenje: to je bolj ali manj namen vsakemu cerkvenemu govoru. Nobena stvar pa ne more direktno, kar naravnost, poseči v človeško voljo; indirektno, nenaravnost pa moremo vplivati na svobodno voljo na dvojen način. Psihologija nas uči, in vsak to lahko na sebi opazuje, da se naša volja svobodno odloči za to, kar um spozna kot dobro in za kar je srce vneto.

To sta torej dva psihološka momenta, sodba našega uma in čustvo srca, ki nagibata voljo, da se svobodno odloči za to ali ono nadnaravno dobro. Oba momenta mora govornik vpoštevati. Kdor ne umeje ganiti poslušavcem srca, ta je kot govornik svojo nalogo samo napol rešil. Ciceron je rekel: največja umetelnost govornikova je, razplamteti srca poslušavcev — »ex omnibus oratoris laudibus ista sit maxima, inflammare animos audientium, et quocumque res postulat modo flectere«.¹

Cerkveni govornik, ki n. pr. hoče, da bi se ljudje skesano izpovedali svojih grehov, mora poslušavce dobro poučiti, da je izpoved naša dolžnost in potreben pomoček za zveličanje; obenem pa bo skušal, da v njih srcih vzbudi strah pred večnim pogubljenjem, željo po miru in spravi z Bogom, pogum in zaupanje v božjo pomoč.

Že smo povedali, kaj je storiti govorniku, da si ustvariyo poslušavci jasno s o d b o o predmetu, o nadnaravnih dobrotah: kako naj razlaga, dokazuje, zmote zavrača; sedaj moramo pokazati še one pomočke, ki z njimi vnema srca poslušavcev.

¹ Brutus, c. 80, n. 279.

Predno pa moremo odgovoriti na vprašanje, kaj je storiti govorniku, da razvname srca poslušalcev, moramo nakratko označiti, kaj nam pomenita besedi čustvo in srce in kolik je vpliv čustev na etično življenje.

§ 1. Čustvo in srce. Vpliv čustev na нравno življenje.

1. **Čustvo.** Iz psihologije vemo, da je v nas dvojno spoznavanje, čutno in umsko, in uprav tako dvojno teženje, čutno in umsko (*appetitus sensitivus et appetitus rationalis*). Umsko teženje imenujemo voljo.

Teženje se vzbudi, se dejstvuje, kadar zaznamo kaj prijetnega ali neprijetnega. Po prijetnem težimo, hrepenimo, upamo srečo doseči, in ko jo dosežemo, se veselimo. Pred neprijetnim bežimo, se upiramo, bojimo; če se nesreči ne moremo izogniti, obupavamo; in ko nas zlo zadene, se jezimo ali žalostimo.

Ti pojavi ljubezni, hrepenenja, nevolje, veselja, sovraštva, žalosti, upanja, obupa, poguma, strahu, jeze in kar je še tem sorodnih pojavov, se kažejo v umskem in čutnem teženju. Zaznamujemo pa te pojave z besedo čustvo (*affectus*, *Gefühl*).

Čustvo torej je pojav ali dejstvovanje našega teženja. Prvotno in najprej nam pomeni beseda čustvo pojave čutnega teženja: v širšem pomenu pa znači ista beseda tudi pojave našega umskega teženja ali volje, v kolikor ti pojavi niso svobodni ali samohotni, ampak spontani, nesamohotni.

Niso namreč vsi akti volje svobodni, ampak nekateri so naravni, spontani, nesamohotni. Kjer se pojavi kaka dobrota, se volja vzbudi kar spontano, brez vsake umske refleksije, in zaželi tisto dobroto. Če je dobrota absolutna, sreča popolna, jo volja nujno hoče tudi potem, ko jo je um spoznal kot absolutno dobroto; če pa um razvidi, da tisto dobro ni v nujni zvezi z našim blaženstvom, ga volja po tem spoznanju hoče ali pa noče: svobodna je.

Svobodna volja ima torej svoj razlog v spoznanju, da dobro, ki ga um zre pred seboj, ni v nujni zvezi z našim blaženstvom, ampak da je sreča mogoča tudi brez te dobrine. Kjer ni tega spoznanja in pred tem spoznanjem je dejstvovanje volje naravno, nujno, nesamohotno. In te naravne, nesamohotne pojave v volji zaznamujemo z isto besedo kakor dejstvovanje nižjega teženja: imenujemo jih čustva. Hrepenenje, ljubezen, sovraštvo, veselje, žalost naše volje zaznamujemo torej z besedo čustvo, kadar ti pojavi volje niso samohotni, svobodni, ampak naravni in nujni.

2. **Srce.** Čutno in umsko življenje v človeku kot enem bitju ni ločeno drugo od drugega, ampak vpliva čutno na umsko, in umsko na čutno življenje. Posebno se umsko teženje vedno razliva na čutno (*per redundantiam*, pravi sv. Tom.), in čutno v umsko. Čutno čustvo najde odmev v umskem (*Resonanz der Gefühle*) in umsko v čutnem. Odtod je, da si mislimo neko središče želj, čustev, afektov, čutnih in umskih ali zgolj duhovnih. To središče imenuje Nemec »Gemüt«, mi pa

»srce«. — Dasi namreč organ čustvovanja ni srce, ampak duhovnega volja, čutnega pa možgani in hrbtnjača, je vendar srce v najožji zvezi z željami, čustvi, afekti, sploh teženjem. Zato je srce simbol čustev in posebno ljubezni.

3. Vpliv čustev na svobodno voljo, na нравno življenje.

a) Čustvo je nesamohotno, spontano dejstvovanje teženja. Od nesamohotnega, spontanega dejstvovanja pa je ena sama stopinja do samohotnega, svobodnega akta. Treba samo, da volja pritegne nesamohotnemu čustvu, in v duši se rodi svobodno, radovoljno hrepenenje, upanje; radovoljen strah, stud; radovoljna ljubezen, veselje, žalost.

Volja pa pritegne tem rajši, čim močnejši je čustvo. Energija teživnih sil v nas je omejena; čim močnejši je torej čustvo, tem bolj je izčrpana teživnost. Iz tega sledi: čim močnejši je čustvo, ki nam je prevzelo dušo, tem manjša je aktivnost naše volje, tem manjši nje odpor proti čustvu.

b) Čustvo pa vpliva tudi na razum in domišljijo: za kar je človek vnet, za kar mu plamti srce: to tisti trenotek tudi domišljija slika bolj živo, in razumu se vidi to v vsej drugi luči, o tem bolj ugodno sodi, zdi se mu več vredno, bolj pomembno, skratka: boljše. In ker sodba uma nagiblje voljo, je razvidno, kako čustva tudi po razumu vplivajo na voljo, na etično življenje. Že Aristotel je rekel: Drugače sodimo, če je v nas čustvo ljubezni, in drugače, če je mrzlost v nas; drugače, če smo jezni, in drugače, če smo ravnodušni. Kakršno je naše srce, take se nam zdé stvari.¹

§ 2. Sredstva, s katerimi cerkveni govornik vzbuja afekte.

Prvo sredstvo: milost božja.

Pomen afektov v duhovnem govoru je jasen. Katere pomočke pa naj rabi govornik, da z njimi razvname srca poslušavcev?²

1. Čustva, ki jih mora vzbujaati duhovni govornik v srcih svojih poslušavcev, so nadnaravna. Nadnaravna so po predmetu (objektu), do katerega se obračajo: ta objekt je nadnaravno dobro ali zlo, t. j. dobro ali zlo, katero spoznavamo po sv. veri; nadnaravna tudi po svojem glavnem vzroku (principu), iz katerega izvirajo: ta vzrok je milost sv. Duha.

Milost sv. Duha pa ni edini vzrok, ki so od njega zavisni nadnaravni afekti. Poleg milosti božje, nadnaravnega principa afektov, je treba vpoštevati dva naravna faktorja; in to sta: a) habituelna in trenutna ubranost v srcih poslušavcev; b) aktualno spoznanje, ki ga imajo poslušavci o nadnaravni dobroti ali nadnaravnem zlu.

¹ Rhetor. I. 2, c. 1, n. 4; cf. et. lib. 1, c. 2.

² Cf. Jungmann⁴ pg. 222 sq.

2. Govornik, ki hoče ganiti srca, v njih vzbuditi sveta, nadnaravna čustva, si mora torej predvsem zagotoviti pomoč in blagoslov od zgoraj; zato pa naj mnogo moli in pridno vporablja sveto pismo.

a) Prvi in najboljši pomoček, ki nam naklanja milost božjo, je molitev. Mašnik, ki mnogo moli, ima v svojih govorih neko posebno moč nad srci svojih poslušavcev. Njegova beseda je kakor duhovno olje, ki se razliva v dušo poslušavcev in naredi njih srca voljna in sprejemljiva za vse dobro. Škof A. M. Slomšek je rekel: »Duhovno olje, mazilo, to je tista skrivna znotranja duhovna moč, ki milo oživlja in ogreva naše srce, kakor pohlevni dež naše polje. Beseda pomaziljena z milopolnim glasom, srce tako rahlo pa tudi tako krepko prime... To duhovno pomaziljenje besede, poseben dar Sv. Duha, se dá izprositi, ne pa naučiti.«¹

b) Rábi vedno in spretno sveto pismo. Kar si moramo naši besedi šele izprositi, to ima beseda svetega pisma že sama ob sebi: maziljena je z oljem Sv. Duha, to se pravi, beseda svetega pisma sega globoko v srce in vzbuja močna in trajna sveta čustva.

§ 3. Drugo sredstvo pri vzbujanju afektov: govornik se oziraj na habitualno in aktualno ubranost src.

Milost Sv. Duha je glavni princip verskim čustvom; poleg tega nadnaravnega vzroka so tudi naravni pomočki, ki jih mora govornik vporabljati, če hoče geniti srca poslušavcev. Izpolniti mora pogoje, proti katerim se čustva v človeškem srcu naravno vzbujajo. Prvi naravni faktor, od katerega je zavisen afekt, je habitualna in aktualna ubranost src.

1. Govornik mora vedeti in na to paziti, kako so navadno, habitualno, razpoložena srca poslušavcev. Druga čustva navadno prevevajo ljudi na kmetih, druga v mestih; drugače je ubrano srce pobožnega, globoko vernega človeka, drugače versko hladnega posvetnjaka; drugače je ubrano moško, drugače žensko srce; drugo je habitualno razpoloženje v dijakih, drugo v vojaki, drugo v laikih, drugo v klerikih, drugo v delavcih, drugo v gospodi.

2. Ni pa dosti, da poznamo samo habitualna čustva naših poslušavcev, da vemo, kaj splošno želé, po čem hrepené, kaj jih veseli, kaj žalosti: ampak treba je tudi, da vpoštevamo, kaj ljudje, ki jim govorimo, prav sedaj čutijo v duši, kako so njih srca prav sedaj aktualno ubrana.

Aktualno razpoloženje v srcih poslušavcev najlaglje presodimo iz javnih dogodkov, ki močno vplivajo na ljudi.

¹ Vaje cerkvene zgovornosti. VI., 11; Zbrani spisi VI., 28.

Ti dogodki so morda izredni, in zato je njih vtis na ljudi tem večji: morda jih je zadela slaba letina ali obča nezgoda, požar, povodenj ali kaj drugega.

Če se pa ni zgodilo nič izrednega, kar bi bilo ljudi ne- navadno pretreslo, pogodimo ubranost src najbolje, če se ozi- ramo na d o b o c e r k v e n e g a l e t a. Cerkevno leto s svo- jimi prazniki in godovi ima neko posebno moč do naših src. Celó taki, ki praktično ne živé več s Cerkvijo, se ne morejo ubraniti nekemu blagodejnemu čustvu ob nekaterih dneh cer- kvenega leta, n. pr. o božiču, veliki noči, na vernih duš dan.

Kdor vpoštevá habitualno in aktualno dispozicijo v poslu- šavcih, govori ljudem iz srca, čuti z ljudmi in zato ima njegova beseda posebno moč do srca.

3. Če so v srcih poslušavcev čisto druga čustva od teh, ki jih hoče govornik v njih vzbuditi; če mora govornik ljudem povedati resnice, o katerih naprej vé, da jim ljudje nasprotujejo: tedaj more svoj namen doseči na dvojen način.

a) Navidez brez vsakega ozira na to, kaj čutijo ljudje v srcu o stvari, naj skuša vzbuditi ravno nasprotno čustvo.

b) Naj poprime stvar od tiste plati, kjer ji poslušavci ne nasprotujejo. Pové naj jim, da sam čuti isto kar oni, v kolikor so njih čustva upravičena; in če tega ne, pa da vpoštevá njih čustva, in da njih mislim in željam prizna, kar se dá priznati (insinuatio).

Pogoj za uspeh pa je, da uživa govornik pri poslušavcih ljubezen in spoštovanje; če tega ni, mu ne kaže govoriti o stvari, ki so ji ljudje sovražni.

§ 4. Tretje sredstvo pri vzbujujanju afektov: živo in jasno spoznanje nadnaravne dobrote in nadnaravnega zla.

Prvi naravni pogoj, ki je od njega zavisen afekt, je ubra- nost src v poslušavcih; drugi pa je s p o z n a n j e nadnaravne dobrote ali nadnaravnega zla. Čim popolnejšo podobo o nad- naravni dobroti ali nadnaravnem zlu vstvari govornik, tem lažje in tem hitreje gane srca svojih poslušavcev. Zato pa treba, da govori živo in jasno in da je sam prevzet od čustva.

I. Govóri živo in jasno.

Pogoj vsakemu čustvu v naši volji nasproti nadnaravni dobroti ali nadnaravnemu zlu je intelektualno spoznanje: čustvo se rodi, če razum tisto, kar je v stvari dobrega ali sla- bega, živo in jasno pojmi.

Pravimo, da mora razum živo in jasno pojmiti. Ni torej dosti, da razum samo sodi in sklepa; ampak treba je, da gleda in premišlja; pa kaj? — ne metafizičnega

bistva, ampak tisto, kar je dobrega ali slabega v stvari; in stvar mora biti dobra ali slaba, ne za kogarkoli, ampak za me, ki jo premišlujem. To premišljevanje ne sme biti samo trenutno, ampak mora nekaj časa trajati. Vse delovanje uma pa se mora vršiti kolikor mogoče z lahka, brez truda: in to se zgodi, če ima tudi fantazija popolno, živo in jasno sliko o dobroti ali zlosti stvari.¹

Kaj je torej storiti govorniku, da bo njegova beseda živa in jasna?

1. Žive in jasne slike vstvarjajo v nas vsi oni pomočki, ki delajo govor nazoren (zlasti primera, metafora, delitev celote, zgodovinski podatki, govorniška slika). Ena sama dobra povest, ena dobra primera nam poda časih tako živo podobo o stvari, da ljudi kar pretrese.

Zgledi. Kdor hoče na sebi čutiti, kako vpliva na dušo preprosto objektivno pripovedovanje, beri počasi in s premislekom, kar piše prerok Daniel (5. pogl.) o koncu kralja Baltazarja.

Gospod Jezus Kristus nam je v primeri kolikor mogoče živo pokazal pregreho Korozaina in Betzaide in Kafarnauma (Matth. 11, 21). »Gorje tebi, Korozain, gorje tebi, Betzaida! zakaj ako bi se bili v Tiru in Sidonu godili čudeži, ki so se pri vas godili, bi se bili zdavnaj pokorili v ostrem oblačilu in pepelu. Pa vam tudi povem: Tiru in Sidonu bo lažje sodnji dan kakor vam. — In ti Kafarnaum! ali se boš do neba povzdignil? V pekel boš pahnjen; zakaj ako bi se bili v Sodomi godili čudeži, kateri so se v tebi godili, bi bila še do današnjega dne ostala. Pa vam tudi povem, da bo sodomski zemlji lažje sodnji dan kakor tebi.«

Primeri in razdrobitev celote v dele je porabil J. Kleutgen, da je naslikal grozoto večne kazni v pekl²: Habt ihr, meine Christen, dieses Wort »in alle Ewigkeit« je ernstlich erwogen? bedacht, was es sagen will, ewig in der Hölle gequält, ewig verdammt sein? — Wenn ihr eine Nacht nicht bloß ohne Schlaf, sondern in Ängsten und Schmerzen da laget: wie wartet ihr auf jeden Glockenschlag! wie endlos schien euch eine Stunde! Wenn aber erst das Messer des Wundarztes in eurem Fleische schnitt, oder glühendes Eisen ein Geschwür ausbrannte: glaubtet ihr den Schmerz länger als einige Minuten hindurch aushalten zu können? Wie nun, wenn jene angst- und schmerzvolle Nacht bis auf diese Stunde nicht aufgehört? wenn das Schneiden und Brennen des Wundarztes in eurem Fleische nicht Minuten, wenn es Stunden, Tage, Jahre dauerte? Was also wird es sein, die Ewigkeit hindurch auf dem schrecklichen Lager in der Hölle sich ruhelos, was sage ich, ruhelos? heulend und zähneknirschend umherwälzen? die ganze Ewigkeit hindurch in allen Gliedern die Glut des höllischen Feuers empfinden? — Denket euch in der Hölle eine Grube so breit, so lang, so tief, daß sie dem Raume, in dem wir uns hier befinden, gleichkäme. Nicht alle Tage, nicht alle Jahre, nein, alle tausend Jahre soll ein Sandkorn in die Grube geworfen werden, bis sie voll sein wird. Was heißt es alle tausend Jahre? Bedenket, daß, so lange diese Welt steht, nur wenige Jahrtausende verflossen sind. Ein Jahrtausend also geht vorüber, da fällt das erste Sandkorn, noch ein Jahrtausend, das zweite fällt hernieder, wieder ein Jahrtausend, das dritte. Und so müssen Millionen von Jahrtausenden verfließen, bis auch nur der Boden der Grube mit Sand bedeckt ist. Ach, und immer noch wühlt die Flamme in dem Leibe, ohne ihn zu verzehren; immer

¹ Cf. Jungmann⁴, pg. 245 sq.

² Predigten. 2. Abth., 2. Aufl. (Regensburg 1885) 158.

noch nagt der Wurm im Herzen, ohne zu sterben; immer noch füllt die Seele der Schrecken des göttlichen Fluches. — Aber es soll nicht bloß der Boden mit Sand bestreut, sondern die weite und tiefe Grube ganz mit Sand erfüllt werden, und nur alle tausend Jahre fällt ein Sandkorn hinein. Könnt ihr die Zahl der Jahrtausende, die verfließen müssen, bevor sie voll wird, aussprechen, könnt ihr sie schreiben, denken? Nichtsdestoweniger, diese unaussprechliche Zahl von Jahrtausenden geht vorüber; die Grube wird voll; aber was nun? Sind die Verdammten dem Ende ihrer Peinen, dem Ende der Ewigkeit näher gekommen? Nein, dies Ende ist noch so fern, als es beim ersten Anfange war. Die Unglückseligen wissen's und welch wütigen Schmerz erzeugt immer von neuem der Gedanke: »In alle Ewigkeit nie werde ich das Licht des Himmels schauen! in alle Ewigkeit nie aus diesen Qualen befreit werden! in alle Ewigkeit statt Gott und seiner Heiligen den Satan und seine Genossen um mich haben! O zerfleischender Gedanke: verdammt, verworfen, verflucht bin ich in alle Ewigkeit.«

2. Pomočke, ki delajo našo govorico nazorno, rabimo ne samo, kedar hočemo geniti srca poslušavcev, ampak tudi kedar preprosto poučujemo. Je pa sredstvo, ki nam služi samo v to, da vzbudimo v poslušavcih globoka in močna čustva: to sredstvo je amplifikacija. Ciceron pravi: Est igitur amplificatio gravior quaedam affirmatio, quae motu animorum conciliet in dicendo fidem.¹ V živahnih in tehtovitih besedah razvije amplifikacija vso notranjo moč, ki je v dokazu. Kakor nam mavrica razkrije lepoto solnčnega žarka, ko ga razdrobi in pokaže našim očem v sedmih živih barvah: tako amplifikacija razgrne pred nami vso visokost in globočino, vso lepoto ali pa tudi vso grozo krščanske resnice.

Razne vrste amplifikacije. Navadne vrste amplifikacije so: collectio, concentratio, expolitio verborum.

a) **Collectio.** Nagib, ki naj vpliva na voljo, pojasnimo, z razlogi utemeljimo, podpremo z analogijami (s primerami, zgledi) in nazadnje ves dokaz nakratko pa krepko povzamemo.

Zgled. Segneri hoče v svoji 28. postni pridigi vzbuditi v poslušavcih kesanje nad grehi. Prvi nagib, ki ga navede, je ta-le: Objokujte svoje grehe; zakaj po grehu ste izgubili božje posinovljenje. Moč tega dokaza govornik takole razvija: »Znano vam je, preden ste Boga s smrtnim grehom drzno razžalili, ste bili v visoki časti pri njem: bili ste mu ne samo dragi služabniki, ampak tudi ljubi prijatelji, in ne samo ljubi prijatelji, bili ste njegovi srečni otroci. Bog vas je bil vzel za svoje namesto otrok; po milosti je vtisnil vaši duši svojo podobo, dal vam svoje lastnosti, delil z vami svoje zaklade, skratka: bili ste deležni božje narave, kakor pravi sveti Peter.² To visoko čast ste izgubili po grehu. Bog vas nima več za svoje otroke, tudi ne za svoje prijatelje, celo za svoje služabnike ne, ampak pravi vam naravnost, da vas več ne pozna: nescio vos.³ In vi se tako lahko-miselno veselite.

Ko je nesrečni Ezav zvedel, da je po očetovem blagoslovu Jakob dobil pravice prvorojenega sina, ga je to tako zbolelo v srce, da je tulil kakor rjoveč lev, ki ga nenadoma prebode ostra sulica. »Ko je Ezav slišal

¹ De partitione oratoria dialogus, n. 53.

² 2 Petr. 1, 4.

³ Matth. 25, 12.

besede očetove, je na ves glas zarjul,« pravi sv. pismo.¹ Ah, grešniki, malo bi bilo, da ste po grehu izgubili samo pravice prvorojenega. Kakor Ezav, bi dobili tudi vi drugi, dasi manjši blagoslov, in se s tem tolažili. Toda vi sedaj sploh niste več božji otroci, in zato za vas ni nobenega blagoslova, ampak čaka vas samo prekletstvo, tisto prekletstvo, ki ga bo izrekel Kristus nad pogubljenimi. »Če bodeste umrli,« tako govori Sv. Duh, »če bodeste umrli, bo prekletstvo vaš delež.«² In vi ne jokate kakor nesrečni Ezav, ampak se veselite kakor srečni Jakop.

b) *Concentratio* (*congeries*). Koncentracija zbere in tesno med seboj zveže vse momente, ki se v njih javlja, kar je dobrega ali zlega v stvari, nje etično vrednost, in nam kolikor močnejše obenem v jasni, ostro očrtani sliki pokaže stvar v celoti, ves nje pomen.

Lep zgled koncentracije je v drugem listu do Korinčanov (11, 18 sq), kjer se apostol Pavel zagovarja proti svojim nasprotnikom in poudarja, da je njim ne samo enakovreden, ampak večji od njih. »Ker se jih veliko hvali po mesu (zavoljo zunanjih prednosti), se bom tudi jaz hvalil. Radi namreč prenašate nespametne, ker ste sami pametni . . . V čemer pa se kdo kaj upa, . . . si upam tudi jaz: Hebrejci so, jaz tudi; Izraelci so, jaz tudi; zarod Abrahamov so, jaz tudi; služabniki Kristusovi so, — kakor manj pameten rečem — jaz še bolj. Bil sem v premnogih nadlogah, večkrat v ječah, v ranah črez mero, mnogokrat v smrtnih nevarnostih. Od Judov sem jih dobil petkrat po eno manj ko štirideset. Trikrat sem bil s šibami tepen, enkrat kamenjan, trikrat se je ladja z menoj razbila; noč in dan sem prebil na globokem morju; velikokrat na potih, v nevarnostih na rekah, v nevarnostih pred razbojniki, v nevarnostih pred rojaki, v nevarnostih pred neverniki, v nevarnostih v mestu, v nevarnostih v samotni, v nevarnostih na morju, v nevarnostih med lažnivimi brati; v trudu in stiski, v mnogem bdenju, v lakoti in žeji, v pogostnih postih, v mrazu in nagoti; razen tega, kar je zunanjega, imam svoje vsakdanje opravke, skrb za vse cerkve. Kdo omahuje, da bi jaz ne omagoval? Kdo se pohujšuje, da bi mene ne peklo? Če se je treba hvaliti, se bom hvalil s svojimi slabostmi. Bog in Oče našega Gospoda, Jezusa Kristusa, ki je hvaljen vekomaj, vé, da ne lažem.«

c) *Expolitio* ali *amplificatio verborum* ponavlja isto misel v raznih stavkih, ki se vrste drug za drugim.

Zgled. Is. 53, 4—5: »Resnično, on je prevzel naše bolezni in je nosil naše bolečine; mi pa smo si ga mislili kot gobavega in udarjenega od Boga in ponižanega; on pa je bil ranjen zavoljo naših grehov in potrten zavoljo naših hudobij; pokorjenje je bilo nad njim zavoljo našega miru, in z njegovimi ranami smo bili ozdravljeni.«

Ista misel se tu v raznih stavkih zapored ponavlja.

Ciceron imenuje to vrsto amplifikacije »*una in re commoratio*«. Duh se mudi dalje časa pri eni in isti stvari, zato da pomen stvari bolj živo čuti. Govornik pa ne more delati prevelikih presledkov, to bi bilo mučno; zato pa ponavlja isto misel z drugimi besedami; tako dobé poslušavci kolikor moč popolno sliko, a obenem utegnejo pri njej pomuditi se in čutiti ves nje pomen.

¹ Gen. 27, 34.

² Prov. 15, 29.

Te pomočke naj govornik rabi, in govoril bo živo in jasno in zato tudi krepko in pretresljivo, da bo beseda segla ljudem v srce. Rabi pa lahko te pomočke, kakor mu bolj kaže, tega ali onega samega zase ali tudi obenem več skupaj: zgled, primera, koncentracija itd. se lahko združijo.

II. Govornik bodi sam prevzet od čustva.

Psihologi pravijo, da ni mogoče čitati besede »žalost«, da se ne bi vzbudilo v nas neko čustvo žalosti. Tem bolj gotovo vsaka predstava čustva, če je le res več kakor prazna beseda, vzbudi odmev tistega čustva, odmev strahu, jeze, veselja, ljubezni v nas. Ako torej poslušavci vidijo, kako je govornik sam prevzet od afektov, to tudi nje gane; čustva se nekako prenašajo od govornika na poslušavca.

Govornik razodeva svoja čustva v besedi (slogu), v glasu (izreki) in v kretnji (akciji). Kako se kaže afekt v izreki in ponasi, o tem bomo pozneje razpravljali; sedaj nam je določiti samo to, kako se izraža čustvo v besedi, slogu.

Izraz čustva v besedi in slogu imenujemo figure. Figure so torej izliv srca, bodisi vselega ali žalostnega ali jeznega. Kadar namreč hoče človek kaj z občutkom (veseljem, žalostjo) povedati, tedaj skuša doseči uspeh ali s prav posebnim poudarkom posameznih besed (besedne figure) ali pa dá celi misli, celemu stavku nenavadno obliko (stavkove figure).¹ Figure delajo slog patetičen (genus dicendi grande); izraz je slikovit, beseda topla, in ta toplota čustev, ki žari iz besedi, ogreva naše srce.

Najbolj navadne figure so:

1. *Emfaza*. Govornik hoče v besedo več položiti, kakor je v njej v resnici, in zato jo izreče pomenljivo (cum émphasi), s posebnim poudarkom. Tak pomenljivi poudarek rabim, če n. pr. komu rečem: bodi mo ž! Beseda, prav poudarjena, ima še enkrat več v sebi, kakor če jo izgovorim v vsakdanjem pomenu.

Iz emfaze izvira *ironija*. Ironija dá besedi s posebnim poudarkom uprav nasprotni pomen, kakor ga navadno ima. N. pr.: To je junak (namesto plašljivec)! Posebno ostra, strupena ironija se imenuje *sarkazem*. »Bogá hvali — pa umri,« je rekla žena Jobu, ležečemu na gnoju. — Na prižnici je ironija malokdaj porabna; a če jo že rabimo, bodi taka, da nikogar ne žalimo.

Segneri² s pikro ironijo zavrača one grešnike, ki odlašajo pokoro na zadnjo uro, češ, ko bi tudi takrat ne mogli več govoriti in se izpovedati, saj zadoščuje kakršnokoli znamenje kesanja, in mašnik nam bo dal odvezo od vseh, tudi največjih grehov. Na to odgovarja Segneri: Torej so nespa-

¹ Cf. Debevec, Podoba (metafora) v slov. jeziku in slovstvu. (Jahresbericht des k. k. Franz Josef-Staatsgymn. in Krainburg 1905.)

² Il Quaresimale 11, n. 4.

metni vsi oni grešniki (našteje jih več po imenu), ki so za svoje grehe delali dolgo in očitno pokoro: po vašem modrem nauku naj bi bili čakali zadnje ure, in potem, ko ne bi bili mogli več govoriti, bi bili dali z roko ali z očmi kako znamenje, da se kesajo, in vse bi bilo dobro. Pomilovanja vredni so romarji, ki prihajajo od daleč v Rim, da bi tu dobili odvezo od grehov in delali pokoro; povejte jim, naj bodo pametni in se nikar ne trudijo, ko ni treba itd.

2. *Repetitio* ponavlja eno ali več besedi zato, da bi poslušavci bolj čutili njih pomen.

3. *Antiteza* zveže med seboj nasprotni misli in tako doseže večji vtis.

Zgled. »Kolnejo nas, mi (jih) pa blagoslovljamo; preganjajo nas, in prenašamo; preklinjajo nas, in molimo.« (1. Cor. 4, 12, 13.)

4. *Brezvezje in mnogovezje* (asyndeton, polysyndeton). Kdor v živahni govorici izpušča veznike, se zdi, da hoče ob istem času povedati več stvari; zato je v brezvezju neko stopnjevanje, ki se mora tudi v glasu in kretnji razodevati.¹ Mnogovezje pa naredi iz več stvari eno, in s tem učinkuje.

Zgledi. »Ljudje bodo samoljubni, lakomni, napuhnjeni, prevzetni, preklinjavci, staršem nepokorni, nehvaležni, hudobni, brez ljubezni, nepokojni, obrekovavci, nečisti, neusmiljeni, brez dobrotljivosti, izdajavci, predrzni, napihnjeni, kateri bodo sladnost bolj ljubili kot Boga, kateri imajo sicer podobo pobožnosti, njeno moč pa tajé. In takih se ogibaj.« (2. Tim. 3, 2–5.)

»In kralji zemlje, in poglavarji, in oblastniki, in bogati, in močni, in vsi sužnji in prosti so se poskrili po jamah in po pečevju na gorah; in so rekli goram in pečevju: padite na nas in zakrite nas...« (Apocal. 6, 15, 16.)

5. *Retorično vprašanje*. Kar toplo zagovarjamo ali z vnmemo zanikujemo, to radi povemo v obliki vprašanja.

Zgled. Luc. 6, 31–41: »Ali more slepec slepca voditi? Ali ne padeta oba v jamo? ... Kaj pa vidiš pazder v očesu svojega brata, bruna pa, ki je v tvojem očesu, ne čutiš?«

6. *Reticientia* (aposiopeza) zamolči konec misli, in s tem naredi tem večji vtis.

Segneri se v svoji pridigi na veliki petek² ves prevzet od sočutja obrne do Jezusa na križu in ga ogovori: »Ah, Gospod, kako si se mogel za tako nehvaležne, tako čudne ljudi dati na križ pribiti? Odpusti mi, če govorim preveč drzno; toda gorečnost za Tvojo čast me sili, da moram tako govoriti: Če si Sin božji, stopi doli s križa; da, če si Sin božji, stopi s križa! Kaj delaš tam na križu, kaj delaš, Sin božji? Ali zato prelivaš svojo kri v toliki množini, da jo ljudje tem manj cenijo? Kaj imaš od tega? kakšno korist? kakšen dobiček? Ah stopi, stopi doli s križa! Kaj pač moreš pričakovati od ljudi? Ker si dal zanje svoje življenje, se bodo morda zate kaj menili na tem svetu? Motiš se, o motiš se. Vsaka nespametna misel, vsak majhen dobiček, vsaka prazna želja jim bo več kakor Ti. In ko bi se kdaj zgodilo, da bi morali voliti med Teboj in med ... med kom? med Teboj in med ono ... — pa tega rajši ne povem, da Ti ne prizadenem javno take sramote —, o Gospod, nikar si ne delaj upov, Ti ne boš zmagal.«

¹ Cf. Aristotel, Rhetor. I. 3, c. 12, n. 4.

² Il Quaresimale 35, n. 18.

7. **N a g o v o r** (apostrophe). V nagovoru se obrnemo do enega ali več poslušavcev, ali tudi do koга nenavzočega, ali do Boga ali do katerega izmed svetnikov, časih tudi do nežive stvari, ki jo s tem obenem personificiramo.

Zgled nagovora do Jezusa Kristusa imamo v odlomku Segnerijeve pridige, ki smo ga navedli pod aposiopezo. — Nagovor hoče v govorniku in poslušavcih močnih čustev, zato naj se ne rabi pogosto.

8. V s k l i k (exclamatio).

Sv. Bernard vsklikne ob ljubezni včlovečenega Sina božjega: O suavitatem, o gratiam, o amoris vim! Itaque summus omnium unus factus est omnium? Quis hoc fecit? Amor dignitatis nescius, dignatione dives, affectu potens, suasu efficax. Quid violentius? Triumphat de Deo amor!¹

9. O b s e c r a t i o, prirčna, silna prošnja.

Zgled. »Rotim vas, kakor ptujca in popotnike, zdržite se mesenih želja, ki se vojskujejo zoper dušo, lepo živite med neverniki . . (1. Petr. 2, 11. 12.)

»Bratje! Prosim vas, jetnik v Gospodu, živite, kakor se spodobi, za poklic, v katerega ste poklicani: z vso ponižnostjo in krotkostjo, s potrpljenjem, prenašajoč eden drugega v ljubezni, skrbni, da ohranite edinost duha v zvezi miru.« (Ephes. 4, 1 sq.; gl. tudi Rom. 12, 1.)

Dostavek. Splošne opazke o afektih. 1. Le kar pride iz srca, gre k srcu. Pectus est enim, quod disertus facit.² Srce nas naredi zgovorne. Če nam samim plamti srce za kako reč, bomo zanjo vneli tudi poslušavce. Zato pa je treba molitve, premišljevanja, učenja; treba je vaje v ascezi najprej pri sebi.

2. V besedah, glasu, kretnji se čustvo ali »pathos« ne sme prej razodevati, dokler nismo poslušavcev za to pripravili.

3. Najbolj primerno je, da skušamo vzbuditi močne, trajne afekte ob koncu govora, v peroraciji; a umerjeno toplo čustvo naj preveva ves govor. Veliki govorniki ob koncu vsakega novega dokaza, ki ga retorično razvijejo, apelirajo tudi na srca.

4. V vsakem govoru prevladaj en sam glavni afekt: če govornik poleg glavnega afekta vzbuja še druga, morda celo nasprotna čustva, sme to storiti samo mimogrede in samo v toliko, v kolikor ta druga čustva pomagajo, da bo glavni afekt tem močnejši in tem trajnejši. Zato ni psihološko, če je n. pr. naš glavni namen vzbuditi strah pred nesrečno smrtjo, pa govorimo morda v prvem delu o smrti grešnikov, v drugem pa o smrti pravičnega.³

¹ Serm. 64 in Cant.

² Quintil., Instit. orat. l. 10, c. 7, 15.

³ Cf. Schleinitzer, Das kirchliche Predigtamt.³ (Freib. i. Br. 1881) pg. 316.

IV. Poglavlje.

Pazljivost pri poslušavcih in zaupanje do govornika.

Pazljivost pri poslušavcih in njih zaupanje do govornika sta dva pogoja, ki je od njih zelo zavisen uspeh cerkvenih govorov.¹

§ 1. Kako se budi in ohrani pazljivost pri poslušavcih.

Če se poslušavcem med govorom zdeha ali celo dremlje, če se ozirajo okrog po ljudeh, ali če gledajo po oltarjih, po stenah, oknih: je to znamenje, da ne pazijo, da so raztreseni. In če ne pazijo, potem seveda ni mogoče, da bi umeli naše razlaganje in dokazovanje; govorimo gluhih ušesom. Kaj je torej storiti govorniku, da budi in ohrani pazljivost v poslušavcih?

1. Govorimo **praktično**, to je, za življenje. Celò ljudje, ki jih je malo skrb svoje duše in zveličanja, hočejo, da jim pridigar govori o tem, kar je potrebno za krščansko življenje.

Svetnemu govorniku je lahko biti praktičnemu. O' Connell je govoril stotisočeri množici, naj vstraja v boju zoper krivico. Okoliščine so bile take, da govor ni mogel biti drugačen nego praktičen. Šlo je za časne, svetne zadeve; poslušavci so takoj čutili, da O' Connell govori o njih stvari, da govori zanje.

Potrebe krščanskega življenja niso čutne, vidne; umevamo jih težje in poznamo jih manj, nego vidne, čutne stvari, časne zadeve. Zato se mora duhovni govornik mnogo bolj potruditi, če hoče ljudem pokazati, da gre za imenitne stvari, ki nje same zadevajo; ozirati se mora na razmere in okoliščine poslušavcev, na njih dušno stanje, na cerkveno leto; in potem mora tisto izbrati, kar najbolj ustreza sedanjim potrebam. Bolj podrobno smo o tem govorili v poglavju o predmetu cerkvenih govorov.

2. Med govornikom in poslušavci mora biti nepretrgana zveza, **komunikacija**. Govori samo govornik, drugi so tihi, a duša govornikova in duše poslušavcev morajo biti v vedni dotiki; biti mora med njimi neko prehajanje in prelivanje misli in čustev. Govorimo vsem, a govorimo tako, da se vsakemu zdi, kakor da uprav z njim govorimo. Kdor to umeje, ta ima vedno pazljive poslušavce.

Navadni pomočki, ki posredujejo ali pospešujejo komunikacijo med govornikom in poslušavci, so:

a) Nekateri navadne besede, s katerimi se obračamo do poslušavcev; n. pr. »povprašujete me . . .«; »kaj bi rekli, ko . . .«; »sodite sami, če . . .«; »ta resnica se vam zdi trda, pa . . .«;

¹ Cf. Jungmann⁴ pg. 302 ssq.

»mislite morda, da . . .«; »lahko bodele umeli, da . . .«; »tako sodijo mnogi, vi pa veste, da . . .«

b) nekatere govorniške figure, zlasti:

a) retorično vprašanje;

β) retorično odgovarjanje (subiectio): govornik si zastavi vprašanje, pa precej sam odgovori;

γ) concessio: govornik nekaj prizna, kar je, vsaj na videz, za njegovo stvar neugodno; n. pr. »res je sicer . . .«; »priznam, da prav govorite, če . . .«; »ne tajim, da . . .«

δ) communicatio: govornik se s poslušavci posvetuje in z njimi premišlja; n. pr. »kaj se vam zdi . . .«; »ali ni res, dragi poslušavci, če . . .«

c) direktni o govor ali oговор v drugi osebi: vi, vam, vaš; dragi mi poslušavci; dragi mi kristjani. — Kadar moramo kako stvar grajati, ne smemo vedno ponavljati »vi« in »vi«, kakor da na nas samih ni nobene sence one napake, ki pred njo druge svarimo; bolj modro je, če v takem slučaju govorimo v prvi osebi v množini.

3. Da bodo poslušavci lažje pazljivi, skrbi govornik, da bo govor **mikaven**. Poslušavci morajo imeti pri govoru neki duševni užitek. Ciceron je rekel: »Erit igitur eloquens . . . is, qui . . . ita dicet, ut probet, ut delectet, ut flectat.«¹

Seveda estetični užitek, ki naj ga imajo poslušavci, govorniku ni cilj, ampak samo sredstvo do cilja. Govornik hoče učiti in pridobiti voljo poslušavcev; to je njegov glavni namen. Da pa to lažje doseže, govori tako, da nudi poslušavcem tudi neki užitek. Sv. Avgustin pravi: »Ideo autem victoriae est flectere, quia fieri potest, ut doceatur et delectetur, et non assentiat. Quid autem illa duo proderunt, si desit hoc tertium?«²

Duševni užitek v govoru posredujejo vsi pomočki, ki jih vporabljam, da je naša beseda živa in jasna; posebe pa dela govor mikaven novost in lepota.

a) **Novost v govoru**. Kratko in malo ne priporočamo tiste napak razumete originalnosti, ki išče predmetov, o katerih še nihče ni govoril, ali stika za izrazi, ki jih noben človek ne rabi. Ni treba, da bi bile misli in izrazi nenavadni; ampak ves govor imej nekaj posebnega, svojega, individualnega.

Znak individualnosti bo imel govor, če predmet, ki hočemo o njem govoriti, prej dobro proučujemo in premišljujemo; ko pa govorimo, rabimo tiste besede, ki stvar najbolj določno in najbolj natanko izražajo.

¹ Orat. c. 21, n. 69; po Ciceronu uči isto sv. Avgustin: »ita dicere debere eloquentem, ut doceat, ut delectet, ut flectat« (de doctr. christ. 4, c. 12, n. 27).

² De doctr. christ. 4, c. 12.

Ni treba torej, da bi ob tej ali oni stvari v srcu čutili, česar še nihče ni čutil. Ravno narobe: skušajmo, da bomo z vso dušo to čutili, kar mora čutiti vsak človek ob stvari, ki o njej govorimo.

Vprav to načelo velja o naših mislih. Nove misli imeti se ne pravi čisto drugače misliti, kakor ljudje navadno mislijo; ampak imeti tiste misli, ki bi lahko vsa-kemu prišle v glavo, pa mu v resnici ne pridejo. To se zdi paradokсно, pa je resnično: nič ne stane govornika več truda kot tisto, kar ga je navidez najmanj stalo; in nič ni tako novo kakor tisto, o čemer se ljudem zdi, da bi bil to lahko vsak povedal.

Jakob Brydaine (1701—1767), veliki francoski misijonar in popularni govornik, je imel v Grenoblu govore, h katerim so prihajali tudi mnogi vojaki. Ko je nekoč govoril o zapovedi ljubezni do bližnjega in ostro obsojal dvoboj, je za trenutek obstal, potem pa mirno nadaljeval: »Pa morda je tu med vami marsikateri pogumen vojak, ki bi mi rad posegel v besedo in rekel: Častiti gospod, ali pa Vam je znano, kaj je to po naših pojmihi o časti, če kdo komu dá pljusko v obraz? — Da, prijatelj, mislim, da to dobro vem. — Bržkone se motite. Pa kje bi se bili tega učili? — V knjigi, ki me uči vprav najbolj važnih stvari; v knjigi, ki mi pravi, da je tako žaljenje najbolj podlo in gotovo nič manj sramotno, kakor se to vam zdi: in ta knjiga je sv. evangelij. Tam sem bral, da naš Gospod Jezus Kristus v svojem bridkem trpljenju ni rekel nobene žal besede proti rabljem in sodniku, dokler so ga samo sramotili, obrekovali, bičali, na križ pribijali; ko pa ga je hlapec udaril s pestjo v obraz, te žalitve ni mogel prenesti in se je pritožil. To je pojem, ki sem ga o žaljenju časti dobil v sv. pismu; in zelo dvomim, da bi se bili vi med svetom naučili tako žaljenje bolj globoko studiti. Poslušajte sedaj, kaj pravi evangelij: Tedaj je eden služabnikov, ki je poleg stal, Jezusa po licu udaril, rekoč: Tako odgovarjaš velikemu duhovniku? Jezus mu je odgovoril: Če sem napak govoril, izpričaj, da napak; če pa prav, kaj me biješ?« (Jo. 18, 22 sq.)¹

Ali ni to, kar je tu govornik povedal, novo, in vendar tako, da bi to lahko vsak povedal?

b) Lepota v govoru. Govor je lep, če nam nudi lepo vsebino v lepi obliki.

Kar zadeva vsebino, je vsak duhovni govor lep; resnice naše svete vere so vse lepe, in sicer zelo lepe.

Oblika je lepa, če je jezik slovnično pravilen in govorniško ubran.

Jezik bodi **slovnično pravilen**, in zato naj govornik: a) pazi, da v sklanjatvi, spregi in sintaksi ne greši proti pravilom slovnice in duhu jezika;

β) rabi domače ali že vdomačene besede, ne pa tujk; če mora kdaj rabiti poslušavcem še neznano besedo, naj jo precej pojasni.

Dasi pa mora govornika biti skrb pravilnega in čistega jezika, naj vendar v tej reči nikar ne pretirava; če kake stvari ni mogoče slovnično pravilno in obenem za ljudi umev-

¹ Jungmann⁴ 320.

no povedati, je bolje, da grešimo proti pravilom slovnice, kakor pa da govorimo pravilno, a za ljudi neumevno. Sveti Avguštin je že rekel: »melius est, reprehendant nos grammatici, quam non intelligent populi.«¹

Da bo jezik **govorniško ubran**, naj govornik: a) skrbi za **blag oglasje** (euphonia) v besedah. Besede so blagoglasne, če samoglasniki in soglasniki v pravem sorazmerju menjavajo med seboj; kjer zadene skupaj več težko izrekljivih soglasnikov, je beseda trda in ne zveni lepo; n. pr. čvrstost.

β) Prizadevaj se za »numerus« v stavkih. Kar je simetrija obrazujoči umetnosti, to je numerus v govoru. Deli stavkovi naj se v sorazmerju tako vrsté, da ni eden predolg, drugi prekratek; in če so deli neenaki, morajo tvoriti simetrično enoto.² To razmerje med stavkovimi deli je potrebno za lepoto govora; pogrešno pa je govoriti v verzih, rimah in asonancah.

γ) Rabi govorniške trope in figure. Tropi dajo besedi neko čutno svežo slikovitost, ki je za našo domišljijo to, kar je pomladno zelenje za naše oko. V figurah veje življenje in toplota čustev.

Govorili smo že o obojem, o tropih in figurah; dostaviti nam je samo nekaj malega o tropih.

Tropi so: metafora, sinekdoha in metonimija. O metafori smo rekli, da se snuje na podobnosti dveh predmetov.

Sinekdoha in metonimija pa temeljita na naravni zvezi med dvema predmetoma. Nekateri predmeti so namreč tako tesno med seboj zvezani, da se vsled dušeslovnega zakona asociacije vselej spomnimo drugega, če vidimo ali slišimo imenovati prvega. Ta stik med predmeti je lahko samo zunanji ali pa nujen in notranji.

Kedar je ta naravni stik samo zunanji, kakršen je med delom in celoto, pa izraza preobrnemo ter postavimo del mesto celote ali obratno, dobimo sinekdoho. V očenašu n. pr. molimo: »Daj nam danes naš vsakdanji kruh«; imenujemo torej le del mesto vsega živeža.

Če je naravni stik nujen, notranji, pa predmete med seboj zamenjamo, naredimo metonimijo.

Tak notranji stik je: med vzrokom in učinkom; med orodjem in ljudmi, ki ga rabijo, ali med orodjem in opravilom, ki se izvršuje z njim; tvarino ali izdelkom, ali obratno; med krajem (oziroma časom) in ljudmi ali drugimi stvarmi, ki so z njim v zvezi; med abstraktnim pojmom in konkretnimi predmeti, ki jih obsega; med znamenjem (simbolom) in zaznamovano rečjo.

¹ Enarratio in Ps. 138, n. 20; ed. Maur. tom. 4 (Venetiis 1730), 1545.

² Cf. Cicero, de orat. I. 3, c. 44, n. 175.

Zgledi. »V potu svojega obraza boš jedel svoj kruh« (»pot« namesto težko delo). »Ko je Jezus prišel v Jeruzalem, je vse mesto bilo pokoncu« (»vse mesto«, kraj namesto ljudi). »Križ« se rabi kot simbol krščanstva, »oljkova vejica« simbol miru itd.

4. Da ohranimo poslušavce pazljive, **ne govorimo predolgo**. Sv. Frančišek Sal. je posebno priporočal, da naj bodo duhovni govori kratki. Rastlina usahne, če jo preveč zalivamo, in ljudje se tudi najboljšega pridigarja naveličajo, če jim predolgo govori.¹

Navadne nedelje naj govor v zvezi s sv. mašo traja pičle pol ure, tako da bo pridiga in sv. maša končana v eni uri. »Missa et concio spatio unius horae absolvantur,« veli druga ljubljanska sinoda.² Ob slovesnih prilikah popoldne lahko govorimo 35 do 40 minut; več pa nikar.

O pridigah pri misijonu ne govorimo: to so izredne prilike, pri katerih so izjeme mogoče.

§ 2. Kako dobiti zaupanje pri poslušavcih.

Poslušajmo najprej Aristotela: Kar zadeva osebnost (ἦθος) govornikovo, naj se kaže v govoru tako, da mu vdobi zaupanje pri poslušavcih. Značajnemu (poštenemu) možu verjamemo rajši in hitreje, in sicer splošno v vseh stvareh, posebej pa v onih, ki niso popolnoma gotove, ampak dvomne... Zmotno je, kar mislijo nekateri učitelji zgovornosti, češ, da je osebnost govornikova brez pomena za uspeh; nasprotno, trdil bi skoraj, da ima uprav osebnost največjo prepričevalno moč...³ Tri stvari pa budé v poslušavcih zaupanje do govornika: modrost, krepost in dobrohotnost (σοφία καὶ ἀρετὴ καὶ εὐνοία).⁴

Aristotel je v teh besedah dobro označil stvar, ki nam je sedaj o njej govoriti.⁵

Če se ne oziram na notranjo milost božjo, je uspeh cerkvenega govora največ zavisen od tega, da imajo poslušavci duhovnika za moža, ki je bogaboječ, pošten in značajan; ki ljubi svoje poslušavce in jim dobro hoče; ki je po svojem znanju in izkušnji, po modrosti in pravem taktu vreden zaupanja.

Papež Pij X. veleval: »Episcopi... divini verbi ministerium ne cui sacerdoti committant, nisi ante constiterit, ipsum esse pietatis doctrinaeque copia rite instructum.«⁶

¹ Cf. L'esprit de St. François de Sales, Paris 1841, 372; Jungmann⁴ 335.

² Synod. dioec. Labac. II., pg. 29.

³ Rhetor. I. 1, c. 2, n. 3.

⁴ Rhet. I. 2, c. 1, n. 5—6.

⁵ Jungmann⁴ 341—364.

⁶ Motu proprio 1. sept. 1910, A. A. S. 1910, 673.

Tretja nedelja po veliki noči.

Slovesni praznik sv. Jožefa.

1. Moč varstva in priprošnje sv. Jožefa.

Postavil ga je gospodarja svoji hiši
in oblastnika vsega svojega premo-
ženja. Ps. 104, 21.

Ozrimo se, predragi, danes proti svetim nebesom, in naš verni duh nam pokaže tamkaj na veličastnem prestolu svetega Jožefa, h kateremu se kot k svojemu varihu zateka nepregledna množica katoliških kristjanov vsega sveta. Odkod toliko zaupanje v varstvo in priprošnjo sv. Jožefa?

Kdor ima nad kom varstvo, potrebuje zaupanja. Kolikor več pa more in hoče kdo storiti za blagor svojih varovan-
cev, toliko več uživa zaupanja. Čigavo varstvo pa je bolj ime-
nitno in mogočno, čigavo bolj zanesljivo in uspe-
šno, kakor varstvo sv. Jožefa? Poglejmo le njegovo
veljavo, ki jo uživa v nebesih, in njegovo ljubezen, ki
jo goji do nas. Ta dvojni pogled naj utrdi v nas zaupanje v
moč njegovega varstva in njegove priprošnje pa
poživi našo ljubezen do sv. Jožefa!

Sv. Cerkev ima od svojega božjega Ustanovitelja nalogo, poučevati nas v tem, kako imamo verovati posamezne resnice naše svete vere. Iz njenih obrednih molitev moremo po-
sneti tudi nauk o sv. Jožefu, zlasti o velikosti njegove
veljave v nebesih.

1. Vodilna misel vseh cerkvenih molitev ob obeh
praznikih sv. Jožefa je ta-le: Čistemu ženinu Marije Device je
v nebesih zaupana neomejena oblast, podobno kakor
je bila dana Jakobovemu sinu Jožefu v Egiptu. Iz cerkvenih
molitev v čast sv. Jožefu doni tak glas Gospodov vernikom,
kakor nekdanj Egiptčanom iz ust Faraona, ko so se v svoji silni
stiski zatekli k njemu: »Pojdite k Jožefu! Svojo oblast sem
položil v njegove roke, on je delivec mojih milosti, on zmoro
to za vas, kar zmorem jaz sam.« Sv. Cerkev obrača na svetega
Jožefa tudi besede svetega pevca: »Postavil ga je glavarja svoji
hiši in oblastnika vsega svojega premoženja.« Psalmist govori
tako o egiptovskem Jožefu, ki je bil pa le predpoda rednika
Jezusovega, ženina preblazene Device Marije, variha svete
Družine in vesoljne Cerkve. Sv. Bernardin pravi, da »sv. Jožef
preseže onega, ker ni samo Egiptčanom kruha telesnega živ-
ljenja, ampak je vsem izvoljencem z največjo skrbjo izredil
nebeški kruh, ki podeljuje nebeško življenje.«¹

¹ Brev. hod.

O vplivni moči sv. Jožefa v nebesih nas poučuje tudi pogled na njegovo imenitno službo, na njegov tako visoki poklic.

V tistem času, o katerem govorimo, je imel Bog na zemlji dvojén z a k l a d, ki mu je bil popolnoma in nadvse pri srcu: Jezusa, kateremu je rekel po besedah prazničnega evangelija: »Ti si moj ljubi Sin; nad teboj imam veselje,« imel je Marijo, ki je navdušena po Sv. Duhu dejala o sami sebi: »Gospod me je imel v začetku svojih potov« (Preg. 8, 22). Sv. Jožef pa je bil tisti, ki mu je Gospod zaupal ta dvojni z a k l a d. Njega je postavil poglavarja svoje družine, gospoda svoje hiše, kneza vse svoje neizmerne posesti. Njemu je dal očetovske pravice nad Jezusom, moževe pravice nad Marijo. Te pravice sta mu Jezus in Marija tudi popolnoma priznala: zakaj Jezus je bil najpokornejši otrok, Marija najzvestejša žena. S temi predpravicami na zemlji je bila združena prečudna oblast sv. Jožefa.

Vprašam pa: Ali bi smel kdo trditi, da mu te pravice niso več priznane, odkar je sveti Jožef v nebesih? Kdo bi mogel in hotel misliti, da sveti Jožef v nebesih nima več veljave, kot le tisto, ki si jo je pridobil s svojo svetostjo, on, ki ga je Jezus imenoval očeta, in Marija svojega moža? Tako misliti bi se reklo, da je ob svojem sprejetju v nebesa izgubil najlepše bisere iz svoje krone, da je to, kar je za druge najvišje plačilo, zanj nekaka izguba. Sv. Bernardin spet govori: »Gotovo ni dvomiti, da Kristus podložnosti, spoštovanja in prevzvišene časti, ki mu jo je izkazoval med ljudmi kakor sin svojemu očetu — v nebesih ni odrekel, ampak še izpopolnil in dovršil. Zato mu je rekel Gospod: »Pojdi v veselje svojega Gospoda. Četudi veselje večnega zveličanja pride v srce človekovo, vendar mu je Gospod rajši rekel: »Pojdi v veselje!« Tako naj bi se skrivnostno naznanilo, da tisto veselje ni samo znotraj v njem, ampak da ga obdaja od vseh strani in prešinja ter ga kakor brezdanje brezno vase potaplja.¹

Glejte, ljubi kristjani, zato se goji med pobožnimi verniki tako dobro utemeljena misel, po kateri se pripisuje sv. Jožefu nekaka proseča vsemogočnost, ki ne pozna nobenih mejâ. Sveti Tomaž Akvinski pa piše, da kličemo razne svetnike za gotove potrebe na pomoč, kakor bi bila oblast, pomagati nam, mednje razdeljena in nanje omejena, medtem ko je sv. Jožef prejel vseobsežno oblast, uspešno nam pomagati in nas varovati, ako se zaupljivo in s pobožnim srcem k njemu zatekamo. Isti cerkveni učenik piše dalje, da vsled tega, ako Sin božji svojemu redniku ni odrekel ničesar, ko je bil pod njegovo pokorščino na zemlji, sedaj, ko sedi na desnici Očetovi, še prej dovoli, česar ga prosi. Sv. Izidor pa pravi: »Menim, da je med priprošnjiki v nebesih sv. Jožef poleg preblazene Device najmogočnejši.«

¹ Brev. hod.

Zato nas pozivlje sv. Cerkev, naj se z istim zaupanjem obračamo na drugega Jožefa, kakor so Egipčani govorili prvemu: »Naš blagor je v tvojih rokah, naš gospod naj le milostljivo na nas gleda, in mi bomo z veseljem kralju služili« (I. Moz. 47, 21).

2. Vprašanje pa je, ali nas bo pač milostljivo pogledal sv. Jožef? Brezdvomno. Le ozrimo se na njegovo dobrotljivost, njegovo ljubezen, njegovo gorečnost za naš časni in večni blagor.

V božjih načrtih je vse naprej določeno. Ko je Bog ustvaril srce sv. Jožefa, ustvaril ga je kot srce moža Marijinega in rednika Sina božjega. Hotel je, da v tej vidni trojici, Jezus, Marija in Jožef, vlada soglasje mišljenja, podobno onemu, katero veže tri božje osebe nevidne in večne Trojice med seboj. Po vzorcu Srca Jezusovega in Marijinega je bilo upodobljeno srce sv. Jožefa. To je stališče, na katerega se je treba postaviti, da moremo, kolikor je mogoče, prav misliti o popolnostih srca sv. Jožefa, duše sv. Jožefa, s katerimi je bila ozaljšana, namreč: Visoke misli pa močnodušnost, ki je potrebna tistim, ki imajo izpolniti velike naloge; dalje nežna rahločutnost in dobrohotnost za bližnjega. Srce sv. Jožefa je bilo nagnjeno k vsemu temu, k čemur se je v teku trideset let razvilo ob tolikih zunanjih milostih, ob hvaležni ljubezni Jezusa in Marije. Ali sta mogla zvestobo, s katero jima je služil, boljše poplačati kot s tem, da sta njegovo svetost, njegovo ljubezen čezdalje bolj dvigala in podžigala, da sta njegovemu srcu izkušala dati vedno večjo podobnost lastnih src?

Ako bi torej šele popraševali, če se moremo zanesti na pomoč sv. Jožefa, bi bilo skoraj isto kakor dvomiti o ljubezni Jezusa in Marije do nas; zakaj iz njih Src zajema sv. Jožef svojo ljubezen do nas in svojo skrbljivost za nas. Kako bi pač smeli tako misliti? Saj moramo vendar vedeti, da je sv. Jožef najrajši premišljeval ljubezen božjo do nas, tisto večno ljubezen, ki nam je dala Jezusa po Mariji, dala Odrešenika in srednico pa našo priprošnjico. Ko je v živi veri sveti rednik klečé pogledoval božje Dete v jaslcah, potem v naročju njegove Matere, na svojih rokah, ko je videl, kako raste pred njegovimi očmi, kako mu pomaga pri ponižnih delih, ko je slišal, kako deček govori o nebeških rečeh, tedaj je gotovo vselej vnovič vzplamtela ljubezen in gorečnost do Boga in za blagor ljudi v njegovem srcu in vzklínil je hvaležen: »Tako je Bog ljubil svet...« Sveti Jožef je bil prepričan, da je Jezus vse, kar je storil in posedel na zemlji, storil le nam v prid in imel v posesti le zavoljo nas. Kristjani! Tudi mi bodimo uverjeni, da je Jezus zato hotel imeti pravo mater in navideznega očeta, da bi obema vlil v srce svojo ljubezen do nas. Božji Zveličar je hotel biti nekako

prisiljen, na njuno priprošnjo to dovoliti in storiti, kar bi mi sami iz sebe ne mogli doseči. Sv. Cerkev izreka to sama po litanijah v tisti molitvi v čast sv. Jožefu, proseča, »da nam bo podeljeno, česar naša slabost ne more doseči.«

Da poživim vaše zaupanje v pomoč sv. Jožefa, vam povem naslednji z g l e d.

V rojstnem mestu blaženega Petra Kanizija v Nymwegen na Holandskem so se nastanili očetje družbe Jezusove v začetku preteklega stoletja. Dobili so jako slabo in nezdravo stanovanje. Neka pobožna katoliška družina pa jim nenadno ponudi v nakup lepo in prostorno hišo. Vse jim je prav všeč, samo skrb za denar jih tare. Pa tista dobra katoliška družina jim dá tako ugodno ponudbo, da naj kar sprejmó hišo proti zadolžnici, oziroma menici na negotov čas. Niti za obresti jim ne bo skrbeti.

Toda prišlo je drugače. Zmedo je napravila smrt v oni družini. Premoženje je bilo razdeljeno in menica za dotično plačilo je padla v roke nekemu prostozidarju, udu skrivne proticerkvene družbe. Ta se razsrdi nad tem, da bi ga jezuiti »ogoljufali«, kakor je rekel, za obresti na hiši. Sklene se maščevati, češ, menica mora biti v 24 urah izplačana, ko se jim predloži, in ti »črnci« v tako majhnem mestu tolike vsote denarja pač ne bodo nikjer dobili. Potem pa se začne pravda pred trgovsko zbornico, kar jim bo pri večjidel protestantskem ljudstvu izpodkopalo vso veljavo; in to je ravno nameraval.

Hitro leti mož k sodnji v Nymwegen ter zahteva, naj se jezuitom takoj predloži menica v njegovem imenu v izplačilo. Dotični uradnik pa je bil odkritosrčen prijatelj redovnikov. Takoj spozna nastavljeno past, zato poizkusi čas dobro izkoristiti. Ko vidi, da je mož ves razburjen zaradi te menice, izprašuje ga o vsej zadevi tako natančno in tako dolgo, da se začne že mračiti. Poišče klobuk in palico, kakor bi hotel kar v samostan z napovedano terjatvijo, pa pogleda na uro in vzdikne: »O, kaj je že tako pozno! Danes bo že težko kaj opraviti v samostanu. Četudi pridem tje, pa iščejo predstojnika toliko časa, da moja uradna ura med tem že poteče. Rajši počakajmo do jutri, da se vse bolje izteče.« Bog je tako naklonil, da se prostozidar vda temu predlogu.

Kakor hitro le-ta odide, skoči sodni uradnik v samostan ter jim pove, kaj hudega jih čaka. Ni sicer vedel, kaj naj bi jim pomagal odlog za par ur, toda božja previdnost je vse prav zasukala. Grozno se očetje prestrašijo in samostanski predstojnik (P. Matija Wolff † 1857) reče: »Tu more pomagati samo sv. Jožef;« bil je namreč velik častilec njegov. »Šest nas je,« nadaljuje, »jutri zjutraj bomo vsi maševali v čast sv. Jožefu in trije še pojutrišnjem, da bo svetih maš kakor za nekako devetdnevno.« Potem preudarjajo, kaj bi bilo storiti v tej silni

stiski. Sklenejo, da se pelje predstojnik naslednje jutro s pošto k nekemu grofu, samostanskemu prijatelju, ki jim je že večkrat pomagal iz zadrege.

V poštnem vozu predstojnik sopotnikom pripoveduje marsikaj zanimivega, in radi ga poslušajo. Ko nekje preprežejo konje, dobi zraven njega sedež mož, ki se mu predstavi za trgovca iz Amsterdama ter ga prosi, naj bi mu kot katoliški duhovnik dal pojasnila v naslednji zadevi. »Začetkom tega leta,« pravi, »sta mi bili dve moji ladji na potu iz Indije napovedani, toda po mojem računu sta morali biti ravno takrat v kanalu med Francosko in Angleško, ko so nastopili ondi silni viharji, vsled katerih se je potopilo mnogo ladij. Da bi rešil svoji, storil sem obljubo, da bom dal polovico dobička v dobre namene, ako ladji srečno dospeta sémkaj. In zares sta obe ladji nepoškodovani dospeli do Amsterdama. Moje blago je razprodano, računi sklenjeni. Sedaj bi vas, prečastni gospod, prosil, povedati mi, kako naj izpolnim svojo obljubo.«

Ves začuden je poslušal redovnik trgovca ter mu pravi: »Gospod, vi ste meni zaupali in mi razodeli svojo skrivnost, zato pa še jaz povem svojo.« In predstojnik mu razloži vso zadevo z nakupom hiše in z menico. »Kako visoka pa je menica?« vpraša trgovec. »Toliko in toliko tisoč,« odvrne predstojnik. Trgovec ostrmi, nič ne reče, ampak seže v žep, izvleče iz njega zavoj ter ga pokaže redovniku. Na njem je stala zapisana ravno tista vsota, ki jo je bil predstojnik imenoval in potreboval. Trgovec reče: »Tu pač ne morem več izbirati in odveč je, se še dalje posvetovati, le nekaj treba poudariti. Sv. Jožef ima v redu svoje računske knjige in dobro vé, koliko je tu denarja, tam pa nedostatka.« Predstojnik ga prijazno pogleda, sežeta si v roke in zavojček tisočakov postane last tako po sv. Jožefu osrečenih jezuitov, h katerim se predstojnik takoj vrne. One tri sv. maše opravijo naslednji dan v zahvalo sv. Jožefu, redniku in varihu vseh bratov Jezusovih. Seveda ne pozabijo spomniti se svojega velikega dobrotnika in prosijo Boga tudi za izpreobrnitev tistega prostozidarja, ki je bil le orodje v božjih rokah, da so prišli v pravo posest tiste hiše, ki je še sedaj njihova last. (»Ave Maria«, Linc, 1913, št. 3.)

Ta prigodba nam zopet izpričuje, kako prav je imela sv. Terezija, ki je, hvaležno se spominjaje toliko milosti, prejetih na priprošnjo sv. Jožefa, zapisala te-le besede: »Zarotim tiste, ki mi tega nočejo verjeti, pri ljubezni božji, naj sami to poizkusijo, videli bodo, kako koristno je, pribežati k temu svetniku ter ga prav vneto častiti.«

Kolikor bolj se torej kažemo njegove zveste častilce ter ga z otroškim zaupanjem kličemo na pomoč, toliko bolj se obrača k nam njegovo očetovsko srce in

njegova skrbna ljubezen. »Jaz ljubim nje, kateri mene ljubijo.« (Preg. 8, 17.) Tako, zdi se mi, govori sv. Jožef s svetim pismom.

Ljubi kristjani! Bog si je sv. Jožefa po besedah sv. Bernardina izvolil izmed vseh ljudi kot svojega zvestega sodelavca in pomočnika v doseg svojih najvišjih namenov. Zato si ga danes vnovič naprosimo kot svojega variha, priprošnjika in prijatelja. Sklenimo, ne le ob njegovih praznikih, ampak vsak dan počastiti sv. Jožefa s kako molitvico ali n. pr. s pobožnim zdihljem: »Sveti Jožef, prijatelj božjega Srca, prosi za nas!« (100 dni odpustka enkrat na dan.) Sklenimo, iz ljubezni do njega si marsikaj odreči, se skrbno varovati grešne priložnosti in ga stanovitno častiti. Sv. Jožef, »zvesti in modri služabnik« božji, nam bo vse to poplačal z obilnim blagoslovom v življenju in ob smrti uri.

Sklenem z molitvico sv. Bernardina v cerkvenih dnevnicah: »Spominjaj se nas tedaj, sveti Jožef, in s priprošnjo svoje molitve nas zagovarjaj pri svojem Rejencu. Pa nakloni nam tudi preblazeno Devico, svojo Nevesto, katera je Mati Njega, ki živi in kraljuje z Očetom in Svetim Duhom skozi neskončne vekov veke!« Amen.

Val. Bernik.

2. Zakaj moramo ljubiti bridkosti in križe svojega zemeljskega življenja?

(Priložnostni govor za praznik najdenja sv. Križa.)

Mene pa Bog varuj, da bi se s čim drugim hvalil kakor s križem Gospoda našega Jezusa Kristusa. Gal. 6, 14.

»Mene pa Bog varuj, da bi se s čim drugim hvalil kakor s križem Gospoda našega Jezusa Kristusa« (Gal. 6, 14). Take misli so navdajale srce sv. Pavla, ki je bilo prežarjeno ljubezni do Jezusa in do njegovega križa. Enake misli morajo prevevati srce vsakega pravega kristjana. Kogar srce preveva duh Jezusa Kristusa, ta visoko ceni in ljubi križ, križ bridkosti, da, celo šteje si v veliko čast ter slavo, ako ga Bog često obišče s križi bridkosti.

Teh mojih besed ne more umeti, ali bolje noče umeti srce človeka, ki je zatopljen v svetno ničemurnost. Ume jih pa srce onega, ki je pravi učenec Kristusov. Pravi učenec Kristusov se je naučil iz evangelijev in vzvišenega zgleda Jezusovega, da moramo mi kristjani ceniti, ljubiti križ bridkosti, deloma zaradi tega, ker Bog ne more dati človeku dragocenejšega daru od križa bridkosti, deloma tudi zaradi tega, ker človek ne more

svojemu Bogu darovati nobenega dragocenejšega daru od križa bridkosti. O teh dveh resnicah, katerima se vedno protivita naše meso in naša kri, vam hočem danes obširneje govoriti. Pokazal vam bodem:

I. da je križ bridkosti najdragocenejši dar, katerega nam more podariti ljubi Bog;

II. da je križ bridkosti najdragocenejši in najljubši dar, katerega more človek darovati Bogu.

I. Mi moramo ljubiti križ bridkosti, mi ga moramo zadeti na svoji rameni in ga moramo nositi brez nevolje, da, z veseljem po svoji življenski poti. To želi, da, celo zahteva od nas božji Zveličar. Toda, kako naj ljubimo križ bridkosti, kako naj z veseljem nosimo težko breme bridkosti, ako ne poznamo dragocenosti križa bridkosti? Mi torej moramo, da bomo v bodoče ljubili z vsemi močmi duše in telesa svoj križ bridkosti, preje uvideti njegovo vrednost, dragocenost, in spoznati, da nam Bog podari najdragocenejši dar, ako naloži na naši rameni razne bridkosti, križe. In kdo nas naj bolje pouči o tej resnici, ko Jezus Kristus sam? Ta učlovečeni Bog je neskončno ljubljeni Sin nebeškega Očeta; nad njim ima nebeški Oče svoje največje dopadenje. In na kak način je kazal, razodeval nebeški Oče to dopadenje do svojega edinorojenega in učlovečenega Sinu, ko je hodil njegov Sin v »podobi hlapca« med nami po zemlji? Mar li mu je dal bogato mater in bogatega rednika, tako da je živel njegov Sin v bogastvu in izobilju? Mar li je dal, da je žel njegov ljubljeni Sin vsepovsod in vsekdar priznanje in hvaležnost za svoj trud in napor? Kakšne in katere zaklade je razbral nebeški Oče iz svojega neskončnega bogastva, da jih je dal svojemu božjemu Sinu za na pot po grešni zemlji? Da, nebeški Oče je razbral iz svojega neskončnega bogastva zaklade, da jih je dal svojemu božjemu Sinu za na pot po grešni zemlji, toda ne zakladov zlata, ampak zaklade največjega pomanjkanja in siromaštva, zaklade zaničevanja in zasramovanja, zaklade črne nehvaležnosti ter težkega križa. Pa naj bodo to najdragocenejši darovi, dobrine, s katerimi more neskončno bogati Bog svojega neskončno ljubljenega Sinu obdariti? Brezdvomno, da. Sv. apostol Pavel pravi namreč, ali se je varal nebeški Oče v razbiranju najdragocenejših darov, da obdari z njimi primerno svoji ljubezni svojega učlovečenega Sinu, ker je razbral zanj le bridkosti, križe, ali so pa križi najdragocenejše dobrine, dobrine, ki so primerne, da je nebeški Oče z njimi tako bogato obdaroval svojega učlovečenega Sinu, dobrine, ki so primerne, da jih je prejel učlovečeni Sin božji kot najdragocenejše darilo iz rok svojega nebeškega Očeta. Za koga neki, vas vprašam, bi bil Bog shranil, ako bi bil imel med svojim bogastvom še drago-

cenejše zaklade od križa bridkosti, da ga z njimi obdari? Čigavo bode vse najboljše?« (I. Kralj. 9, 20). Komu naj bi dal Bog najboljše, najdragocenejše, kar ima, ako ne svojemu neskončno ljubljenu Sinu?

In kaj misli sam božji Zveličar, večna Modrost, o križih, o bridkosti? Za kaj smatra Zveličar križe, ko jih sprejema iz rok svojega Očeta? On jih smatra za dar nebeški, po katerem mora hrepeneti srce vsakega pravega kristjana, katerega mora pričakovati s hrepenenjem srce vsakega pravega njegovega učenca. Njegovo presveto Srce je kar žejalo po zaničevanju in poniževanju. S sveto nepotrpežljivostjo je čakal Zveličar, da umrje najsramotnejše smrti, smrti na križu, in to čakanje mu je povzročalo velike bolesi. »Kako mi je bridko, dokler se ne dopolni« (Luk. 12, 50), »kako hrepenim po trenutku, da odrešim svet s svojo smrtjo, kake muke, kako trpljenje občutim zaradi hrepenenja po smrti na križu,« je rekel sam svojim učencem. Dobro je vedel, da ga čaka v predvoru rimskega oblastnika strašno, krvavo, nečloveško bičanje; dobro je vedel, da ga čaka pred zborom judovskih duhovnov in starejšin ter pred Herodom strašno ponižanje, da ga čaka na Kalvariji strašna smrt na križu. Toda, glejte! Muke, s katerimi so mučili Zveličarja njegovi sovražniki v njegovem bridkem trpljenju, še niso zadostovale Zveličarjevemu Srcu. Božji Zveličar si je še sam pomnožil in povečal trpljenje, bridkosti s tem, ker je prostovoljno, vtopljen v morje bolečin, trpel na predvečer svojega trpljenja na Oljiski gori krvavi pot. Vprašam vas, dragi v Gospodu, ali bi bil Jezus tako zelo cenil, ljubil bridkosti, tako zelo hrepenel po trpljenju, ko je hodil v »podobi hlapca« med nami po zemlji, ako ne bi bil nahajal v bridkosti posebne vrednosti ter izredne dragocenosti?

A kakor je nebeški Oče mnogokrat in obilno obdaroval svojega božjega Sina od njegovega časnega rojstva pa do bridke smrti na križu z mnogovrstnimi bridkostmi, ravnotako obdaruje njegov božji Sin one, ki ga ljubijo »v dejanju in v resnici«, v njihovem zemeljskem življenju mnogokrat z mnogovrstnim trpljenjem. Časti, slavo, bogastvo, grešno veselje in uživanje prepušča Jezus svetu in njim, ki ljubijo svet, svojim ljubljencem pa pošilja bridkosti, križe, da jim pokaže, kako jih ljubi. In, ako hoče pokazati kateremu izmed svojih ljubljencev, da mu je posebno drag, ljub, tedaj mu pošlje posebno mnogo križev in bridkosti.

Križi, bridkosti morajo torej vsebovati neprecenljivo vrednost, ker je nebeški Oče tolikokrat obdaroval svojega edino-rojenega in učlovečenega Sinu v njegovem zemeljskem življenju s križi, bridkostmi; ker tolikokrat in tako obilno obdaruje božji Zveličar svoje ljubljence s križi, bridkostmi. Božji Zveličar namreč vé neskončno dobro, in dal Bog, da bi tudi mi uvideli: čim več in čim občutljivejših križev in bridkosti nam pošilja

Bog, tem več zasluženja si lahko pridobimo za nebesa, ako prenašamo bridkosti, križe svojega zemeljskega življenja z vdanostjo v voljo božjo, in čim več zasluženja si bomo pridobili za nebesa, tem večje bode tudi naše plačilo, naša slava v nebesih.

Vsled svojih predsodkov, katerih smo polni, smo smatrali križe, bridkosti svojega življenja za čisto nekaj drugega. Dozdaj smo se bali križev, pred križi smo bežali, križe smo mrzeli. Dozdaj smo menili, da se Bog nad nami jezi, da je nas pozabil, ako nam je kdaj v življenju poslal obilico križev, ako nam je kdaj v življenju naložil na naša ramena težko breme križev ter bridkosti in je pripustil, da smo kar omažovali pod težko butaro bridkosti, ne da bi bil nam obenem tudi poslal krepila in tolažbe. Danes smo pa uvideli, da so križi, bridkosti najdragocenejši dar, s katerim more Bog obdariti svoje izvoljence v njihovem zemeljskem življenju. Toda danes sklenimo trdno, da hočemo v bodoče ljubiti bridkosti, križe, da hočemo v bodoče nadvse ceniti križe, bridkosti, da hočemo v bodoče vsekdar z vsem srcem objeti bridkosti, katere nam bo poslal Bog, kot najdragocenejši dar, katerega more Bog človeku podariti.

II. Obenem pa tudi danes trdno sklenimo, da hočemo v bodoče vsekdar z vsem srcem objeti bridkosti, katere nam bo poslal Bog, kot najdragocenejši dar, katerega more darovati borni človek svojemu neskončnemu Bogu, kajti najdragocenejši, najimennitnejši dar, ki bi se naj daroval Bogu, smo mi sami. Vsi drugi darovi pa, katere so Judje darovali Bogu in katere tudi mi kristjani včasih položimo Bogu na oltar, niso bili in niso nič drugega kakor darovi, katere so darovali Judje namesto sebe, katere darujemo tudi mi namesto sebe. S temi darovi priznavamo svojemu Bogu javno, da smo pripravljeni, kadar bo njegova najsvetejša volja, da darujemo, žrtvujemo samega sebe za njegovo čast.

Rekel sem: najdragocenejši, najimennitnejši dar, ki bi se naj daroval Bogu, smo mi sami. Toda, se li more človek na nekrvav način darovati Bogu? Da, more se darovati. Toda kdaj se daruje in kako se daruje človek na nekrvav način svojemu Bogu kot najimennitnejši in najdragocenejši dar? Tedaj se daruje človek svojemu Bogu kot najimennitnejši in najdragocenejši dar, kadar potrpežljivo nosi bridkosti, križe, katere mu je naložila božja previdnost; tedaj, kadar se da pribiti s Kristusom na križ bridkosti; tedaj, kadar potrpežljivo prenaša kot krotko jagnje, da mu vzame previdnost božja imetje, zdravje, čast, ugled pri ljudeh, visoko službo. Ako torej človek potrpežljivo prenaša bridkosti, križe, katere mu pošlje ljubi Bog, tedaj daruje samega sebe svojemu Bogu. In človek ne more svojemu Bogu darovati imennitnejšega in dragocenejšega daru, kot ga daruje s tem, da je potrpežljiv in vdan v voljo božjo v bridkostih svojega zemeljskega življenja.

Da, človek ne more svojemu Bogu darovati imenitnejšega in dragocenejšega daru, kot ga daruje s tem, da je potrpežljiv in vdan v voljo božjo v bridkostih svojega zemeljskega življenja. Ker vsebuje, vključuje potrpežljivost v bridkostih toliko drugih krščanskih čednosti, ker sloni potrpežljivost v trpljenju na mnogih drugih krščanskih, in sicer odličnih čednostih, vprašam vas, ljubljani v Gospodu, kakšna živa vera, kakšno trdno upanje, kakšna čista in nesebična ljubezen do Boga, kakšno junaško zatajevanje samega sebe mora napolnjevati srce onega kristjana, ki se osrči reči: »Gospod, tepi me, pošlji mi bridkosti, kolikor hočeš, jaz sem pripravljen za šibel!« (Ps. 37, 18.) In kaka krščanska srčnost mora napolnjevati srce onega kristjana, ki se, vtopljen v morje bridkosti, osrči reči: »Zahvaljujem te, o Gospod, ker me tepeš, in moja največja radost je, za Kristusa in s Kristusom trpeti.« In kaka izredna krščanska srčnost mora napolnjevati šele srce onega kristjana, ki tarna, se pritožuje, da mu Bog preveč prizanaša, da mu ne pošilja nobenih bridkosti, medtem ko drugim kristjanom pošilja toliko bridkosti. Povejte mi, ljubljani v Gospodu, ali si moremo misliti dar, ki bi bil očem božjim ljubši, dražji, bolj všeč, ko je dar, katerega daruje Bogu kristjan s tem, da se dà voljno pribiti na križ bridkosti, katerega daruje Bogu kristjan s tem, da prenaša z vdanostjo v voljo božjo vse bridkosti!

Kako dragocen dar je daroval svojemu nebeškemu Očetu božji Zveličar s tem, da je z največjo vdanostjo, potrpežljivostjo sprejel iz roke svojega Očeta kelih bridkega trpljenja in da je izpil ta kelih trpljenja iz ljubezni do svojega Očeta do zadnje kapljice? Zaradi te njegove daritve so ga občudovali angelski zbori, zaradi te njegove daritve sta ostrmela pred njim nebo in zemlja. S to svojo daritvijo je božji Zveličar razveselil na izreden način svojega nebeškega Očeta. In kristjan, ki se je naučil iz Srca Jezusovega ljubiti, ceniti uboštvo, pomanjkanje, zapuščenost, poniževanje, je izredna radost angelskih zborov, je izredno veselje Boga, je izredna čast ter poveličanje svojega Stvarnika.

A kako žalostno je, da jih je med učenci križanega Jezusa tako malo, ki ljubijo v resnici križ bridkosti! Marsikateri kristjan kaj rad spremlja svojega božjega Zveličarja na Tabor, a na Kalvarijo pa ga spremlja le malo kristjanov. Mnogo je kristjanov, ki radi molijo, ki pridno hodijo k sv. spovedi, k sv. obhajilu, ki delijo bogato miloščino, ki si nalaagajo prostovoljno razna spokorna dela. Toda, kako malo je kristjanov, ki radi, z vdanostjo, potrpežljivostjo nosijo križ bridkosti, katerega si niso sami naložili, ampak jim ga je naložil na ramena sam Bog! A kdor se ni naučil od Gospoda Zveličarja ljubiti, ceniti križ bridkosti, ta se ni naučil od svojega božjega Učenika ničesar ali samo nekaj malega. Onemu namreč, katerega srce preveva v resnici duh Jezusa Kristusa, je kakor Jezusu križ bridkosti

najdragocenejši dar, katerega nam more podariti ljubi Bog, je križ bridkosti najdragocenejši dar, katerega more borni človek darovati svojemu Bogu.

Za kaj smo pa mi smatrali dosedaj križ bridkosti? Kajne, v bodoče hočemo imeti križ bridkosti za to, kar je v resnici? A samo križani Jezus je, ki nas more poučiti o vrednosti sv. križa, ki nam more vtisniti v naša srca pravo naziranje o križu. Njega moramo prositi te velike milosti. Ako nam bode on vtisnil v srca omenjeni resnici, tedaj bodemo zmerom radi sprejeli vsak križ bridkosti iz njegove roke kot poroštvo njegove božje ljubezni do nas. Ako pa bodemo z vdanostjo, s potrpežljivostjo sprejemali vse svoje življenje iz roke svojega Zveličarja križe bridkosti, tedaj bodemo, ne sicer mučenci krvi, pač pa mučenci križa Kristusovega, na katerem bodemo srečno živeli in še srečnejše umrli. Amen.

Po Tschupicku P. Dionizij Dušej.

Četrta nedelja po veliki noči.

1. Homilija lista.

Vsak dober dar in vsako popolno darilo je od zgoraj in pride od Očeta svetlobe. Jak. 1, 17.

V teku cerkvenega leta slišite brati večidel odlomke iz 14 listov sv. Pavla. Danes pa imamo za berilo odlomek iz edinega lista sv. Jakoba. Ta list je spisal sv. apostol Jakob mlajši. Njegov god praznuje sv. Cerkev skupno s sv. Filipom dne 1. majnika. Sv. Jakoba starejšega pa se spominja dne 25. julija.

Sv. Jakob mlajši je bil sin Alfejev in neke sorodnice Matere božje, torej sorodnik Gospodov pa tudi brat sv. Juda Tadeja. Živel je od prve mladosti prav ostro, ni jedel mesa, ni pil vina, molil je toliko, da so bila njegova kolena od klečanja vsa ožuljena. Po Kristusovem vnebohodu je bil za škofa v Jeruzalemu 30 let. Potem so ga hudobni Judje tožili in pahnili raz obzidje tempeljna. Ko se hoče nekoliko vzdigniti, da bi vsaj klečé blagoslovil ljudstvo, ga nekdo s težkim kolom pobije na tla ter mu razbije častitljivo glavo leta 62.

V njegovem času je bilo veliko kristjanov v nevarnosti, da bi iz strahu pred preganjavci ne zatajili svete vere. Mnogo jih je tudi bilo med kristjani, ki so ustni in pisani nauk sv. Pavla (list do Rimljanov) o opravičenju od grehov iz vere napačno razumeli, misleč, da jih more mrtva vera, vera brez dobrih del opravičiti ter Bogu prijetne ohraniti. Vsled teh napačnih nazorov se je med njimi silno širilo neusmiljenje, zatiranje ubogih, razuzdanost in hudobnost. Da bi ustavil to nesrečo, spisal je

sv. Jakob poseben list, ki ga je poslal izpreobrnjenim Judom, ki so živeli zunaj Palestine med neverniki. To je prvi izmed takojmenovanih katoliških listov, katere so spisali sveti apostoli: Jakob, Peter, Janez in Juda Tadej. To ime imajo ti listi zlasti zato, ker večidel niso bili pisani posameznim cerkvam in osebam, kakor listi sv. Pavla, temuč so bili namenjeni krščanskim občinam sploh, da se med njimi požive nauki svete vere.

List sv. Jakoba ima pet poglavij ter se more razdeliti na tri dele: Pouk, svarilo in tolažba. V prvem delu poučuje vernike o izkušnjah, o izviru hudega in dobrega pa o sadu božje besede. Iz tega dela, oziroma iz 1. poglavja lista sv. Jakoba je sprejetih pet svetopisemskih vrst v današnje berilo, naslednjo nedeljo jih bo šest iz 1. poglavja, križev teden pa pet iz 5. poglavja.

Oglejmo si posamezne vrste današnjega berila.

Ko sv. Jakob v začetku svojega lista pozdravi izpreobrnjene izvenpalestinske Jude, opomni jih, naj se vadijo v potrpežljivosti ter se v zaupljivi molitvi obračajo k Bogu za pomoč v izkušnjah in ga prosijo prave modrosti. Opozori jih, naj se nikar ne zanašajo na minljivo posvetno bogastvo in naj v svojem uboštvu hvalijo Boga, prepričani, da Bog ne napeljuje nikogar v greh, ampak le naša poželjivost, od Boga pa izhaja le dobro. V. 17. »Vsak dober dar in vsako popolno darilo je od zgoraj in pride od Očeta svetlobe, pri katerem ni izpremenjenja, tudi ne sence kake izpremenljivosti.«

Z besedo »dar« je razumevati vse naravne darove: um, pamet, voljo, spomin, zgovornost; z besedo »darilo« pa milostne darove: vero, upanje, ljubezen, modrost, potrpežljivost in druge čednosti. »Oče« je stvarnik in začetnik vse svetlobe, ki jo s svojo vsemogočnostjo in dobrotljivostjo tudi ohranjuje. Bog je začetnik dnevne in nočne svetlobe pa tudi duhovne, ker s svojo resnico in milostjo razsvetljuje našega duha in bo enkrat v nebesih vse pravične razsvetljeval v svojem veličastvu. Solnce, luna in zvezde po različnosti letnih časov izpreminjajo svojo svetlobo, Bog pa je neizpremenljiv, on je vekomaj en in isti, vekomaj dober in sam v sebi popoln. Rod za rodom izgine, človek gre za človekom v večnost. Pozemeljska lepota, mogočnost in premožnost, o kako minljivo je vse! Včeraj je bil premožen, danes berač, včeraj še zdrav in mlad, danes ne more več vstati. Kakor senca gre človek mimo, in kakor dim izgine vse posvetno. Samo eden je, ki se ne izpremeni — neskončni, večni Bog. Nauk je to za nas, ljubi kristjani, da smemo in moramo vsak čas zaupati v Boga. Ker je le on neizpremenljiv, naj bo on cilj našega življenja in delovanja, ne pa svet, ki je izpremenljiv.

Ta božja lastnost pa tudi osramoti toliko katoliških kristjanov, ki po opravljeni velikonočni spovedi tako hitro, morda že prvi teden ali celo prvi dan izpremene svoje sklepe, ki so jih storili pred božjim namestnikom in vsevidnim Bogom, sklepe, ki so jih imenovali trdne, pa so postali tako omahljivi.

Da je vsak dober dar od Boga in da on ne more biti naš izkušnjavec, dokaže potem sv. Jakob z darom krščanstva, kateri je najboljši izmed vseh dobrih darov. Apostol pravi:

V. 18. »Zakaj radovoljno nas je rodil z besedo resnice, da smo nekakšne prvine njegovih stvari.« Bog je hotel od vekomaj to največjo, vseobsežno dobroto, namreč poklicati nas h krščanstvu. Prerodil nas je po Kristusu, po katerem smo postali nove stvari, božji otroci. In to je delo proste milosti božje, ne pa naša zasluga. Zgodilo se je to prerojenje »z besedo resnice«, s sv. evangelijem. Ker so seme božje besede mnogi izmed Judov sprejeli v veri ter ga v delavni ljubezni oskrbovali, bili so znotraj prerojeni in prestvarjeni, prejemiši sv. krst, in sicer brez njihovega zasluženja. Judje, ker so bili izvoljeno ljudstvo, so bili prvi povabljeni k zveličanju v Kristusu. Tisti izmed njih, ki so sprejeli sveto vero ter postali udje Jezusove Cerkve, so bili Bogu posvečene prvine vseh poznejših pravovernih kristjanov.

Naši pradedje, predragi v Gospodu, so iz paganov, iz malikovalcev postali kristjani in niso tega gledali in slišali, kar so vrstniki Gospodovi in njegovih apostolov, namreč Jezusa samega v telesni postavi, gorečnost svetih apostolov in krvavo pričevanje premnogih izmed prvih vernikov. Toda našim pokrščenim pradedom in tudi nam velja beseda Gospodova iz evangelija Bele nedelje: »Blagor jim, kateri niso videli in so verovali.« Kako hvaležni moramo biti Bogu za vse to! Zato izpolnjujmo zvesto božjo voljo!

V naslednji vrsti dá sveti apostol navod, kako treba »besedo resnice« poslušati ter gojiti, da obrodi sad dobrih del.

V. 19. »Veste, preljubi bratje moji! Vsak človek bodi hiter k poslušanju, kesen pa k govorjenju in počasen k jezi.« Ker je »beseda resnice« vir našega prerojenja, bodisi po sv. krstu, bodisi po sv. pokori, zato jo moramo radi in z veseljem poslušati, hrepeneti po njej ter jo z veselim srcem in odločno voljo sprejeti. »Vera je iz poslušanja, poslušanje pa po Kristusovi besedi,« je zapisal sv. Pavel v listu do Rimljanov (10, 17). In Gospod Jezus Kristus je rekel svojim apostolom: »Kdor vas posluša, mene posluša; in kdor vas zaničuje, mene zaničuje« (Luk. 10, 16).

Pred nekaj desetletji so divji Indijanci v Ameriki prosili za krščanske učениke ter poslali v ta namen posebno odposlanstvo, ki je imelo na drevesni skorji napisano: »Mi smo lačni slišati svojega Boga.« Pri nas pa te dušne lakote tolikokrat pogrešamo, mnogim »beseda resnice«, »beseda življenja« preseda.

Vi pa, verni poslušavci, bodite hitri k poslušanju božje besede, že naprej se je med tednom pri svojih vsakdanjih opravilih in težavah veselite kakor tolažilne poslanke božje, ki vam sredi časnih skrbi obrača dušno oko kvišku, k Bogu, proti večnosti. Dober otrok nauke svojega očeta rad posluša, tako bodite tudi vi dobri, poslušni otroci nebeškega Očeta po besedi Jezusovi: »Kdor je iz Boga, besede božje posluša« (Jan. 8, 47).

Dalje opominja sv. Jakob v današnjem berilu k previdnosti v govorjenju, da bodimo namreč kesni v govorjenju. Podobno se bere tudi v Salomonovih pregovorih: »Kdor svoje govorjenje brzda, je učen in moder« (17, 27). Na drugem mestu (10, 19) pa stoji, da »veliko govoriti ni brez greha«. Pri obilnem govorjenju je nevarno, da bi se človek n. pr. preveč ne raztogotil, zato svari apostol pred naglo jezo, ki izvira iz strasti, rekoč: »Bodi počasen k jezi«. V naslednji vrstici podpre svoje svarilo. V. 20. »Človekova jeza namreč ne dela pravice božje.« Jeza je dostikrat vzrok, da človek marsikaj stori in reče, česar se pozneje kesa, a večkrat prepozno. Jeza, ki se prišteva med poglavitne grehe, zbuja v srcu maščevalne misli in naklepe ter draži človeka, da preklinja. Jeza je torej naravnost nasprotna krščanski ljubezni. Zato jeza človeka ne opraviči pred Bogom, marveč je njemu samemu v pogubo.

Da preprečimo slabe posledice hudovoljne jeze, ubogajmo, ljubi kristjani, sv. Frančiška Salezija, ki nasvetuje za to več pomočkov. Najprej, pravi, izkušajmo jezo že naprej zadušiti ter nagnenje k nji moško in vztrajno zatirati v sebi. Potem se motimo z mislimi, ki so primerne, da se pomiri naval jeze v našem srcu. Pribežimo tudi k Jezusu, ki nam velevala: »Učite se od mene, ker jaz sem krotek in iz srca ponižen, in boste pokoj našli svojim dušam.« Sveti cerkveni učenik svetuje dalje, da človek, ko ima srce vznemirjeno, ničesar ne stori, kar bi ga utegnilo zapeljati v jezo.

Apostol hoče, da bi bili kar največ mogoče popolni ter se zavedali časti in sreče otrok božjih, zato pripomni v naslednji vrsti:

V. 21. »Zategavoljo odložite vso nečednost in obilnost hudobije in v krotkosti ohranite vsajeno besedo, katera more zveličati vaše duše.« To je: Iztrebite iz srca vso hudobijo, vse sovraštvo do bližnjega, vse, kar zadržuje rast semena božje besede in milosti, pa v krotkosti do bližnjega vnovič sprejmite božjo besedo, ki je bila že poprej, ko ste bili namreč prerajeni za nebesa, vtisnjena v vaša srca. Ta živa beseda vas more vekomaj osrečiti, ker ni mrtva, ampak je v nji in po nji milost in resnica s svojo notranjo močjo. Nekaj podobnega je zapisal sv. Pavel v listu do Rimljanov (1, 16), kjer imenuje evangelij »božjo moč v zveličanje vsakemu, kateri veruje«. Sicer pa se v evangeliju sv. Janeza (5, 21) bere tudi taka obljuba samega Gospoda Jezusa Kristusa. »Resnično, resnično vam povem, da

kdor mojo besedo posluša in veruje njemu, kateri me je poslal, ima večno življenje in ne pride v sodbo, temuč je prišel iz smrti v življenje.« Zares, kdor je pokoren božjim naredbam, ne bo pogubljen, ker je vstal od smrti greha v večno življenje milosti in zveličanja.

Glejte, kristjani, koliko koristnih naukov se nahaja in izvaja iz današnjega berila sv. Jakoba, naukov o božji dobrotljivosti in neizpremenljivosti, naukov o božji besedi, o prerojenju za nebasa, o krotitvi jezika in jeze pa o čistosti in krotkosti srca. V listu uči sveti apostol, da smo prerojeni »z besedo resnice«. V evangeliju pa smo slišali obljubo Gospodovo apostolom, da »pride Duh resnice,« ki jih »bo učil vso resnico«.

Kristjani! Po sveti Cerkvi smo v svetih zakramentih in v oznanjevanju krščanskega nauka tudi mi prejeli besedo resnice, prejeli Svetega Duha. Zato je naša vestna dolžnost, resnice naše svete vere dobro poznati, jih premišljevati ter po njih živeti. Jezus je molil pri zadnji večerji: »To pa je večno življenje, da spoznajo tebe, samega pravega Boga, in Jezusa Kristusa, katerega si poslal« (Jan. 17, 3). Radi torej prebirajte katekizem, zgodbe sv. pisma in dobre molitvenike, namesto da bi preveč časa potratili s praznimi povestmi ali lenobnim posedanjem. Le v verskih naukih je prava luč. Jezus pa je tudi rekel: »Ako me ljubite, izpolnujte moje zapovedi« (Jan. 14, 15). Kdo je izmed nas, ki bi ne hotel Jezusa ljubiti? Zato pa tudi zvesto in natančno izpolnujemo vse božje zapovedi, ker jih je Jezus potrdil in ukazal izpolnjevati, izpolnujemo tudi vse zapovedi njegove svete Cerkve, saj ona v Jezusovem imenu daje razne ukaze in prepovedi. »Delajmo resnico v ljubezni in rastimo v vsem v njem, ki je glava, Kristus« (Ef. 4, 15). Amen.

Val. Bernik.

2. Bodimo rajši pripravljeni poslušati kot govoriti.

(Osnova govora.)

Bodi pa vsak človek hiter za poslušanje, počasen za govorjenje.

Jak. 1, 19.

Sv. Jakob nas s temi besedami uči, da bodimo rajši pripravljeni poslušati, kot govoriti. Imamo pa za to tudi tri razloge.

I. Narava sama nas to uči.

II. Škoda, če bi ne delali tako.

III. Korist, če tako ravnamo.

I. Uči nas narava sama.

1. Dala nam je za poslušanje dva organa, za govorjenje le enega.

2. Narava je dala živalim le dar poslušanja, ne pa dar govorjenja, ki ga ima samo človek, ki je razumno bitje; zato mora biti pa tudi njegovo govorjenje razumno. »Beseda vaša bodi vedno v milosti, s soljo zabeljena, da veste, kako vam je vsakemu odgovarjati« (Kol. 4, 6).

3. Že po naravi so ušesa vedno odprta, jezik pa z dvojnimi zapahom zaprt: z ustnicami in zobmi namreč.

»Obvaruj vrata svojih ust« (Mih. 7, 5).

II. Iz mnogega govorjenja nastane trojna škoda.

1. Greh. »Veliko govoriti ni brez greha« (Preg. 10, 19).

2. Kazen za greh. »Kdor ima veliko besedi, rani svojo dušo« (Modr. Sir. 20, 8).

3. Lahko izgubimo dobro ime. »Kdor poprej odgovori, kakor sliši, pokaže, da je neumen in osramotenja vr eden« (Preg. 18, 13).

Sv. Jakob pa splošno govori: »Jezik je zapopadek hudobije. — Nepokojna hudoba je, poln smrtnega strupa. Jezik je postavljen med našimi udi, ki ognusi vse telo« (Jak. 3, 6, 8).

III. Kdor malo govori, ima trojno korist.

1. Dobi milost. »Molče poslušaj in zavoljo svojega spodobnega obnašanja se boš prikupil« (Modr. Sir. 32, 9).

2. Postane moder. »Ako svoje uho nagneš, boš poduk prejel; in ako rad poslušáš, boš moder« (Modr. Sir. 6, 34).

3. Dušam zadovoljnost in mir. »Kdor varuje svoja usta in svoj jezik, varuje težav svojo dušo« (Preg. 21, 23).

Po D. Thomae Aqu. — Serm. Dom. — B. K.

Peta nedelja po veliki noči.

Moč in lastnosti prave molitve.

Resnično, resnično vam povem, ako boste Očeta kaj prosili v mojem imenu, vam bo dal. Jan. 16, 23.

Besede današnjega evangelija so sklep onega govora, katerega je imel Gospod pred svojim trpljenjem učencem za slovo. Svoje božje nauke sklene Zveličar, zagotavljajoč svoje drage, da bodo vse sprejeli od njegovega Očeta, za kar ga bodo prosili. To zagotavlja kar pod nekako prisego, rekoč: »Resnično, resnično vam povem« . . .

Občudujte, predragi kristjani, čudovito moč molitve, s katero lahko vse od Boga dosežemo! Edini pogoj je, da ga prosimo v Jezusovem imenu. Po besedah Tertulijanovih je namreč Bog tako dober oče, da nam bolj želi dati, kakor sami želimo sprejeti.

Kakšna tolažba, hkrati pa tudi kakšen nauk za nas, da moramo za vse prositi v Jezusovem imenu!

Govoril bom danes o moči in potrebnih lastnostih molitve.

I. Molitev je vaja naše sv. vere, s katero spoznavamo Boga kot provzročitelja vsega dobrega, priznavamo svojo nezmogljivost in mu javljamo svoje dušne in telesne potrebe.

Ta verska vaja ima čudovito moč, da z njo vse dosežemo od Boga. O tem nas prepričujejo i božji izreki i dejanski zgledi sv. pisma. Izberimo si le nekatere!

V starem zakonu je že Mozes govoril svojemu ljudstvu: »Ni ga drugega ljudstva tako velikega, da bi imelo bogove tako blizu, kakor je naš Bog pri vseh naših molitvah« (V. Moz. 4, 7). Vprašam: Čemu tako blizu, nego da te molitve posluša in usliši? — Kdo more moč molitve bolje poznati, nego Sin božji? Pa kako pravi v današnjem evanĝeliju? »Resnično . . . In pri sv. Matevžu (21, 22) govori: »Vse, karkoli v molitvi prosite, ako verujete, boste prejeli.« Tako zatrjuje Gospod povsod in kar trdi o svojem Očetu, poudarja tudi sam o sebi: »Ako me boste kaj prosili v mojem imenu, bom to storil« (Jan. 14, 14). Tako govori večna Resnica sama; kdo more potem dvomiti?

Ozrimo se sedaj še na nekaj zgledov!

V II. Moz. bukvah (32.) beremo, da je Bog tako razjarjen zoper Izraelce, da jih sklene pokončati. Zakaj? Odpadli so od njega, si vlili zlato tele in jeli malikovati. Kdo bo potolažil božjo jezo in ustavil božji sklep? Molitev. Mozes moli in tako preprosi Boga, da se ne maščuje nad ljudstvom.

Kako koristen nauk za nas vse! Kolikokrat odpadeš tudi ti, kristjan, od Boga, kakor Izraelci, in v njegovo največje razžaljenje moliš zlato tele! Tvoje zlato tele je denar, ki ga izkušaš kakorkoli pomnožiti, dočim zanemarjaš Boga in dušo; tvoje zlato tele je oseba, okoli katere se sučejo vse tvoje misli in želje; ljubiš jo bolj kot Boga, katerega s tem silno žališ; tvoje zlato tele je krivično blago, katerega ne vrneš; je strupeno sovraštvo, v katerem živiš; je pregrešna navada, katere ne odložiš; je bližnja priložnost, katere se ne ogiblješ; je prepovedano berilo, katerega ne opustiš, itd. To so tvoja zlata teleta, katera moliš v razžaljenje Boga. Zato je Gospod zoper tebe razsrjen in ti pošilja bolezen, nesrečo, škodo, izgubo, bridkosti, križe. Odpri vendar oči, poglej v svojo vest in spoznaj, da, kar

te zoprnega doleti, ni slučaj, ampak učinek božje jeze. Hiti, zateci se, kakor Mozes, k molitvi, odpovej se hudobiji in Gospod te bo sprejel v milosti!

V isti svetopisemski knjigi (II. Moz. 17) se bere, kako se poganski Amalekiti bojujejo v puščavi proti izraelskemu ljudstvu. Kaj stori Mozes? Ali se zanaša na število svojih mož? Ne; on vé, da je Gospod vojskinih trum, ki deli zmago, in sicer tistim, ki ga zanjo prosijo. Zavoljo tega se zateče k molitvi. Jozuetu ukaže ljudstvo voditi, sam pa gre na goro, kjer moli s povzdignjenima rokama toliko časa, dokler ne izprosi zmage nad Amalekom. Vidite li, predragi, kaj premore molitev?

Naše življenje je tudi vedna vojska s tisočnimi sovražniki duše in telesa. Posnemajmo Mozesa ter vztrajno kličimo in molimo k Bogu in zmagali bomo! Vsa naša zмага mora priti po molitvi. Po molitvi so Ninivitje utekli svojemu od Boga sklenjenemu poginu; po molitvi je očitni grešnik zadobil odpuščenje svojih hudobij; po molitvi je desni razbojnik sprejel raj; po molitvi je Elija zaprl nebesa, da ni deževalo 3 leta in 6 mesecev, in jih zopet odprl; skratka, po molitvi so se zgodili vsi čudeži, o katerih nam pripoveduje sv. pismo in cerkvena zgodovina. Molitev je dala slepim vid, gluhim posluh, mutastim govorico, bolnikom zdravje, obsedenim rešitev, mrtvim življenje in nič ni, kar bi se ne dalo doseči po molitvi. »Molitev pravičnega je ključ do nebes,« piše sv. Avguštin; »molitev se dviga v višave in božje usmiljenje nam prihaja v nižave.« Kajti po besedah Sirahovih (35, 21) prodira molitev ponižnega oblake.

Ta čudovita moč molitve je vzrok, da vsi sv. očetje in cerkveni učeniki, zlasti pa Zveličar in njegovi apostoli, tako skrbno priporočajo to versko vajo pri vsaki priliki. »Ne daj se zadrževati vedno moliti,« opominja Sirah (18, 22). »Vselej je treba moliti in ne jenjati,« vелеva Zveličar (Luk. 18, 1). »Neprenehoma molite,« piše sv. Pavel (I. Tes. 5, 17). »Molite drug za drugega, da boste ohranjeni; veliko namreč premore stanovitna molitev pravičnega,« pa opominja sv. Jakob (5, 16).

Kakšna sramota, a tudi kakšna škoda za nas, ljubi kristjani, če kljub tej čudoviti moči molitve in kljub vsem številnim in resnim opominom k njej vendarle ne molimo! Kristjan mora vedno moliti: v zdravju in bolezni, v sreči in nesreči, v cerkvi in zunaj nje, doma in na tujem. Če vam naj pa razložim še bolj natančno, kdaj treba moliti, rečem: Verni kristjan je dolžan moliti zjutraj, ko vstane, med dnevom pred jedjo in po jedi, pred delom in po delu, v izkušnjah, v nadlogah, kadar zveni angelovo češčenje, kadar zveni v spomin Kristusove smrti, zvečer, preden leže spat; pobožni gospodarji in gospodinjje naj, če ne vsak dan, vsaj vsak teden z vso družino skupno molijo sv. rožni venec. Posebno je pa treba moliti ob nedeljah in praznikih, zato so ravno postavljeni. Skupna molitev ima prednost in je uspešnejša od posebne, kajti Gospod pravi: »Kjer sta dva

ali kjer so trije zbrani v mojem imenu, sem jaz v sredi med njimi» (Mat. 18, 20). Prav zaradi tega prireja tudi sv. Cerkev v vseh splošnih zadevah skupne molitve, pobožnosti in procesije, katerih se moramo udeleževati z vso pobožnostjo in posebnim zaupanjem. — O, koliko božjega blagoslova v časnih zadevah, koliko milosti za dušo, koliko zasluženj za nebesa si bomo nabrali, če bomo radi molili!

II. Toda, predragi verniki, kaj je vzrok, da kljub tej čudoviti moči molitve ne dosežemo od Boga vsega, za kar ga prosimo, kakor nas uči izkušnja? Vzrok je, da Boga ne prosimo v Jezusovem imenu. V Jezusovem imenu prositi se pa pravi prositi v Kristusu, po Kristusu in kakor Kristus.

1. V Kristusu prosi tisti, ki živi z njim združen po posvečujoči milosti božji; smrtni greh pa nas loči od njega in »grešnikov Bog ne usliši,« piše sv. Janez (9, 31). Kaj je naravnjše, nego to? Če se kak podložnik zelo pregreši zoper svojega kralja, ali bo slednji uslišal njegove prošnje za podelitev kake milosti? Menim, da ne. Prav tako tudi Bog ne usliši grešnika, ki žali njegovo veličastvo. To je sam zagrozil po preroku Izaiji in je svojo grožnjo izpolnil na brezbožnem kralju Antiohu. Koliko je ta brezbožnež molil in prosil Boga za zdravje in življenje, a zaman, ker je prosil kot velik grešnik!

Morda opravljate tudi vi tako svoje molitve, dragi kristjani, in se udeležujete sv. maš. Vedite, da o taki molitvi pravi sv. pismo: »Njegova molitev mu bodi v greh« (Ps. 108, 7). Če ste v stanu greha, morate Boga prositi za pravi kes in odpuščanje, za pokoro in izpreobrnitev, in take prošnje ne bo odbil, ker poje psalmist: »Potrtega in ponižanega srca, o Bog, ne boš zaničeval« (Ps. 50, 19). Obžalujte najpreje grehe, spravite se z Bogom in potem ga čistega srca prosite potrebnih dobrot!

2. Nadalje moramo prositi po Kristusu, kar pomeni po posredovanju, po zasluženju Kristusovem. — Jezus je naš srednik in priprošnjik. Nihče ne more priti k Očetu, nego po Sinu, zagotavlja sam. (Jan. 14, 6). To vé sv. Cerkev in zato sklepa vse svoje molitve k nebeškemu Očetu z besedami: Po Jezusu Kristusu, tvojemu Sinu, kajti Bog Oče ne more ničesar odreči svojemu Sinu.

Kaj sledi iz tega? Da ne smemo Boga prositi za nič drugega, nego kar je v božjo čast in zveličanje naše duše. »Nič se ne prosi v Jezusovem imenu,« trdi sv. Avguštin, »kar nasprotuje našemu zveličanju.« Kako naj bo pa tudi to Bogu v čast, kar je zoper zveličanje duše? Ako pa ni Bogu v čast, kako naj za nas izprosi Kristus od svojega Očeta? Za kar moramo Boga prositi, je Gospod točno navedel v prošnjah očenaša in je v tem oziru tudi jasno poučil mater Cebedejevih sinov, ki ga je za njiju prosila zgolj za posvetno čast in srečo.

Ali se ne tičejo tudi vaše prošnje, dragi kristjani, pre-mnogokrat zgoj časnih zadev? Ali ne prosite za zdravje, za dolgo življenje, za naklonjenost dobrotnikov, za rodovitnost polja, za časno blagostanje? In čestokrat ne sprejmete teh darov od Boga! Zakaj ne? Zato, ker bi ne bilo Bogu v čast in bi vam ne služilo v zveličanje. Vsled tega tudi ni hotel Gospod uslišati prošnje Lazarjevih sester za zdravje bolnega brata, ker je čast božja zahtevala, da Lazar umre in ga Zveličar potem obudi od mrtvih.

3. Naposled moramo prositi tudi kakor Kristus. Kako je pa Kristus molil, kadar je kaj prosil svojega nebeškega Očeta? Molil je pobožno, ponižno, zaupno, vdano v božjo voljo in stanovitno.

a) Gospodova molitev je bila v vsakem oziru najpopolnejša. Sam je zatrjeval: »Bog je duh, in ki ga molijo, ga morajo moliti v duhu.« Vsled tega je z v s o p o b o ž n o s t j o povzdigoval svojega duha k Bogu. In kaj je hotel drugega reči z besedami: »Ti pa, kadar moliš, pojdi v svoj hram, zapri duri in moli« (Mat. 6, 6), nego da se je treba pri molitvi otresti vseh posvetnih misli in biti zbranega duha? Tako moramo i mi pri molitvi z vsem spoštovanjem in vso hvaležnostjo misliti le na Boga, le po njem hrepeneti in se varovati vse raztresenosti.

b) Tudi p o n i ž n a je bila Gospodova molitev. Ali ni bil že to dokaz ponižnosti, da je Jezus sploh molil? Ni li Sin božji s svojim Očetom in Svetim Duhom en Bog? Mu ni li Oče dal vse časti in oblasti v nebesih in na zemlji? In vendar prosi nebeškega Očeta v vseh zadevah, kakor bi bil od njeга odvisen, kakor bi bila njegova oblast omejena! Kaj naj pomeni ta njegova ponižnost? Nauk je za nas, da tudi mi prosimo ponižno. Sv. Ambrozij piše: »Gospod moli, pa ne da bi zase izprosil, ampak zame dosegel. Kajti četudi je Oče vse položil v oblast Sinovo, vendar meni Sin, da mora Očeta prositi, da se pri tem pokaže kot človeka, ker je naš priprošnjik. S tem ti daje, o kristjan, zgled in vzor, ki ga moraš posnemati.« Posnemajmo torej ta zgled, dragi verniki, saj smo vsi, ki prosimo Boga, siromaki, kakor trdi sv. Avguštin, in kaj pristojna prosjaku bolj, nego ponižnost! Evangelijski stotnik in kananejska žena sta nam dokaz, da je uslišanje prošenj plačilo ponižnosti.

c) Nadalje je bila Gospodova molitev tudi vedno z a u p n a. — Preden je Zveličar obudil Lazarja od mrtvih, je molil: »Oče, zahvalim te, da si me uslišal; jaz sem pa vedel, da me vselej uslišiš« (Jan. 11, 41, 42). Kako trdno zaupanje razodeva ta molitev! Tako zaupno moliti uči Gospod tudi nas, rekoč: »Resnično vam povem, ako imate vero in ne pomišljujete, ... če rečete tej gori: Vzdigni se in vrzi se v morje, se bo zgodilo. In vse, karkoli prosite v molitvi, ako verujete, boste sprejeli« (Mat. 21, 21, 22). Resničnost teh Kristusovih besed je izkusil sv. Gregorij, škof v Novi Cezareji, ki je hotel zidati

cerkev, pa mu je bila neka gora napoti. Molil je, molil zaupno, in gora je izginila. — Molimo torej tudi mi vedno z velikim zaupanjem k Bogu; saj je vsemogočen in nam more dati vse; saj je neskončno dobrotljiv in nas hoče uslišati; saj je neskončno resničen in zvest in nam bo vse gotovo izpolnil.

d) Kakšna je bila še Gospodova molitev? Vseskozi vdana v božjo voljo. Ko je Jezus molil na Oljiski gori pred svojim trpljenjem, je prosil: »Moj Oče, ako je mogoče, naj gre od mene ta kelih; pa vendar ne, kakor jaz hočem, ampak kakor ti« (Mat. 26, 39). Ali si moremo misliti, predragi, popolnejšo vdanost v božjo voljo pri molitvi od te? Po tem zgledu Gospodovem moramo i mi moliti vdano v božjo voljo. Božji modrosti in previdnosti moramo vedno prepustiti, kdaj in kako nas hoče uslišati. Sv. Avguštin pravi: »Včasih nam Bog v svojem srdi dá, včasih pa v svoji dobrotljivosti odreče, za kar ga prosimo.« Ravna z nami kakor ljubezniva mati, ki odbije otrokovo prošnjo za nož, ker vé, da bi se z njim lahko rnil. Z odklonitvijo prošnje nam izkaže tudi Bog mnogokrat več ljubezni, kot bi jo izkazal z uslišanjem. Zato pa molimo vdano!

e) Slednjič je bila Zveličarjeva molitev tudi stanovitna. Sveto pismo nam pripoveduje, kako pogostoma in vztrajno je molil Gospod. Že o dvanajstletnem Jezusu beremo, da je šel v jeruzalemski tempelj molit. Ko se je po svojem krstu v Jordanu štirideset dni postil v puščavi, je takrat brezdvomno tudi molil. Preden si je izvolil dvanajst apostolov, je prenočil na gori v molitvi. Po čudovitem nasičenju tisočerega ljudstva je šel molit, in kolikorkrat je bil namenjen storiti kak čudež, je opravil molitev. Molil je nadalje pri zadnji večerji, molil na Oljiski gori, molil celó umirajoč na križu. Glejte, tako stanovitno je nas učil Gospod s svojim zgledom moliti in prav tako vztrajno je tudi z besedo, bodisi naravnost, bodisi v prilikah, spodbujal k molitvi in naglašal njeno potrebo. Koliko prošenj je uslišal in čudežev izvršil zgolj vsled vztrajnosti prosilcev! Vse to pa nas uči, da moramo biti tudi mi stanovitni v svojih molitvah in ne smemo jenjati prositi, četudi nas Bog tako kmalu ne usliši, kakor si želimo.

Naj končam, dragi verniki, ker upam, da ste se iz mojega govora sedaj lahko dovolj prepričali o moči molitve in o njenih potrebnih lastnostih! Potrudimo se, da bo naša molitev vedno prava, in potem se nam bo izpolnila obljuba Odrešenikova: Ako bodete Očeta kaj prosili v mojem imenu, vam bo dal. Amen.

Po P. R. Graserju O. S. B.: K. Čik.

Križev teden.

Molitev za dušni blagor.

Resnično, resnično, povem vam, ako
bote Očeta kaj prosili v mojem imenu,
vam bo dal! Jan. 16, 23.

Molitvam, prošnjam, opravljenim v Jezusovem imenu, je obljubljen uslišanje. — Jezus Kristus nas uči, kako moramo moliti, da bomo uslišani, in pravi, da bomo uslišani, ako prav molimo, ako kaj takega prosimo, kar je Bogu dopadljivo in nam za dušo koristno. Dostikrat se zgodi, da ne prejmemo ravno tistega, kar prosimo; če pa smo prosili, prejmemo gotovo, če ne tega, pa še kaj boljšega, koristnejšega za nas. Rekel sem, da takrat prav molimo, kadar molimo Bogu dopadljivo. Katera molitev pa je Bogu dopadljiva? Tista molitev Bogu dopada, ki jo opravljamo v Jezusovem imenu in ki se ujema s temi Jezusovimi besedami: »Iščite najprej božjega kraljestva in njegove pravice, in vse drugo vam bo privrženo!« (Mat. 6, 33.)

Predvsem moramo torej iskati, moliti, prositi, da se r a z š i r i b o ž j e k r a l j e s t v o, to je, da Bog gospoduje v nas, v naši duši, v našem srcu, v našem mišljenju, v našem hotenju in dejanju; prositi moramo božje pravice, to je prositi moramo Boga tistih dobrot, ki so njemu v čast, nam v zveličanje, nakratko, prositi moramo predvsem za dušne dobrrote, za dušne potrebe. — Posvetne dobrrote bodo nam navržene, Bog jih bo dal po svoji modrosti in dobrotljivosti.

Glejte, to je prava, Bogu dopadljiva molitev, s katero predvsem prosimo za dušni blagor. Da bomo od sedaj zanaprej res tako molili in prosili in si s tem zaslužili božji blagoslov, hočemo danes premisliti, zakaj je taka molitev Bogu najbolj dopadljiva; vzroka sta ta-le:

- I. Ker je Boga vrednejša, dostojnejša;
- II. ker je za nas zveličavnejša, koristnejša.

Prosimo sedaj Jezusa, učenika molitve, naj nas uči moliti, kakor je naučil svoje učence, ki so ga prosili: »Gospod, uči nas moliti!« (Luk. 11, 2.) — Gospod, daj nam spoznanje in voljo tako moliti, kakor tebi dopade!«

I. Rekel sem, da je molitev za dušne dobrrote Bogu dopadljiva molitev, ker je Boga vrednejša, dostojnejša. Darila morajo biti v pravem razmerju s častjo in premoženjem osebe, ki jih deli. Ako slišimo, da je bogatin dal za dobre namene le par vinarjev, zavzamemo se

in si mislimo: »Ta bi bil pač lahko več dal!« — nihče pa ne bo rekel kaj takega o ubožcu. Revez dá kaj malega, bogatin veliko, kralj kraljevo darilo; Bog pa daje po božje.

Vzemimo, da bi reven kmet šel k cesarju in bi ga prosil, naj mu podari dva vinarja. Kaj mislite, kaj bi cesar rekel: najmanj bi bilo to, da bi mu hrbet obrnil in mu rekel, če nima kaj drugega prositi, naj ga zanaprej s takimi malenkostmi v miru pusti. Cesarja se ne prosi dveh vinarjev, in tako darilo bi bilo za cesarja prerevno, za cesarja nevredno, nedostojno.

Kralja Antigona je neki dvornik prosil za denar v vrednosti enega goldinarja; nevoljen ga kralj zapodi z besedami: »Poberi se, nesramnež, kar prosiš, ni kraljevo darilo; je za kralja premalo!«

Kralj Aleksander Veliki je podaril enemu svojih služabnikov 50 talentov srebra (to je 360.000 kron); služabnik se ustraši velikega daru in pravi: »O gospod, 10 talentov bi bilo zadosti.« — »Da,« pravi Aleksander, »zate bi bilo že zadosti, zame pa ne; nisem smel manj dati, ker sem kralj!«

Pa kaj je Aleksander Veliki v primeri z neskončnim veličastvom večnega Boga? Mala kaplja proti morju. Temu veličastvu morajo biti tudi primerne dari, ki jih Bog deli: le tedaj so Boga vredne, dostojne. Ako pa hoče Bog taka darila deliti, tedaj mora tudi njegova volja biti, da ga človek v molitvi kaj takega prosi.

Tako veliki, Boga vredni darovi pa so milosti za našo dušo; to so darovi, ki veljajo tudi še v večnosti; to so darovi, ki so v čast neskončnega Boga.

Sedaj vas pa vprašam, za kaj, za katere dobrote ste dosedaj Boga prosili, ko ste bili res v stiski? Prosili ste morda za zdravje, za srečo pri gospodarstvu, za bolno živinče, za najdenje izgubljene reči. Ali še za kaj drugega? Ne. O te prošnje! Ali se pravi to prositi za božje kraljestvo in njegovo pravico?

Ne smete me pa napak razumeti. Ne pravim, da ne smete za to ali kaj podobnega Boga prositi. Smete in morate prositi. Napačno je pri vaših molitvah to, da najprvo, predvsem vedno le za take reči prosite. To so malenkosti, ki bi jih povrh prejeli, ako bi Boga prosili dušnih milosti, razširjanja božjega kraljestva in njegove pravice. — »Iščite božje kraljestvo in njegovo pravico, in drugo vam bo privrženo.« Posvetne dobrote vam Bog privrže, kakor se kaj malenkostnega, malo ali nič vrednega drugim rečem dodá. Da bodo naše molitve res Bogu dopadljive, morajo biti Boga dostojne, vredne Boga, in to so prošnje za dušne dobrote, za razširjenje božjega kraljestva, za božjo pravico.

II. Taka molitev je tudi za nas koristnejša, ker je zveličalna. Moder in ljubezniv oče dá po svoji moči otrokom vedno najboljše in najkoristnejše; več ko more dati, ljubše mu je. Tak dober oče je Bog, otroci, ki prejemajo dari

od njega, smo mi ljudje. Vedno rajši nam Bog dá kaj dobrega, kakor manj dobrega, vedno rajši več, kakor manj. »Ako tedaj vi, ki ste hudobni, veste dobre darove dajati svojim otrokom: koliko bolj bo vaš Oče iz nebes njim dal dobrega duha, t. j. nebeških darov, kateri ga prosijo!« (Luk. 11, 13) pravi Jezus sam v svetem evangeliju.

Boljše, dragocenejše so dobrote, ki jih Bog deli naši duši, kakor pa one, ki služijo telesu. Saj je duša neskončno imenitnejše bitje kakor telo; saj je božja podoba, koje zunanji okvir je telo. Ker je tedaj duša toliko več vredna kakor telo, torej so tudi dušne dobrote, ki jih Bog deli, boljše in vrednejše kakor telesne, ki trajajo le kratek čas, medtem ko one ne minejo vso večnost. Kakor se snežinke pozimi le trenutek blišče na roki, potem se pa stopé in izginejo, ravno tako minejo posvetne dobrote. Komaj si jih človek pridobi, že pride smrt in neusmiljeno pokosi naše življenje in ž njim vse zemeljske prijetnosti. Dušna bogastva pa nam ostanejo za celo večnost, če jih le hočemo varovati; zato pravi Jezus: »Pripravite si zaklad, kateri ne mine v nebesih, kamor se tat ne približa in katerega molj ne razjeda!« (Luk. 12, 33.)

Ker pa nebeški Oče dušna bogastva veliko rajši deli kakor posvetno srečo, zato ima tudi rajši prošnje zanje in jih uslišuje z božjo radodarnostjo. Gnusiti pa se mu mora večno beračenje in vpitje samo za blato posvetne sreče. Glejte, v tem tiči tudi vzrok, da nas Bog dostikrat ne usliši, ker prosimo le za telo, nikoli skoraj za dušo; in vendar so dušna bogastva veliko večje vrednosti, prošnje zanje Boga dostojnejše, nam koristnejše.

Jezus Kristus sam je sestavil molitev, ki je vzor vseh drugih prošenj. Ko je nekega dne, pravi sv. evangelij, Jezus Kristus ravno vstal od molitve, pravi eden izmed učencev: »Gospod, uči nas moliti, kakor je tudi Janez svoje učence učil!« In jim je rekel: »Kadar molite, recite: Oče naš, ki si v nebesih...« Učil jih je molitve, ki ji pravimo: Očenaš. V tej molitvi imamo sedem prošenj; med temi je ena sama, s katero prosimo Boga posvetnih dari, damreč: »Daj nam danes naš vsakdanji kruh.«

Hvalevredna je navada katoliškega ljudstva, z večkratnim ponavljanjem očenaša prositi Boga dušnih in telesnih dobrot; le pustiti moramo posameznim očenaševim besedam tisti pomen, ki ga jim je Jezus Kristus dal.

Ko molite očenaš, prosite prav goreče, da naj bo posvečeno božje ime, da pride božje kraljestvo kmalu k nam, naj se zgodi božja volja. To razširjenje božje pravice in njegovega kraljestva naj je vaša prva, poglobitna srčna želja. Zraven, nazadnje prosite še pomoči v telesnih potrebah. Taka molitev je Bogu dopadljiva, ki prosi najprvo za dušo, potem šele za telo.

Lep zgled prave molitve nam je dal Jezus na Oljiski gori, ko je krvavi pot potil. Njegova človeška narava se je zgrozila pri spominu na strašne muke, ki ga čakajo. Kako je prosil Jezus v smrtnih težavah? »Oče, ako hočeš, vzemi ta kelih od mene; toda ne moja, ampak tvoja volja naj se zgodi!« »Ako hočeš,« pravi, ako je tvoja volja, reši me trpljenja; vendar, kakor bi se bal, da je preveč prosil za svoje telo, brž vdrugič pristavi: »Ne moja, ampak tvoja volja naj se zgodi!« Kako lepa, kako ginljiva molitev! O Jezus, uči nas moliti!

Kralj Salomon nam je zgled prave molitve. Malo pred nastopom kraljestva je Boгу daroval tisoč žgavnih darov. V znamenje svoje zadovoljnosti se mu Bog prikaže in pravi: »Zahtevaj, kaj hočeš, da ti dam.« In česa je prosil Salomon? »Daj svojemu služabniku modro srce!« Te besede dopadejo Gospodu in reče Salomonu: »Ker si to zahteval, in nisi prosil mnogih dni ali bogastva, ampak modrosti, glej, storim ti po tvojih besedah in ti dam modro, razumno srce... Pa tudi to, česar nisi prosil, ti dam, namreč bogastva in veličastva, tako da ti nobeden kralj ni enak iz prejšnjih dni!«

Sv. Tomaž Akvinski nam daje zgled dobre molitve. Ta svetnik je spisal obilo učenih knjig v čast sv. Cerkvi. Gospodu je to dopadlo, hotel ga je poplačati. Ko sv. Tomaž kleči zamaknjen pred svetim križem, reče mu Jezus s križa: »Dobro si pisal o meni, Tomaž! Kakšnega plačila si želiš?« Sv. Tomaž prosil: »Nobenega drugega plačila kakor tebe, Gospod!«

Tako je molil tudi sv. Janez od križa. Tudi ta svetnik je veliko storil in pretrpel za vero. Bog ga vpraša: »Janez, kako plačilo zahtevaš za to, kar si zame storil?« Trikrat je slišal svetnik to vprašanje. Ko se je prepričal, da ga res Bog vprašuje, je odgovoril: »Gospod, zate trpeti in zaničevan biti!«

Predragi v Gospodu! Kakor nas je Kristus učil, kakor so svetniki molili, kakor je Boga vredno, dostojno in za nas koristno, zveličalno, tako hočemo zanaprej moliti. Najprvo hočemo prositi za razširjenje božjega kraljestva in njegove pravice, to je, iskati hočemo božje časti in našega zveličanja. Moliti hočemo prav pogosto in pobožno za zmago sv. Cerkvi na zemlji, za stanovitnost pravičnim, za izpreobrnjenje grešnikom, za odpušcanje svojih grehov, za moč v izkušnjavah, za potrpežljivost v trpljenju, za ljubezen do Boga, za vse čednosti, posebno za tiste, ki nam jih najbolj manjka.

Potem molimo šele zaupno za pomoč v telesnih potrebah. Vendar morajo biti te naše prošnje vedno odvisne od prošnji za čast božjo in zveličanje naše duše. Ako prosimo n. pr. za zdravje telesa, prosimo tako ali enako: Gospod, glej, bolan sem, če je tvoja sveta volja in meni v zveličanje, daj mi zopet zdravje,

vendar zgodi se tvoja volja. Ako pa je za mojo dušo dobro, naj bom bolan; daj mi pa potrpežljivosti, da si ž njo zaslužim nebesa!

Tako molimo vselej, kadar prosimo tudi za telesne dobrote; prepustimo svojo prošnjo božji neskončni svetosti in dobroti. Gospod bo gotovo, dobro, najboljšje ukrenil, nam v dušno in časno srečo. Amen.

P. Jeronim Knoblehar.

Kristusov vnebohod.

1. Nebesa.

»Vaše srce naj se ne prestraši. Verujete v Boga, tudi v me verujte. V hiši mojega Očeta je veliko bivališč. Ako bi tako ne bilo, bi vam bil povedal; ker grem vam mesto pripraviti.« (Jan. 14, 1, 2.) Tako je tolažil Gospod pri zadnji večerji svoje učence. Na današnji dan pa izpolnuje dano obljubo, ko odhaja v nebesa.

Kar pa je obljubil apostolom, obeta tudi nam. Saj moli v svoji slovesni velikoduhovski molitvi: »Oče, hočem, da bodo tisti, katere si mi dal, tudi z menoj tam, kjer sem jaz, da moje veličanstvo vidijo, katero si mi dal, ker si me ljubil pred začetkom sveta« (Jan. 17, 24). Tudi nas hoče imeti pri sebi, tudi za nas so odprta nebesa, tudi mi smo poklicani, da imamo tam večno bivališče. Zato je prav, da vsaj malo spoznamo tisti dom, ki ga iščemo, da vsaj malo vemo, zakaj se trudimo na zemlji.

Premislimo torej danes:

1. Nebesa so,
2. kako je v nebesih.

1. Nebesa so. Tega ni težko dokazati. Na neštetilnih krajih govori sveto pismo stare in nove zaveze o nebesih, o kraju, ki bo enkrat naša skupna last, naš skupni dom. — Vera v nebesa je doma pri vseh narodih. Paganski Grki so verovali v kraj rešitve, kjer so duše pravičnih uživale rajske dobrote. Paganski nemški junaki so imeli svoj raj (valhala), kamor so prišli po prestanih bojih, stari Slovani so poznali raj, kjer so se zbiral duše pravičnih po smrti in niso nič trpele. Neverni pagani na Kitajskem, v Indiji, v Ameriki in drugod govore o hiši velikega duha, kamor odhajajo po smrti njih duše po plačilo. Kdor hoče torej vero v nebesa spraviti s sveta, ta mora najprvo spraviti vse vere s sveta. Vsa ljudstva, vsi narodi so trdno prepričani o življenju po smrti v nebesih; vera v nebesa je torej skupna lastnina vsega človeškega rodu, tudi lastnina tistih, ki taje nebesa po smrti. Zakaj tisti, ki nočejo nebes po

smrti, vpijejo vseppek: Nebesa hočemo imeti že na zemlji. To skupno vero v nebesa je potrdil Jezus Kristus s svojo besedo, potrdil s tem, da se je vpričo svojih učencev vzdignil in šel v nebesa.

2. Kako pa je v nebesih? Odgovor na to vprašanje je pa malo bolj težaven, zakaj še tako izbrane, še tako lepe in vzvišene besede ne morejo natanko povedati, kako je tam gori v kraju veselja. Ko bi človeške in angelske jezike govoril, ko bi imel vso učenost in zgovornost vsega sveta, je vse še premalo, da bi vsaj nekoliko mogel popisati nebeško lepoto, nebeško veselje.

Lepa, kaj ne, je naša kranjska dežela. Krasna je gorenjska stran, kjer v nebo kipé snežnikov velikani, kjer se kažejo bogata rodovitna polja, kjer vsak kotichek zemlje nudi opazovalcu nove lepote. Krasna je naša Notranjska, kjer zemlja v svojem osrčju skriva velika dela božja, ki jih hodijo občudovat ljudje iz vseh krajev širne zemlje. Krasne so vinorodne gorice na Dolenjskem, lepo je gledati od grozdov preobloženo vinsko trto. Marsikdo, ki popisuje prirodne lepote naših krajev, toži, da mu manjka besedi, manjka izrazov, s katerimi bi dostojno popisal lepoto naših krajev. Toda kaj pa je naša dežela v primeri z nebesi. To kar ves svet: le dolina solzâ, le kraj trpljenja, le to, kar so vsi drugi kraji na zemlji. In če že doline solzâ ne moremo dostojno opisati, če nam že pri tem opisovanju primanjkuje besedi, kako naj se drznemo opisovati kraj veselja, kraj večnega veselja, neskončne blaženosti.

A vendar vsaj malo opišimo, kako je v nebesih. Povej nam ti, slavi apostol Kristusov, ki si bil zamaknen v tretje nebo, ki si slišal govoriti skrivne besede, ki jih ni dano govoriti ljudem. Poslušajmo: »Okoli ni videlo in uho ni slišalo in v srce človekovo ni prišlo, kar je Bog pripravil tem, ki ga ljubijo« (1. Kor. 2, 9). In če vprašamo tebe, ljubljeneč Kristusov, kako je v nebesih, kaj nam boš odgovoril? »Bog bo obrisal vse solze od njih oči, in smrti ne bo več; tudi ne bo več žalovanja, ne vpitja, ne bolečine; ker vse poprejšnje je minilo« (Skriv. raz. 21, 4). Vse, kar je našemu srcu bridkega, bo prešlo, vse bo minulo, ostalo pa bo veselje, kakor nam zatrjuješ Ti, večna Resnica sama, ki govoriš: »Spet vas bom videl, in vaše srce se bo veselilo in vašega veselja vam ne bo nihče vzel« (Jan. 16, 22).

V čem pa bo obstojalo to veselje? V izpolnjenju vseh naših željâ, ki jih gojimo tukaj na zemlji. Gledali bomo Boga, ki nas je ustvaril zase, v njem bo našlo naše nemirno srce svoj mir. Gledali ga bomo, a kako? Ne tako kakor zdaj, skritega, nevidnega, ne v strohljivih posodah umrljivih teles, ampak gledali bomo iz obličja v obličje Njega, ki bo izpremenil naše ubogo telo in ga upodobil svojemu častitljivemu telesu po moči, s katero si tudi more podvreči vse reči (Fil. 3, 21).

Dragi moji! V slabih človeških besedah sem vam podal slabo sliko nebeškega veselja. Prosim vas, ohranite te besede v svojem srcu. Naj vas tolažijo tukaj v dolini solzâ, naj vam dajo upanja na boljšo bodočnost. Kmalu bo prišel čas, ko bomo tudi mi odhajali z zemlje v večnost, ko bomo tudi mi gledali Boga od obličja do obličja, ko bomo tudi mi uživali neskaljeno nebeško veselje. Amen.

J. Langerholz.

2. Besede angelov ob Kristusovem vnebohodu.

(Osnova govora.)

Možje Galilejci, kaj stojite in gledate
v nebo? Dej. ap. 1, 11.

Angeli so z besedami: »Možje Galilejci, kaj stojite in gledate v nebo?« (Dej. ap. 1, 11) trojno dosegli:

I. Potolažili so apostole;

II. potrdili so vnebohod;

III. povedali, da se zopet vrne Zveličar.

I. Apostoli so zrlí v nebo in bili:

1. Začudení. »Kdo je ta?« (Iz. 53, 1.)

2. Žalujoči. »Jokali bote in plakali, svet pa se bo radoval« (Jan. 16, 20).

3. Bali so se preganjanja. »Na svetu bote imeli bridkosti« (Jan. 16, 33).

4. Zaupali so. »Grem, a zopet pridem k vam« (Jan. 14, 28). »Prosil bom Očeta svojega, in drugega Tolažnika vam dá, da ostane z vami vekomaj, Duha resnice« (Jan. 14, 16).

II. Kako je šel Kristus v nebo?

1. Videli so ga apostoli. »Oblak ga je vzel izpred njih oči« (Dej. ap. 1, 9).

2. Šel je, ko je zadostil za naše grehe. Najprej je učil grešni in nehvaležni rod, potem pa zanj tudi umrl.

III. Prišel bo zopet na sodnji dan, in sicer tako, kakor je šel v nebo, na oblaku namreč.

Prišel bo pogubit hudobne in zveličat dobre. Spremljala ga bo truma angelov, ki bo nosila orodje, s katerim je bil križan. »Tedaj bodo videli Sina človekovega, da prihaja na nebeških oblakih z močjo in veliko slavo« (Mat. 24, 30).

Po D. Thomae Aqu. — Serm. Dom. — B. K.

Šesta nedelja po veliki noči.

Marija — pomočnica kristjanov.

(Ob stoletnici vrnitve papeža Pija VII. iz pregnanstva — 24. maja 1814 — kot priložnostni govor za praznik Marije, pomočnice kristjanov.)

Glej, tvoja mati!

Jan. 19, 27.

Veliko veselih dni je imelo v teku stoletij središče krščanstva — večni Rim, eden najveselejših pa je bil pač dan dan pred sto leti — 24. maja 1814 — ko so prebivalci svetega mesta z največjo radostjo, pa tudi z največjim sijajem sprejeli papeža Pija VII., ki se je vrnil iz skoro štiriletnega pregnanstva in jetništva.

Deset let prej je namreč Napoleon Bonaparte sklenil s papežem Pijem VII. pogodbo, da se katoliški Cerkvi na Francoskem dá zopet prostost. Na Napoleonovo prošnjo je prišel papež tudi v Pariz, da ga je mazilil za francoskega cesarja (leta 1804.). S to častjo pa Napoleon še ni bil zadovoljen, ampak je hotel, da bi se mu tudi sosednji vladarji pokorili in da bi bil papež njegov podložnik. Zato je ukazal napasti cerkveno državo in jo združiti z italijanskim kraljestvom. Pij VII. se je uprl temu nasilju; izobčil je iz Cerkve vse one, ki so oropali sv. Petra njegove države. Napoleon pa je tedaj pisal svojemu namestniku v Italijo: »Ali misli papež, da bodo sedaj mojim vojakom puške padale iz rok?« Od papeža je terjal, naj se odpove cerkveni državi, naj gre v Pariz in od tam vlada Cerkev. Pij VII. je odgovoril, da mu more cesar sicer življenje vzeti, tega pa ne more terjati, da bi se odrekel cerkveni državi, kajti ta ni njegova, ampak last Cerkve. Nato ukaže Napoleon papeža kot ujetnika prepeljati iz Rima v Savono (leta 1809.). Vsa Evropa se klanja Napoleonu, le papež se mu ustavi in brani pravice svete Cerkve. Škofov, ki jih je Napoleon svojevoljno imenoval, ne potrdi. Zato pa papežu vzamejo celó črnilo in pero; niti potrebnega živeža ne dobiva, da mora živeti od miloščine savonskih meščanov. — Leta 1812. je šel Napoleon na Rusko. Tu je izdal ukaz, naj prepeljejo papeža iz Savone v grad Fontainebleau blizu Pariza. Poglavarja svete Cerkve so peljali v navadnem poštnem vozu. Na poti je obolel, a vkljub smrtno-nevarni bolezni se je moral dalje peljati. — Na Ruskem je Napoleona zapustila sreča. Francozi so bili premagani in so morali v hudi zimi bežati z Ruskega; francoskim vojakom je zaradi mraza padalo orožje iz rok. Zdaj se je začel Napoleon pogajati s papežem. Poizkusil je z zvijačo doseči, kar ni mogel s silo. Ko sta se namreč s Pijem VII. dogovorila o enajsterih točkah, ki bi bile temelj nadaljnjemu sporazumljenju, je Napoleon ta načrt dal oklicati kot sklenjeno pogodbo. Ker pa v načrtu Napoleon ni priznal papežu pravice do dediščine svetega

Petra, se je zdelo, kakor bi se bil papež odpovedal cerkveni državi, o kateri pa vladarja dotlej nista razpravljala. Zato je Pij VII. takoj, ko je zvedel, kaj je naredil Napoleon, razglasil, da nepopolna pogodba ni veljavna. Kljub temu pa je Napoleon z državnimi kaznimi žugal vsakemu, kdor bi se po njej ne ravnal. Še isto leto je bil pri Lipskem premagán; zmagoviti Avstrijci, Rusi in Prusi so ga pognali v Pariz in v istem gradu, pri isti mizi, kjer je prej z zvijačo hotel prisiliti papeža, da naj se odpove cerkveni državi, se je moral odpovedati sam svojemu prestolu. Združeni evropski vladarji so mu odločili otok Elbo kot kneževino, pozneje je moral v pregnanstvo na otok svete Helene. — Isto leto, ko se je Napoleon moral odpovedati cesarstvu, se je papež vrnil iz pregnanstva. Najprej je šel v Loreto — kjer je slavna Marijina božja pot. Ondi je opravil zahvalno sveto daritev, o čemer še sedaj priča dragocen kelih v zakladnici v Loreti z napisom: »Pij VII., na praznik Marijinega oznanjenja izpuščen iz sužnosti, je na poti s Francoskega obhajal svete skrivnosti v Lavretanski hišici in podaril ta kelih v znamenje svoje zahvale.«

Papež Pij VII. je s tem hvaležno priznal, da ga je v boju z najmočnejšim svetnim vladarjem varovala Marija. Zato je tudi ukazal, da se na dan njegove vrnitve v Rim — ko mu je ljudstvo priredilo nadvse slovesen in veličasten sprejem — praznuje vsako leto sopraznik Marije pomočnice kristjanov.¹

Če katero leto, se moramo letos — ob stoletnici — hvaležno spominjati preznamenitega dogodka. Primernejše pa ne moremo tega storiti, kakor da preudarimo srečo, da smo kristjani v posebnem varstvu Marijinem, da smo njeni otroci, in da se iznova priporočimo mogočni nebeški Kraljici.

I. Veseli obhajamo današnji dan v spomin, da je Marija varovala poglavarja svete Cerkve, pa še večje mora biti naše veselje, ker vemo, da je Marija mati vseh vernih kristjanov. Moja mati je tista, ki dá meni življenje. Imamo pa dvojno življenje, naravno življenje in nadnaravno. Naravno življenje je kaj revno, s solzami se prične, v solzah se nadaljuje, s solzami se neha — to imamo od naših telesnih mater; — nadnaravno življenje pa je v duši, ako se milost božja vanjo razlije; to življenje nas osrečuje v dolini solz, ker vemo, da če si ga ohranimo v sedanjem trpljenju, se bo po smrti razcvetelo v nebeški sreči, kjer ne bo ne joka, ne solz, ne žalosti, ne bolečin. Edino to življenje ima torej stalno

¹ Breviarium, offic. pro aliquibus locis die 24. maii, lect. VI. (ex publicis monumentis).

ceno, ceno večno; ker je pa naravno življenje temu podlaga, zato nam je tudi naravno ljubo in drago, dokler nam ga Gospod Bog pusti.¹

Kje pa dobimo nadnaravno življenje? Kdo nas telesno rojene dušno prerodi? Sv. Antonin² pravi: »Za Bogom in z Bogom vred je Marija vzrok našega duševnega prerodenja; po svojih čednostih nam je priklicala z nebes Jezusa, našega Odrešenika in Zveličarja, po svojem materinstvu nam je podarila Sinu božjega. Brez nje bi bili v smrtni senci in v sužnosti sata-novi. Bog je videl lepoto njenih čednosti; ljubezen do nje in usmiljenje do nas ga je nagnilo, da je poslal nadangela Gabriela prosit njenega privoljenja za učlovečenje svojega Sina, Marija je odgovorila: »Dekla sem Gospodova« in je postala nova Eva, mati Kristusova in mati vseh udov duhovnega telesa Kristusovega, mati svete Cerkve in kristjanov.«

Marija je mati Jezusova, iz čigar presvetega Srca nam prihaja milost, ki nam dá nadnaravno življenje. S tem pa je Marija tudi naša mati. Kolika tolažba za nas, da smo z njo tako tesno združeni, z njo — vsemogočno Kraljico nebes in zemlje.

Nadnaravno življenje milosti božje je najdražji zaklad, ki ga imamo na zemlji, in zastava večnega življenja. Zato si pa naš najhujši sovražnik, hudobni duh, najbolj prizadeva, oropati nas tega zaklada, ali vsaj v nevarnost nas postaviti, da ga izgubimo. Kdo nam bo pomagal, da ga ohranimo? Marija, naša mati, bo gotovo porabila vso moč v to, da nam ohrani, kar nam je pridobila. — Marijo slikajo umetniki, ko kleči pred prestolom razžaljenega Boga, ki je vzdignil svojo desnico, da pokonča nehvaležne Adamove otroke, in ga prosi, naj se usmili, naj prizanese.³ Marija, ki je trpela največ bridkosti in muk radi našega odrešenja, ki nas je tako ljubila, da je dala svojega edinega Sina v smrt, ali bode ona sedaj malomarna za naše zveličanje? Sedaj bi nas mogla pozabiti, ko nas tako lahko reši? Saj ima materino oblast nad Sinom božjim, saj je zakladnica milosti Zveličarjevih.

Čudovito je, kar stori mati za svojega otroka. V Florenci na Laškem je nekđaj ušel lev in letal po mestu. Kdor ga je videl, je bežal pred njim; le malo dete se je igralo brezskrbno pri mestnem vodnjaku, ker se ni zavedalo, v kakšni nevarnosti je. Lev plane na otroka, ga zgrabi z nogo in vrže ob tla, kakor da ga hoče raztrgati. Vse je mislilo, da je otrok izgubljen. Kdo bi si upal bližati se in otroka iztrgati iz levovih krempljev? To bi bilo iti prostovoljno v smrtno nevarnost, brez upanja rešiti dete. In vendar se hipoma odpro neka vrata in z neznansko

¹ Dr. Ant. Jeglič, Glasi kat. družbe, XI. in XII., str. 59.

² Summa maior, pars IV., tit. 15.

³ Gl. dr. Ant. Jeglič, Glasi kat. družbe, I. c.

hitrostjo plane iz hiše mati otrokova in z neustrašenim pogumom se zakadi v leva, da bi rešila svoje dete iz krempljev. Od vseh strani ji kličejo z oken, naj varuje vsaj svoje življenje, saj otrokovega itak ne more rešiti. Toda materina ljubezen ne posluša takega sveta in se ne dá moliti, marveč z nadčloveškim pogumom se začne boriti z levom in se junaško bori tako dolgo, da mu krvaveča iztrga svoje dete, ter miruje šele takrat, ko vidi svojega ljubelega otroka v varnosti.

To je storila mati za svojega otroka. Marija pa nas bolj ljubi, kakor more mati ljubiti svojega otroka, in to ljubezen tudi vedno razodeva. Ona nam bo ohranila nadnaravno življenje milosti božje kljub zalezovanju vseh sovražnikov.

II. Papež Pij VII. je dosegel posebno, izredno pomoč od nebeške matere Marije; prejel je pa izredno milost le, ker je zanj prosil, ker se je Mariji priporočal. V svojih težavah se je vedno zaupno zatekal k nebeški materi Mariji. Le kdor prosi, prejme. Marija ne bo skrbela za nas, ako se je ne spominjamo, ako se k njej ne zatekamo.

Pa, hvala Bogu, saj govorim hvaležnim Marijinim otrokom, saj imam pred seboj Marijine častilce, ki se dannadan, posebno sedaj v prelepem, Mariji posvečenem mesecu trudijo proslavljati svojo nebeško Kraljico. — Komu pač ni v najlepšem spominu oni dan v zgodnji mladosti, ko ga je njegova mati učila moliti češčenomarijo, ko ga je prvokrat pripeljala v cerkev in ga pred Marijinim oltarjem, pred Marijino podobo izročila nebeški Materi? Kdo se ne spominja z največjim veseljem prelepega, dà, najlepšega dneva v življenju, dneva prvega svetega obhajila, ko se je — potem ko je prejel samega božjega Zveličarja, ko je njegovo srce postalo tabernakelj — posvetil nebeški Materi?

Pravo korist od posvečenja Mariji bo imel pač oni kristjan, ki — zvest svojim sklepom, ki jih je napravil ob posvečenju — vsak dan časti Marijo z molitvijo in s posnemanjem njenih čednosti. K takemu Marijinemu češčenju veliko pripomore skupna — družinska — molitev sv. rožnega venca. Blagor družini, ki danzadnem spleta nebeški kraljici vence Češčenamarij, blagor župniji, kjer se v vsaki hiši spletajo vsak večer nebeški in naši Materi tako priključeni venci! Takim družinam, takim župnijam bo Marija — vedna pomočnica. — K pravemu Marijinemu češčenju izdatno pripomore zvesto izpolnjevanje dolžnosti, ki jih nalažajo posamezne Marijine bratovščine onim, ki so v nje vpisani, posebno pa pospešuje pravo Marijino češčenje in daje zagotovilo njenega mogočnega varstva velika sreča, da je kristjan član Marijine kongregacije, Marijine družbe.

Marijina kongregacija pripomore svojim članom do večjega poguma v boju s svetom. Če se le kak posamezen mladenič, posamezna deklica ogiba slabe tovarišije,

večkrat prejema sv. zakramente in si sploh prizadeva za bogoljubnost, zбоji se lahko zbadljivega govorjenja in gorečnost v dobrem opeša. Vse drugače pa je, ako je združenih večje število tovarišev ali tovarišic, ki so vsi enega srca in enega duha. To jim daje zaupanje in pogum. — Marijine družbe so članom zavetje v dušnih nevarnostih. Kolikokrat pride izkušnjava, pride priložnost v greh. En sam nesrečen trenutek — in mladenič, deklica izgubi svoj najdražji zaklad, venec nedolžnosti. Če se tudi pozneje izpreobrne, vendar neko bridko bodeče želo ostane vedno v duši. Ako je pa mladenič ali deklica član Marijine družbe, spomni se v trenutku izkušnje: »Marijin otrok sem.« Ta misel in Marijina pomoč odbije izkušnjo kakor mogočen ščit — in nedolžnost je obvarovana za vse življenje. — V Marijini družbi se veliko laže ohrani stanovitnost v dobrem. Družbena pravila navajajo k večkratnemu prejemanju svetih zakramentov in drugih pobožnosti. Zgledi tovarišev ali tovarišic spodbujajo in podpirajo slabotne in omahljive člane. Marija pa s svojo posebno priprošnjo in materinim varstvom čuva svoje otroke.

Vsi, ki smo v posebnem Marijinem varstvu, ponovimo danes svojo vdanost naši nebeški Materi. Obljubimo jej, zvesto izpolnjevati vse, kar nam pomaга, da bomo ostali njeni goreči častilci.

Pa tudi ti kristjan, ki si morda v grehih, morda celo v obilnih, brezštevilnih grehih, obrni se v tej silni, grozni nevarnosti k Mariji, k njej kliči, k njej zdihuj solznih oči, ona ti bo pomagala, ona ti bo dala obilne in uspešne milosti, ki bodo razsvetlile tvoj um, da bolj spoznaš nevarnost, ostudnost greha; dala ti bode milosti, ki bodo okrepile tvojo voljo, da razdereš okove, ki te oklepajo v sužnost greha, da se opogumiš in napoveš strastem boj, da greš k spovednici, se čisto izpoveš in okrepečan s sveto odvezo in z nebeškim kruhom greš na boj za rešitev svoje duše, za Boga, za Kristusa.

Marija, ki si rešila sv. očeta Pija VII. njegovih sovražnikov, ki si varovala ladjo sv. Cerkve pred pogubnimi valovi nasilstva in nevere, ki so jo hoteli uničiti in za vedno pokončati, Marija, pomočnica kristjanov, k tebi kličemo, pomagaj nam v nevarnostih, ohrani nas v stanovitnosti. Ti si naša mati!¹ Ti veš, v kakšnih nevarnostih smo, Ti veš, koliko smo zagrešili, Ti si tako usmiljena, da ne boš pozabila naše revščine, našega uboštva. Povzdignjena si po časti kot Mati božja, našo revščino pa čutiš kot naša mati. — Marija, Ti si mogočna Kraljica. Velike reči Ti je storil On, ki je mogočen, in po svoji priprošnji imaš vso oblast v nebesih in na zemlji. Nič ni Tebi nemogoče, ki moreš tudi obupane povzdigniti, da se z zaupanjem dvigajo do večne bla-

¹ Prim. B. Petri Damiani. Serm. I. in Nat. B. M. V. in fin.

ženosti. Našo naravo imaš, ne boš nas pozabila. Pred božji prestol stopaš, ne s prošnjami, ampak z zapovedjo, kot Kraljica, ne kot dekla. — Marija, pri ljubezni, ki jo imaš do nas, ker Ti je Sin božji na križu rekel: Glej, Tvoj sin, — Te prosimo, pomagaj nam, da raztrgamo vse vezi grehov, da po Tvoji priprošnji živimo življenje milosti, in da se oziramo vedno k Tebi, da gledamo kdaj vso večnost Tebe, svojo mater. »Največja čast je, za Bogom gledati Tebe, biti večno v Tvojem varstvu.« Marija, poslušaj in usliši naše prošnje, bodi nam pomočnica — pomočnica kristjanov — saj Te Tvoj Sin sam časti s tem, da Ti ničesar ne odreče. Njemu bodi večna čast in hvala! Amen.

Alojzij Stroj.

Binkoštna nedelja.

1. Naši vzorniki v cerkveni zgodovini.

I. Začetek sv. Cerkve.

Dragi v Kristusu! Posebno modro je ravnala sv. Cerkev, ko je uredila cerkveno leto. Razdelila je vse leto v tri dobe: božično, velikonočno in binkoštno dobo. In da se vse skrivnosti našega odrešenja tudi lepo ujemajo z različnimi premembami v naravi, ne začenja svojega leta s 1. januarjem, marveč s prvo adventno nedeljo, ko se v naravi zima napoveduje, da nas opozori na temno in mrzlo zimo dušnega življenja pred Kristusom in na krasno pomlad in poletje, ki je nastopilo po njegovem prihodu.

Po tej svoji razdelitvi nam vsako leto živo pred oči stavi, kaj je dobri Bog storil za zveličanje človeštva. Lahko bi tudi rekli: vso zgodovino našega odrešenja — od prvega začetka v raju pa do konca na sodnji dan — obnavlja sv. Cerkev vsako leto pred našimi očmi, zlasti v ta dvojni namen, da bi bili Bogu hvaležni za vse njegove milosti in da bi si jih tudi v prid obračali.

V božični dobi nas spominja sv. Cerkev vsega, kar je Bog storil za naše zveličanje v stari zavezi, ki je priprava za Kristusov prihod, potem nam veselo oznanja njegov prihod in vneto pripoveduje njegovo sveto življenje in božje delovanje na zemlji. Velikonočna doba nam predočuje na ganljiv način poglobitveno delo našega odrešenja: Kristusovo trpljenje in smrt pa njegovo poveličanje ob vstajenju in vnebohodu. Binkoštna doba pa nam kaže božje delo Jezusovega odrešenja, kakor se še zdaj nadaljuje in se bo nadaljevalo do sodnjega dne, kaže nam dragoceni sad Kristusovega odrešenja, kakor se nam tako mikavno javi v cerkveni zgodovini. Po nekoliko se misel binkoštno dobo porazdeli tudi na oni dve dobi — zlasti kar zadeva svetniške praznike.

Zdi se mi, da se na to okoliščino cerkvenega leta premalo oziramo in da smo zlasti preveč mlačni in mrzli z ozirom na krasne svetniške zgledе, ki nam jih skozi vse leto pred oči stavi sv. Cerkev. To mi daje povod, da vam bom letos v tej binkoštni dobi opisal vsaj nekatere bolj imenitne vzornike iz cerkvene zgodovine. Začnem danes v zmislu praznika: o pričetku sv. Cerkve in njenih prvih vzornikih.

Po Jezusovem vnebohodu so se apostoli veselili vrnili z Oljske gore v Jeruzalem in so se zbrali v gorenji sobi one hiše, v kateri je bil Jezus postavil zakrament presv. Rešnjega Telesa in v kateri se jim je bil tudi po svojem vstajenju dvakrat prikazal. Ker jim je bil naročil, da naj nikar ne gredo oznanjvat njegovega nauka poprej, dokler ne prejmejo Sv. Duha, so čakali in se pripravljali, da bi bili vredni njegovih milosti in darov; bili so ene misli, stanovitni v molitvi in prošnjah z Marijo, Jezusovo materjo, in drugimi ženami in učenci. Zbranih je bilo nekako 120 oseb. Seveda so mislili v prvi vrsti le na to, kako bi se uspešno lotili naloge, katero jim je zapustil Jezus na zemlji; žalostno pa in pomilovaje so se spominjali svojega nesrečnega tovariša, Juda Iškarijota — pač škoda, da niso polnoštevilni, kakor si jih je bil privzel nebeški Učenik. A tudi to se je moralo popraviti. Tiste dni je vstal Peter v sredi bratov in je rekel: »Možje bratje, dopolniti se mora pismo, katero je prerokoval Sv. Duh po Davidovih ustih o Judežu, kateri je bil prištet med nas in je prejel del te službe (apostolske). In ta je dobil njivo iz krivičnega plačila in se je obesil in se po sredi razpočil in se je izsul ves njegov drob. In se je razznaniło vsem v Jeruzalemu bivajočim tako, da se je reklo tisti njivi po njih jeziku hakeldama, t. j. njiva krvi. Zakaj pisano je v bukvah psalmov: Naj bo pusto njih bivališče in nihče naj ne prebiva v njem in: »Njegovo predstojništvo naj prejme kdo drugi.« Teh mož torej, kateri so bili z nami zbrani ves čas, ko je Gospod Jezus bival med nami, od Janezovega krsta do dne, ko je bil vzet od nas v nebo, teh eden mora biti z nami priča njegovega vstajenja, t. j. apostol in učenik Jezusovega božjega nauka. In so odbrali dva, Jožefa, kateri je bil imenovan Barsába, s primkom P r a v i č n i, in Matija. In so molili, rekoč: »Ti Gospod, ki poznaš srca vseh, pokaži, katerega teh dveh si izvolil, da prejme mesto te službe in apostolstva, od katerega je odpadel Judež, da je šel v svoj kraj.« In so vadjali za nju in vadjljaj je zadel Matija. In je bil prištet dvanajsterim.

Sedaj so bili polnoštevilni; zares častitljiva družba; a niso bili še usposobljeni za svoje sveto delovanje; pa v kratkem se ima izvršiti njih posvečenje po Sv. Duhu iz nebes. — Slednjič

pride tisti večnoslavni dan, rojstni dan naše matere sv. katoliške Cerkve, veličastni mejnik med kraljestvom božjim stare in nove zaveze — namreč prvi binkoštni praznik po Kristusovem vnebohodu. Ta dan so bili zbrani vsi skupaj na tistem mestu. Kar vstane šum z neba kakor prihajajočega silnega piša, in napolni vso hišo, kjer so sedeli. In prikazali so se jim razdeljeni jeziki kakor ognjeni nad slehernim izmed njih. In vsi so bili napolnjeni s Sv. Duhom in so začeli govoriti v mnogoterih jezikih, kakor jim je Sv. Duh dajal izgovarjati.

Zares veličasten je bil ta dan, da si ga ne moremo misliti zadosti veličastnega, ako pomislimo, koliko je bilo odvisno od tega edinega dne — vse, kar je sv. Cerkev delala vsa stoletja, ima izvir v tem dnevu, vsa velikanska dela junaških misijonarjev vseh stoletij po vseh deželah imajo tukaj svoj pričetek, vsa lepota brezštevilnih svetniških src v sv. katoliški Cerkvi ima tukaj svoj srečni studenec. A pustimo za sedaj vse drugo na strani in oglejmo si v duhu le častitljivi zbor svetih apostolov. O srečni, sveti moške, kako ste povzdignjeni, kako poveljani! Že po svoji naravi so bili ti dobri moške tako izvrstni, ker si jih je Jezus izmed vseh drugih odbral kot najboljše izmed vsega izvoljenega ljudstva. Že poprej so bili kot triletni zvesti spremljevalci Jezusa Kristusa tako lepo poučevani, vzgojevani in posvečevani, sedaj pa jim je došla še moč Sv. Duha, da naj se ta dušna lepota, ki so jo prikrivali boječi apostoli, izpopolni, stopi na dan in se začne razkrivati vesoljnemu svetu. Kakor v naravi vihar, ki se sicer ne vidi, a vendar tako mogočno deluje, pretresa drevje in razne reči ter čisti zrak, enako je ta dan — znak hitrosti, odločnosti, neupogljivosti — pretresla in presunila ter očistila nebeška moč Sv. Duha dobra srca apostolov. In v podobi ognja je prišel iz nebes Sv. Duh, da se je že na zunanje kazalo, kako so bili apostoli po Sv. Duhu razsvetljeni, utrjeni, navdušeni in vneti za Kristusovo sveto reč. V podobi gorečih jezikov pa je prišel Sv. Duh, ker so apostoli to, kar so sami videli in spoznali, kar so sami čutili in gojili v svojem svetem srcu, morali z jezikom, z besedo oddajati vsem, katerikoli so dobre volje. Oj, pač res, kdo bi mogel dovolj častiti in slaviti ta veličastni zbor svetih apostolov — naših prvih škofov in med njimi našega prvega papeža! Pripravljeni so za apostolsko delo; nobena reč jih ne more več vzdržati; junaško se napotijo najprej po domači deželi in potlej križem svet; pripravljeni so trpeti vse, žrtvovati vse, ako treba, tudi svoje življenje. A ne le pri apostolih, marveč tudi pri poslušalcih, pri ljudstvu se je razodevala božja moč Sv. Duha! Zares, ta dan se je jela vidno izpolnjevati Jezusova beseda: »Glej, ogenj sem prišel prinesti na svet, in kaj hočem drugega, nego da se vname in gori!« Uspeh apostolskega delovanja se je pokazal še takoj tisti dan v Jeruzalemu.

Prebivali so v Jeruzalemu judje, bogaboječi možje iz raznih krajev. Ko se je pa zaslišal ta šum vetra, se je sešla množica in so strmeli, zakaj vsak jih je slišal govoriti v svojem jeziku. Čudili so se, rekoč: »Glejte, niso li vsi ti, ki govorijo, Galilejci? In kako mi slišimo vsak svoj jezik, v katerem smo rojeni? Mi Partijani, Medijani in Elamitani in kateri prebivajo v Mezopotamiji, Judeji in Kapadociji, v Pontu in Aziji, v Frigiji in Pamfiliji, v Egiptu in v krajih Libije, katera je pri Cirenii, in mi tujci iz Rima, mi judje in izpreobrnjenci, mi Krečani in Arabci jih slišimo govoriti v naših jezikih velika dela božja.« Vsi pa so strmeli in se čudili in rekli drug drugemu: »Kaj hoče to biti?« Drugi pa so se posmehovali in rekli: »Sladkega vina so se napili.«

Tedaj nastopi sv. Peter z enajsterimi in povzdigne glas ter reče: Možje Judje in vsi, ki prebivate v Jeruzalemu, zaslišite moje besede! Ti niso pijani, kakor vi menite, ker je tretja ura dneva, marveč izpolnilo se je, kar je bilo rečeno po preroku Joelu, ki pravi: Zgodilo se bode poslednje dni, pravi Gospod: Izlil bom svojega Duha na vse meso. Možje Izraelci! poslušajte te besede: Jezusa Nazareškega, kateremu je Bog dal med nami pričevanje z deli, čudeži in znamenji, ste pribili na križ po rokah krivičnikov in ga umorili. Njega pa je Bog obudil častljivega (kakor je prerokoval kralj David). Mi smo tega priča. In povišan na desnico božjo, je izlil na vas Svetega Duha. Prav gotovo torej vedi vsa Izraelova hiša, da je Jezus; katerega ste vi križali, storil Bog Gospoda in Odrašenika vsemu svetu.

Silno je pretresel ta govor srca poslušalcev, rekli so Petru in drugim apostolom: »Možje, bratje, kaj nam je storiti?« Da so Petrove besede tako zelo do srca segle ljudem, pač lahko izprevidimo, ako le nekoliko pomislimo govornika in poslušalce: 1. Govornik je bil velik svetnik, izšolan v božji šoli nebeškega Učenika, srce mu je že krvavelo bridkega kesanja zaradi zatajenja, in sedaj je še Sveti Duh tako močno deloval na njegov um in njegovo srce: vsaka beseda je torej morala iti do srca, ker je prišla iz tako ginjenega in navdušenega srca. 2. Drugič je bilo pa tudi srce poslušalcev tako zelo dovzetno: kako v živem spominu so jim bili še vsi strašni in pretresljivi dogodki, ki so se vršili pred sedmimi tedni: Kristusova smrt in čudeži, ki so se godili ob njegovi smrti, saj so bili večinoma isti skesani Izraelci, ki so se takrat na gori Kalvariji žalostno na prsi trkali in trepetaje se vrnili v Jeruzalem. Veličastno Jezusovo vstajenje jim ni bilo neznano, saj se je povsod o njem govorilo med prijatelji in sovražniki, in o prečastitljivem vnebohodu pred desetimi dnevi so gotovo tudi že kaj izvedeli. Vse to so bile torej take reči, da so morale močno pretresati srca poslušalcev, če jim jih je sv. Peter le omenil. Povrh vsega tega jim je pa tudi Sveti Duh razsvetljeval razum in močno ogreval srca, da so vsi skesani popraševali: »Možje, bratje, kaj nam je storiti?« In

Peter jim odgovori: »Izpokorite se in dajte se krstiti sleherni izmed vas v imenu Jezusa Kristusa v odpusčenje svojih grehov, in prejeli boste dar Svetega Duha. Zakaj vam je dana obljuba in vašim otrokom in vsem, kateri so daleč (torej tudi nevernikom), katerekoli pokliče Gospod, naš Bog. Tudi z mnogimi drugimi besedami je pričeval in jih opominjal, rekoč: »Otmite se od tega hudobnega rodu.«

In še tisti dan se jih je dalo krstiti okoli tri tisoč duš. Ti so bili prvi kristjani, čeravno niso še imeli tega imena; to so bile prve srečne ovčice, katere so apostoli privedli k Jezusu. Tako se je pričela sveta Cerkev; in zato ne moremo nikdar preveč blagrovati in poveličevati tega preslavnega dneva.

Oglejmo si pa še nekoliko natančneje to prvo pridobitev svete Cerkve, saj so pač vredni, da se vse zanima zanje, ti blagi prvenci Kristusove črede, te svete duše v krstni nedolžnosti! Saj njim velja prelepa beseda: Kolikor kristjanov, toliko svetnikov! Sveto pismo jih takole hvali: Bili so pa v nauku apostolskem stanoviti in združeni v lomljenju kruha in v molitvah. — Vsi pa, kateri so verovali, so bili enega duha in enega srca, in vse, kar so imeli, bilo je vseh. Mnogi so prodajali njive in svoje imetje in so od tega delili vsem, kakor je kdo potreboval. Bili so tudi vsak dan stanoviti ene misli v templju in so lomili po hišah kruh in so uživali jed z veseljem in preprostim srcem, hvalili so Boga in bili prijetni vsemu ljudstvu. Gospod pa je vsak dan množil njih število.

Kratko je to sporočilo, a ima obširno vsebino; opiše vam le v kratkih potezih prisrčno ljubezen, katero so gojili v popolni meri do Boga in do bližnjika, v teh dveh zapovedih so pa že tudi vse druge. Ljubezen do Boga so kazali zlasti s tem, da so bili tako zelo goreči za službo božjo, da so tako radi molili, vsak dan bili pri sveti maši in pri sv. obhajilu, ker to pomeni »lomljenje kruha«, ter tako zvesto poslušali in izpolnjevali nauke apostolov, svojih dušnih voditeljev. Ljubezen do bližnjika pa so razodevali v tem, da so bili enega duha in enega srca in da so tako velikodušno podpirali ubožce in sirote. Da bi se pa še bolj utrdili v tej sveti ljubezni, imeli so precej po službi božji ali pa tudi sicer skupne obede, ki so se imenovali agape ali obedi ljubezni. Nekaj spomina na to bratovsko ljubezen imamo še sedaj v tem, da se pri slovesni maši duhovniki pred svetim obhajilom objamejo. Bili so res vsi kakor ena velika družina, kakor bratje in sestre; slično so živeli kakor sedaj redovniki v najboljših samostanih. Vsakdo pa, ki pozna človeško srce, vé, koliko čednosti zahteva taka bratovska ljubezen: koliko ponižnosti, potrpežljivosti, krotkosti, pohlevnosti, dobrohotnosti, radodarnosti, usmiljenosti, kako utemeljeno čistost, kako junaško premagovanje in zatajevanje! V kratkem: prvi kristjani so res imeli plemenita, zlata srca! Zato so bili in bodo naši vzorniki, na katere se radi ozirajmo, katere

zvesto posnemajmo! Saj pogoji za tako lepo življenje so še vedno isti: ista sveta katoliška Cerkev in v isti Cerkvi ista vera, iste milosti.

Pa še ene silno imenitne reči ne smemo prezreti. Ta srečna družina tri tisoč blagih, svetih ljudi je imela tudi svojo predobro mater. Sveto pismo nam posebej omenja, da je bila med njimi Marija, Mati božja! Oj, s kolikim spoštovanjem so se na Marijo ozirali ti dobri ljudje, ki so tako goreče ljubili Jezusa, njenega Sina! Marija jim je bila najboljša svetovalka, tolažnica in priprošnjica, pa najlepši zgled svetega življenja. Pa imamo zopet dokaz, da so Marijini častilci najboljši ljudje na svetu in obratno tudi: najboljši ljudje so vneti častilci Matere božje. Sklenimo torej danes, zadnji dan Marijinega meseca, poleg drugega tudi zlasti to, da Marije ne bomo nikdar pozabili, nanjo hočemo vsak dan misliti, njo vsak dan častiti, zlasti s prelepo molitvijo svetega rožnega venca! Amen.

Ant. Kržič.

2. Moč Sv. Duha nekdanj in sedaj.

(Priložnostni govor na dan svete birme — poraben tudi za binkoštno nedeljo.)

In so bili napolnjeni vsi s Svetim Duhom. Dj. ap. 2, 4.

Lep in prazničen je današnji dan, ko smo po dolgem in težkem pričakovanju prvikrat sprejeli v svojo sredo prevzvišene knego knezoškofa. Prišli so med nas, da bi kot božji poslanec pokladali svoje roke nad naše otroke, da bi jim po maziljenju s sveto krizmo in s svojo škofovo besedo podelili posebne milosti Svetega Duha, kateri naj jih potrdi, sveto vero stanovitno pričati in po njej živeti. In bolj kot kdaj je ravno v današnjem brezverskem času neobhodno potrebno, da se napolnjuje naša krščanska mladina po zakramentu svete birme z jasnim in čistim spoznanjem svete vere in božjih resnic, da se pripravlja in utrjuje za težki in utrudljivi boj poznejšega življenja.

In vedel je to tudi predobri Zveličar. Zato nas ni hotel zapustiti sirot, ampak nam obljubil in dal tolažnika, ki naj pri nas ostane do konca sveta. Poslal nam je Svetega Duha, tretjo božjo osebo, katera naj dokončuje delo, katero je Jezus Kristus pričel, in s svojo milostjo ohranjuje, kar je Kristus s svojo predrago krvjo pridobil; z eno besedo: da nam po svetih zakramen-
tih deli darove in milosti našega odrešenja.

S posebnim ozirom na današnji dan pa se vprašajmo: Katere posebne milosti je delil Sveti Duh apostolom prvi binkoštni praznik in jih deli tudi nam v zakramentu svete birme?

Odgovor na to vprašanje bodi kratka vsebina današnjega govora.

I. Predragi v Kristusu! Kaj bi pomagalo, da se je Jezus Kristus tako globoko ponižal in človek postal? »V svojo lastnino je prišel, a njegovi ga niso sprejeli« (Jan. 1, 11) — kaj bi pomagalo, da je skozi triintrideset let na svetu učil, dobrote delil in čudeže delal, ko pa Judje niso poslušali njegovih naukov? »V plačilo za njegove dobrote pa so dvigali kamenje zoper njega, da bi ga kamenjali« (Jan. 8, 59). — Kaj bi pomagal tudi Kristus križani, ko svet ni hotel deležen postati milosti njegovega trpljenja?

In kaj bi končno tudi pomagalo Kristusovo naročilo, ko je pred svojim odhodom v nebesa rekel apostolom: »Pojdite in učite vse narode in jih krščujte v imenu Očeta in Sina in Svetega Duha. Učite jih izpolnjevati vse, karkoli sem vam zapovedal.« (Mat. 28, 19—20.) Kaj bi torej besede Kristusove pomagale onim apostolom, ki so bili ubožni in neučeni ribiči iz zaničevane Galileje, ki sami niso razumeli Kristusovega nauka in božjega poslanstva, in ki so vedno le upali, da bo Izrael rešil rimskega nadvlade in ustanovil veliko, posvetno mesijansko kraljestvo. (Luk. 18, 31—34.) Spomnite se, predragi, Čebedejevih sinov Janeza in Jakoba, ki sta hotela biti prva v njegovem kraljestvu in sedeti na desnici in levici njegovi (Mat. 20, 20—21). Spomnite se Kristusovega potovanja v Kafarnaum, ko so se učenci med seboj prepirali, kateri bo večji v njegovem kraljestvu (Mark. 9, 32—33). Sv. Peter pa je zahteval od Gospoda celó plačilo, rekoč: »Glej, vse smo zapustili in šli za teboj« (Luk. 18, 28). Kakšno plačilo nam bodeš dal? Spomnite se onih dveh učencev, ki sta šla na veliko noč vsa žalostna v Emavs, spomnite se trdovratnonevernega apostola Tomaža, in vi spoznate, da so bili apostoli zares nespametni in kesnega srca za verovanje vsega tega, kar so govorili preroki (Luk. 24, 25).

Vrhutega pa so bili apostoli še strahopetni in bojazljivi. Niso si upali nastopiti za Kristusa, ampak so sramotno zbežali. Še več! En apostol celo je bil, ki je Kristusa prodal njegovim sovražnikom — nesrečni Judež. En apostol je bil, ki ga je pred slabotno deklo trikrat sramotno zatajil, — prej za Kristusa tako vneti in goreči sv. Peter. In samo en apostol je bil, — sv. Janez, — ki se je edini upal spremljati svojega Gospoda na težavnem križevem potu na goro Kalvarijo. Izpolnile so se besede svetega pisma: »Udaril bom pastirja in razkropile se bodo ovce črede« (Cah. 13, 7). In tudi po Kristusovem vstajenju se niso upali na dan, ampak so se zaklepali in skrivali iz strahu pred Judi.

Sedaj vas pa vprašam: Ali so to tisti učeni apostoli, katerim so se čudili učenjaki in katerim so se klanjali kralji in cesarji? Ali so to tisti srčni in neustrašeni apostoli, ki so oznanjali nauk Kristusa križanega po širnem svetu in dali zanj kri in življenje?

Nerazumljivo bi bilo to dejstvo za nas, ako ne bi vedeli, da je tako nenadni preobrat v apostolih čudežno delo Svetega Duha, ki je s svojo vsemočnostjo tako hitro in korenito preobrazil apostole prvi binkoštni praznik.

Nagloma je namreč nastal z neba šum kakor prihajajočega silnega vetra, in je napolnil vso hišo, kjer so sedeli. In prikazali so se jim razdeljeni jeziki, kakor plameni, in obstali nad slehernim po eden. In napolnjeni so bili vsi s Svetim Duhom in so začeli govoriti v mnogoterih jezikih, kakor jim je dajal Sveti Duh (Dj. ap. 2, 2—4).

In sedaj — kakšna izpremembra!

Prej tako neučeni in plašni ribiči javno nastopajo, da bi učili vse narode sveta in preobrazili obličje zemlje. Ne nastopajo pa samo pred preprostim ljudstvom, ampak tudi pred največjimi učenjaki, ne samo po zakotnih vaseh, ampak tudi po največjih mestih, ne samo pred slabotneži, ampak tudi pred krvoločnimi paganskimi cesarji velemogočnega rimskega cesarstva. Ne iščejo več posvetne časti in ne prepirajo se več med seboj, kateri bi bil večji v Kristusovem kraljestvu, ampak hrepene le po večni sreči in se vesele, ako smejo biti zaradi Kristusa zaničevani in preganjani. Ako jim prepovedujejo oznanjati Kristusov nauk, jim odgovarjajo prostodušno: »Sodite, če je prav, vas bolj slušati kakor Boga. Ne moremo namreč, da ne bi govorili, kar smo videli in slišali« (Dj. ap. 4, 19—20). Ako jih vržejo v ječe, jih tepejo in mučijo, »gredo vendar veseli izpred zbora, ker so bili vredni spoznani zavoljo Jezusovega imena zaničevanje trpeti« (Dj. ap. 5, 41). Vedno ostanejo trdni in neizprosni, stanovitni do mučeniške svoje smrti za Kristusa in njegovo sveto vero. — In kdo bi si takrat upal samo misliti, da bodo pred neučenimi in slabotnimi ribiči padali v prah rimski, paganski bogovi, da bo moral mogočni Avgust odstopiti svoj cesarski prestol neznanemu in zaničevanemu Judu iz Galileje, sv. Petru, da bo krščanski križ premagal paganskega orla.

Vse to pa je storil Sveti Duh, ko je prišel nad apostole prvi binkoštni praznik.

Molimo torej, predragi v Kristusu, vsemočno in čudežno moč Svetega Duha, ki je tako razsvetlil neučene apostole in utrdil njihovo voljo in vero v Kristusa križanega.

II. Posnemajmo pa tudi svete apostole, ki so tako zvesto sodelovali z milostmi Svetega Duha, in vprašajmo pri tem samega sebe, ali čutimo tudi mi tisto milost in moč Svetega Duha v svojih srcih, ki smo jo prejeli zlasti pri svetem krstu in pri sveti birmi? Ali smo tudi mi tako močni v veri, kot so bili apostoli? Ali smo tudi mi pripravljeni zaradi Jezusovega imena vse pretrpeti in, če treba, dati zanj tudi kri in življenje? Ali smo in hočemo sodelovati z milostmi, katere nam deli Sveti Duh na binkoštni praznik s sveto birmo? O, žalibog! dosti je še takih Judežev, ki za ubogi denar in zaslu-

žek prodajo svojega Boga in Gospoda; dosti je še takih Petrov, ki zatajijo iz strahu pred ljudmi istega Kristusa, katerega križ so jim škof zaznamovali na čelo pri zakramentu svete birme. Doma in v cerkvi so še katoličani, na cesti in v javnem življenju se pa sramujejo svojega katoliškega mišljenja in prepričanja. Mi pa, predragi, ki smo ali bomo prejeli milost in moč svete birme, bodimo trdni in kremeniti značaji, ne samo katoličani po krstnih bukvah, ki vedno vlečejo le z liberalci in brezverci, ampak katoličani z dušo in telesom, v zasebnem in javnem življenju. Bodimo kakor sv. Janez, ki se ni ustrašil Kristusovega križevega pota na goro Kalvarijo, da moremo zaklicati s sv. apostolom Pavlom: »Ni me sram evangelija, zakaj evangelij je božja moč za vsakega, ki vanj veruje.«

Zato pa je zakrament svete birme zlasti v današnjem brezverskem času za našo mladino tako potreben, ker jo usposobi svojo vero stanovitno pričati in po njej živeti. Pri sv. krstu so nas sprejeli med vojake, pri sv. birmi pa nam dali orožje za boj; po sv. krstu smo bili prerojeni za novo življenje, po sv. birmi pa kot oboroženi vojščaki določeni za sveto vojsko Kristusovo, kajti tako pravi sv. apostol Pavel: »Kateri nas pa potrjuje z vami v Kristusu in nas je mazilil, je Bog, ki je nas tudi zapečatil in dal zastavo duha v naša srca« (II. Kor. 1, 21—22).

To pomenijo tudi lepi obredi, ki se vrše pri zakramentu svete birme. — Škof mazilijo birmance s sveto krizmo, ki sestoji iz oljčnega olja in balzama. Olje, ki prešinja vse z novo močjo, ki razsvetljuje in ogreva, je prelepa podoba milosti Svetega Duha, ki potrjuje birmance v sveti veri, jim razsvetli razum, da jasno spoznajo krščanske resnice, da se v svojem spoznanju okrepčani bojujejo proti sovražnikom zveličanja in da se, prevzeti od svete gorečnosti, pogostokrat poslužujejo v pridigi, sveti maši in svetih zakramentih ponujenih milosti.

Balzam, ki ovira trohnenje in razširja okoli sebe prijeten duh, pomeni: naj se birmanec vedno varuje greha, katerega nasledek je smrt in trohljivost, da pa razširja v svojem krogu prijetni duh nedolžnega ali spokornega življenja. S krizmo mazilijo škof birmanca na čelo v znamenju križa, kar pomeni, da mora birmanec svojo vero v Kristusa križanega očitno, z jasnim čelom, brez strahu in sramu spoznavati pred vsem svetom, da more govoriti s sv. apostolom Pavlom: »Bog me varuj, da bi se z drugim hvalil kakor s križem Gospoda našega Jezusa Kristusa« (Gal. 6, 14). Končno udarijo škof birmanca na lice z besedami: Mir s teboj, v znamenje, da mora birmanec biti pripravljen za sveto vero tudi vse pretrpeti. Po škofovi besedi pa se naj birmanec spominja tolažljivega zagotovila Kristusovega: Blagor vam, kadar vas bodo kleli in preganjali . . . zavoljo mene, veselite se, ker vaše plačilo je preobilno v nebesih (Mat. 5, 12). Tam boš našel oni mir, katerega ti svet ne more dati, katerega

so ti pa oznanjali angeli ob betlehemiški zibki Zveličarjevi, oni nebeški, blaženi mir, ki bo tvoja sreča na veke. Mir s teboj! Že označeni obredi nas torej spominjajo velikih milosti, s katerimi nas oborožuje Sveti Duh pri sv. birmi za borbo življenja. Zgrabite za to orožje in stojte po zgledu apostolov opasani okoli svojih ledij z resnico in oblečeni z oklepom pravice..., predvsem pa vzemite v roke ščit svete vere, s katerim morete ugasiti vse ognjene puščice hudobnega duha (Ef. 6, 14—16).

Ti pa, Sveti Duh, tretja božja oseba, glej danes toliko prekrasnih templjev, katere boš v sveti birmi posvetil v svoja bivališča. Samo eno, o Sveti Duh, te hočem danes v imenu birmancev prositi: ne bogastva, ne oblasti in posvetne sreče, ampak samo en žarek tvoje luči, da jim razsvetliš razum in jih učiš prave modrosti, samo eno iskro tvojega ognja, da užgeš v njih srcih ogenj svoje božje ljubezni! Pridi, Sveti Duh, in napolni srca vseh z nebeškimi darovi! — O M a r i j a, majnikova kraljica in izvoljena nevesta Svetega Duha, tebi izročam današnje birmance; vzemi jih v svojo skrb in varstvo. Varuj jih in uči jih prave pobožnosti in gorečnosti do Svetega Duha. — Vi pa, otroci moji, veselite se, ker vaši udje bodo živ tempelj Svetega Duha, vaša srca pa v njih prekrasni oltar. Ohranite pa tudi tempelj svoje duše vedno čist in neomadeževan, ohranite oltar svojega srca v vednogoreči ljubezni do Svetega Duha, da se bodo uresničile božje besede, katere bodo, ob koncu vas blagoslavljač, molili nad vami prevzvišeni knezoškof: »Blagoslavlja naj vas Gospod iz Siona, da gledate blagre jeruzalemske vse dni vašega življenja in imate večno življenje (Ps. 127, 5). Amen.

Matej Weis.

Priložnostni govori.

Marija — mati cerkvene edinosti.

(Priložnostni govor za mesec majnik.)

»Pojdite in učite vse narode!« Te besede, ki jih je božji Zveličar govoril apostolom in učencem po svojem zmagoslavnem vstajenju, so nekaka oporoka, poslednja volja Sinu božjega, preden je zapustil svet in odšel k svojemu Očetu. Z njimi je hotel poudariti, da je prišel na svet ustanovit sveto Cerkev, v kateri mora biti prostor za vse narode, ki bivajo na zemlji. Apostoli ter njih nasledniki, škofje in mašniki, ki so prejeli oblast oznanjati Kristusov zveličalni nauk po vsem svetu, že blizu 1900 let izpolnjujejo oporoko Jezusa Kristusa, vendar moramo z veliko žalostjo priznati, da je na svetu še sedaj okrog 800 milijonov pačanov (polovica vsega prebivalstva), ki niso nikdar nič slišali o Bogu in ne vedo, kaj je njih končni cilj. Pa kako veselo bi bilo, če bi bili vsaj ostali vsi kristjani! Žalibog

je vseh kristjanov le kakih 550 milijonov, med njimi pa pravih, katoliških kristjanov samo 270 milijonov. Kako malo, kajne, v primeri s prebivalstvom vsega sveta! Če torej izvezamo 270 milijonov katoliških kristjanov, žive vsi ostali izven prave, od Kristusa ustanovljene Cerkve. Med nekatoliškimi kristjani jih je kakih 125 milijonov, ki so zato tem večjega pomilovanja vredni, ker so enkrat že bili v naročju svete Cerkve, pa so se dali zapeljati in so se ločili od nje. Ti so takoimenovani pravoslavni kristjani, razkolniki ali staroverci. Oni sicer verujejo, da se je Jezus Kristus učlovečil in odrešil človeški rod, verujejo tudi, da je ustanovil sv. Cerkev, po kateri se imajo zveličati ljudje, toda rimskega papeža ne priznavajo za vidnega namestnika Jezusa Kristusa in za vrhovnega poglavarja sv. Cerkve. Dasi se drže še nekaterih drugih zmot, je vendar predvsem to, da so pretrgali zveze z Rimom, kar jih loči od katoliških kristjanov ter dela prepad med zahodno (rimsko-katoliško) in vzhodno (razkolno) cerkvijo. Kolikokrat se je že poizkušalo ta prepad na kak način premostiti in pravoslavne kristjane zopet privedi k edinstvu sv. katoliške Cerkve! Vršili so se že cerkveni zbori, pisale so se knjige v ta namen; zadnji čas pa posebno nekatere misijske družbe in bratovščine požrtvovalno delajo za razširjenje katoliške vere med pravoslavni kristjani. In ta trud, hvala Bogu, ni zastonj. Uspehi se očitvidno kažejo. To pa predvsem zavoljo tega, ker so si vse bratovščine in družbe za zedinjenje razkolnikov izbrale Marijo za svojo posebno varhinjo in priprošnjico.

Vprašate morebiti, zakaj Marijo. Nič ni bilo primernejšega, kakor Marijinemu varstvu izročiti delo za zedinjenje razkolnikov, kajti Marija je

1. Mati vesoljne sv. Cerkve in

2. Kraljica krščanskega vzhoda,

zato pač zasluži, da jo smemo imenovati »mater cerkvene edinstvi«.

Ker mora biti zlasti nam, katoliškim Slovencem, mnogo na tem, da se kolikor mogoče dosti razkolnikov povrne v naročje sv. katoliške Cerkve, saj živi samo Slovanov okrog 90 milijonov v razkolu, in pa ker je ravno v mesecu majniku še prav posebno primerno, da priporočamo delo za zedinjenje vzhodne in zahodne cerkve Marijinemu varstvu, zato hočemo o omenjenih dveh resnicah nekoliko natančneje premišljevati.

I. Predstavimo si v duhu prvi binkoštni praznik v Jeruzalemu! V dvorani, kjer se je 50 dni prej vršila zadnja večerja, dobimo zbrano častitljivo družbo. Apostoli in učenci Gospodovi so, ki po naročilu svojega Učenika v goreči molitvi in svetem premišljevanju čakajo na prihod Tolažnika Sv. Duha. Sv. pismo ne pozabi povedati, da je med njimi tudi Marija,

»Mati Jezusova« (Dej. 1, 14). Okoli 9. ure dopoldne se začuti silen piš okrog hiše, in v istem trenutku se že tudi pokažejo nad Marijo in zbranimi apostoli ognjenim jezikom podobni plamenčki. Vsi vemo, da je bil to Sv. Duh, ki ga je obljubil božji Odrešenik, ko je odhajal v nebo.

Predragi verniki! Gotovo ste že kdaj videli na sliki upodobljen ta dogodek. Marija, kakor se spominjate, sedi na prestolu, okrog nje pa stoje, oziroma kleče v polukrogu zbrani apostoli, ko pride nadnje Sv. Duh. Marija — kraljica in mati apostolov: ta misel je lepo izražena na sliki. — Ali pa veste, kaj predstavljajo ti apostoli, zbrani ob nogah, ob prestolu Marijinem? Ali ni to sv. Cerkev, ali niso to prvi udje tiste Cerkve, ki jo je prišel ustanovit Jezus Kristus, da se po nji zveličajo vsi verniki? Marija torej ni samo kraljica apostolov, ona je tudi kraljica, — m a t i s v. C e r k v e, katere prvi zastopniki so apostoli.

Kakor je 33 let prej Marija v Nazaretu kot mati stala ob jaslicah novorojenega Boğa-človeka, tako je prvi binkoštni praznik v Jeruzalemu kot mati navzoča ob zibelki novorojene sv. katoliške Cerkve. Ne samo apostoli, temveč tudi Marija je binkoštni praznik prejela posebne milosti in moč od Sv. Duha, da more uspešno izpolnjevati svojo nalogo, ki jo ima kot mati vesoljne sv. Cerkve.

Ni čudno, ako je vse čase živelo v vernikih prepričanje, da je Marija mati sv. Cerkve. Vedno so se zato skupne zadeve katoliške Cerkve priporočale njenemu materinskemu varstvu, njeni materinski skrbi. In kolikokrat je bilo to treba! Saj je že od nekdaj hudobni duh rad sejal seme spora med neverniki, med duhovniki, med škofi, da bi oslabil moč sv. Cerkve in okrepil svoje kraljestvo. Tudi v e l i k i c e r k v e n i r a z k o l je delo hudobnega duha. Cel vzhod, zibelka krščanstva, se je odcepil od debla prave Kristusove Cerkve, in okrog 125 milijonov ljudi, ki se niso marali pokoriti rimskemu papežu, je sedaj deloma v sužnosti nevernih Turkov, ki jim ne dovoljujejo svobodno opravljati službo božjo, deloma pa v sužnosti posvetnih oblastnikov, ki jim predpisujejo, kaj naj verujejo, kako naj opravljajo božjo službo. Kajne, kako hud udarec je to za sveto Cerkev! Koliko duš je vsled razkola zapeljanih v zmoto in zato morda večno pogubljenih! Ali se ta rana na živem telesu sv. Cerkve ne bo nikdar zacelila? Ali se bodo posrečile nakane hudobnega duha? Ali se ne bodo razbile ob Mariji, ki je kači glavo strla, ob Mariji, o kateri tako lepo poje katoliška Cerkev: »Sama si zatrla vsa razdirajoča krivoverstva na celem svetu?«

II. O, gotovo se bode tudi tukaj izkazala čudovita moč Marijinega varstva. Marija ne bo zapustila vzhodne Cerkve. Kako bi pa mogla pozabiti na razkolne kristjane ona, ki jo po vsej pravici smemo imenovati »Kraljico krščanskega vzhoda«!

Marija, kraljica krščanskega vzhoda! Ali mar ne? Saj je »jutranja zarja« Marija že davno svetila na vzhodnem nebu, ko je bil zapad še povečini zakrit v temo poganstva. Češčenje Matere božje na vzhodu sega prav tja v apostolsko dobo. Prvi verniki so bili tudi prvi čistilci Marijini. Že v začetku 2. stoletja, komaj dobrih deset let po smrti zadnjega apostola, sv. Janeza, je sv. Ignacij, škof v Antiohiji, izpričeval devištvo Marijino. Marijina slava na vzhodu se je prav posebno povzdignila po tretjem vesoljnem cerkvenem zboru v Efezu (l. 431.). Ko so namreč v 5. stoletju začeli nekateri krivoverci, med njimi zlasti carigrajski patriarh Nestorij, učiti, da Marija ni mati božja, ampak samo mati Kristusa kot človeka, je cerkveni zbor v Efezu to zmoto zavrnil. Koliko veselje je zavladalo po razglasitvi tega nauka med verniki! Bil je že večer, ko se je končalo zborovanje, pri katerem je bilo navzočih nad 200 škofov. Množice ljudstva, ki so od ranega jutra do poznega večera željno čakale na izid zborovanja, so navdušeno pozdravljale škofo kot angele, kot nebeške poslane. Poljubovali so jim roke in noge ter jih s prižganimi bakljami spremljali na njih stanovanja. Vse mesto je bilo pri tej priliki krasno razsvetljeno in še dolgo v noč so odmevali po ulicah in cestah klici: »Slava Bogu, slava Mariji, sv. božji Porodnici!« Od tega časa so na vzhodu začeli Marijo imenovati »Božjo Porodnico« (Bogorodico). — Vsi Marijini prazniki so se najprej obhajali na vzhodu, potem so se šele polagoma vpeljali v zahodni Cerkvi. — Mesto Carigrad, ki ga nekdanje niso brez vzroka imenovali vzhodni Rim, je bilo prvo Marijino mesto. Dal ga je sezi dati Konstantin Veliki in posvetil ga je Mariji z vdanimi besedami: »Visoki, nadvse blaženi božji Porodnici, Devici Mariji«. Marija je bila varhinja tega mesta, in kadar je šlo carigrajsko ljudstvo v boj zoper sovražnike, jih je Marijina pesem podžigala k pogumu. Neustrašeni so šli v boj, pojoč lepo himno: »Ti Prečista, ki si nam rodila Gospoda, ki je silen in močen v boju, premagaj s svojo mogočno roko sovražnike, ki nas napadajo.« — Vsi carigrajski patriarhi so pobožno častili preblazeno Devico Marijo, čeprav so bili nekateri izmed njih krivoverni. — Škofje so nosili na prsih častno znamenje božje Porodnice. Ta znak je še dandanes poglaviten kras na prsih jutrovega škofa v znamenje ljubezni do sv. božje Porodnice.¹ Kajne, kolika čast se je izkazovala Mariji na vzhodu v tistih časih, ko še ni bilo žalostnega razkola!

Gotovo vas pa, predragi verniki, zanima, kako je bilo z Marijinim češčenjem, ko je vzhodna cerkev pretrgala edinstvo z rimsko Cerkvijo in odpovedala pokorščino rimskemu papežu. Omenil sem že prej, da so po razkolu nastopili žalostni časi

¹ Več najdeš v knjižici: Silvin Sardenko, Marijino kraljestvo na jutrovem.

za vzhodne kristjane. Vzhodna cerkev je izgubila prejšnjo življensko moč. Tudi marsikatera zvezda verske resnice je ugasnila ali vsaj zatemnela na nebu jutranje cerkve, toda nekaj nas pa navdaja z velikim veseljem in s sladkim upom za prihodnost: Zvezda Marija jim še vedno jasno sveti.¹ Razkolniki so sicer odpovedali pokorščino papežu, niso se pa odpovedali ljubezni do Marije. V njih cerkvah se malo časti Zakrament presv. Rešnjega Telesa, zato pa po cerkvah in stanovanjih goré mnogokrat noč in dan svečke v čast sv. Bogorodici, ljudstvo kinča Marijine podobe, moli pred njimi in jih poljubljuje z največjim spoštovanjem. Najlepše naslove nadevlejo Mariji. Imenujejo jo »Ozdravljajočo«, kakor mi »Zdravje bolnikov«, »Mater usmiljenja, Skoroposlušnico (t. j. ki hitro usliši), Veselje žalostnim, Cvet nezvenljivi, najdenje izgubljenih« itd.² — Kako globoko je ukoreninjena ljubezen do Marije tudi v srcih pravoslavnih narodov, pričajo neštete cerkve, ki so posvečene Materi božji. In te cerkve so mnogokrat prebogato okrašene, tako da se vse lesketajo v zlatu. — Celo pri slovesnostih, ki so popolnoma posvetnega značaja, ne pozabijo Ruske. Pri slavnostnih pojedinah, ki so se vršile v Moskvi na Ruskem na čast novoizvoljenemu carju, so se slišali tudi govori in zdravice Mariji na čast. Za take prilike so imeli posebne čaše, iz katerih so pili, ko so pozdravljali Bogorodico.

Ali bi ne bilo lepo, če bi se te dežele, kjer se Marija tako časti, zopet zedinile z Rimom, če bi si vzhodna in zahodna cerkev zopet podali roke v pravi sestrski ljubezni? Kako bi se povzdignila slava Marije, matere sv. Cerkve, koliko veselje bi bilo za Marijo, ako bi se obnovilo njeno kraljestvo na jutrovem! In glejte, k temu moremo tudi mi nekoliko pripomoči, predvsem, če goreče molimo k Mariji in ji priporočamo svoje razkolne brate na vzhodu. Isti namen dosežemo tudi, ako se vpišemo v »Apostolstvo sv. Cirila in Metoda«, ki stoji pod zavetjem preblažene Device Marije in šteje v naši škofiji že precej nad 20.000 udov. »Apostolstvo« se imenuje po sv. Cirilu in Metodu, ki sta oba mogočna priprošnjika za cerkveno zedinjenje in sta tudi med Slovani razširjevala češčenje Matere božje. Udje »Apostolstva« molijo vsak dan en očenaš in eno češčenamarijo s pristavkom: »Sveta Devica Marija, sv. Ciril in Metod, prosite za nas!« in plačujejo vsaj 24 vinarjev na leto v namene »Apostolstva«.

Tako bo naša združena molitev in miloščina — to smemo trdno pričakovati — pripomogla vsaj nekoliko k uresničenju želje našega Zveličarja, da bi bil kmalu »en hlev in en pastir« (Jan. 10, 16). Predvsem seveda zaupamo na pomoč Marijino. Ona gotovo ne bo pozabila ovčic, ki so zapustile hlev edino

¹ Prim. Silvin Sardenko, Mar. kraljestvo na jutrovem, str. 7.

² Glej Silvin Sardenko, str. 44.

zveličavne Cerkve Kristusove. Povzdignimo takoj danes k nji svoj glas in jo prosimo: Marija, »ti ki si v polnosti božjih darov že od začetka povelicevala njega, ki je nad teboj izvršil čudovita dela, povelicaš zdaj svojega Sina z edinostjo njegove črede pod vodstvom vrhovnega Pastirja, ki je na zemlji njegov namestnik, ter vodi zopet k edinosti izgubljene ovčice. Bodi tvoja slava, o Devica, da boš, kakor si z zemlje uničila vsa krivoverstva, poravnala tudi razkole in vsej zemlji prinesla sveti mir.«¹ Amen.

Dr. Andrej Snoj.

Nagovor pri prvem svetem obhajilu.

Ljubi otroci! Živel je deček. Ime mu je bilo Stanislav. Sedaj je v nebesih. Zato mu pravimo sv. Stanislav. Nedolžen in priden je bil sv. Stanislav. Posebno rad je imel Jezusa v zakramentu presv. Rešnjega Telesa. Ko je postal sv. Stanislav nekoliko večji, so ga poslali starši v mesto v šolo. Tu je živel pri hudobnih ljudeh, daleč proč od matere, daleč od očeta, ločen od bratov in sestic. Kajne, kako hudo je bilo sv. Stanislavu! Pa ljubi Bog mu je poslal še hujšo nesrečo. Lotila se ga je huda bolezen. Nič ni mogel vstati in hoditi. Ves čas je moral biti na bolniški postelji. Zelo, zelo je želel, da bi prišel ljubi Jezus k njemu. Prosil je ljudi, naj pošljejo po duhovnika, da mu prinese Jezusa, skritega v podobi kruha. Toda hudobni ljudje ga niso hoteli ubogati! O, kako hudo je to bilo za sv. Stanislava! Še je prosil znova; a ljudje se niso zmenili za njegove prošnje.

Zapuščen od vseh je ležal sv. Stanislav v svoji sobi. Vedno je mislil le na Jezusa. Neprestano je molil: »Pridi, o Jezus, k meni, pridi.« Pa kaj se zgodi? Ali je Jezus uslišal sv. Stanislava? O da! Naenkrat postane v sobi svetlo. Angel v nebeški svetlobi pride k sv. Stanislavu. V rokah drži zlato posodo. Stanislav se dvigne pokoncu. Iz vsega srca govori besede: »Gospod — — —« Nato vzame angel v roko presveto hostijo. V njej je bil skrit Jezus, katerega poda angel sv. Stanislavu.

O srečni sv. Stanislav! Kajne, tako si mislite sedajle, ljubi otroci. Kako rad ga je moral imeti Jezus. Pa nikar se ne bojte! Tudi vas ima Jezus rad. Tudi k vam želi priti. Tam na oltarju čaka na vas. Rožce cvetó njemu v čast, angelci ga molijo, sveče gorijo v njegovo slavo. Le še malo časa, zvonček bo zapel, pristopili bodete bližje in Jezus sam bo prišel v vaše srce. Pa kaj zahteva Jezus od vas? Nič drugega kot to, kar mu je dal tudi sv. Stanislav. Kaj pa mu je podelil sv. Stanislav, da ga je Jezus tako rad imel?

¹ Konec z odpustki obdarovane molitve k brezmadežni Devici za zedinjenje razkolnikov.

Kajne, živo je veroval sv. Stanislav. Ni videl Jezusa z očmi; a vendar je vedel, da je skrit v podobi kruha. Zato pa recite tudi vi (sami pri sebi): »Vem, o Jezus, da si na oltarju. Ti sam si dejal: To je moje telo. Ti sam si naročil mašnikom, naj izpreminjajo kruh v Tvoje telo. Na njegovo besedo prideš sedajle iz nebes na oltar. Zato verujem, da prideš tudi k meni, o Jezus, četudi te ne vidim.« O kako rad bo prišel Jezus k vam, če tako molite!

Všeč je bila vera sv. Stanislava Jezusu. Pa zakaj je še Jezus tako rad prišel k sv. Stanislavu. Zato, ker je sv. Stanislav upal vanj. Molil je večkrat na tihem: »Trdno zaupam, da me ne boš zapustil. Čeprav ljudje branijo priti k meni, vendar, če hočeš, lahko prideš.« Zato pa molite tudi vi sedajle pri sv. maši: »Upam, o Jezus, da si mi odpustil moje grehe. Upam, da me imaš zopet rad. Upam, da mi boš dal milosti, da te več ne žalim. Upam, da me boš vzel v nebesa.« In všeč bo Jezusu tudi to vaše upanje, kakor mu je bilo všeč upanje sv. Stanislava.

Videli smo, da je imel Jezus sv. Stanislava rad. Vsi so ga zapustili. Nikogar ni bilo pri njem, ne matere, ne očeta, ne brata, ne sestre. A glejte! Jezus ga ne zapusti. Sam pride k njemu. Že sem dejal, da ima tudi vas rad danes posebno Jezus. Saj vé, da so danes vaše duše čiste, bele kot sneg. Saj vé, da ste podobni angelcem v nebesih. Saj vas kliče, kakor je nekdaž klical otroke k sebi, rekoč: »Pustite male k meni. Zakaj njih je nebeško kraljestvo.« Jezus ima vas torej rad. Ali ga imate tudi vi radi? Gotovo da! Zato recite zopet (vsak zase): »Ljubi Jezus! Rad me imaš! Glej, tudi jaz te imam rad. Rad te imam kot svojo mater, rad te imam kakor svojega očeta. Pa še več. Tako rad te imam kot nobeno drugo stvar. Saj vem, da si zame umrl na križu. Saj vem, da si tako svet, tako lep, tako mogočen kot noben drugi.«

Angel je prišel k sv. Stanislavu. Sv. Stanislav je sklenil roke. Ponižno je sklonil svojo glavo. Skesano je molil: »Gospod, nisem vreden —« Kajne! Kako se je ponižal sv. Stanislav. Dobro je vedel, da ima Jezus najrajši ponižna srca. Zato recite tudi vi k Jezusu, ki gleda na vas: »Kdo si ti, o Jezus, in kdo sem jaz. O Jezus! Ti si pravi Bog. Svetlo solnce sije tebi v čast. Nešteto zvezdic te pozdravlja. Ptčki ti pojó po vrtovih. Nešteto cvetk cvete tebi v slavo; a ti prideš k meni. Pa ko bi bil tebe vsaj vedno rad imel. Toda glej, o Jezus! Še tako mlad sem, pa sem te že žalil. Nerad sem molil. Lagal sem. Nisem hotel ubogati . . . Že sem zaslužil, da bi me kaznoval, toda namesto da bi me kaznoval, prideš sam k meni. O Gospod, nisem vreden, da greš pod mojo streho.«

Všeč je bila vera sv. Stanislava Jezusu. Rad ga je imel, ker je tako trdno vanj upal. Ljubil ga je, ker ga je ljubil tudi sv. Stanislav. Pa še nekaj je bilo Jezusu posebno všeč na

sv. Stanislavu. »Kaj pa?« vprašujete. Le poslušajte! Sam je bil sv. Stanislav v sobi. Daleč proč je bil od matere, daleč proč od očeta, od bratov in sester, pa ni mislil nanje. Lahko bi bil dobil igrače, pa se ni zmenil zanje. Zakaj njegove misli so bile samo pri Jezusu. Sam pri sebi je govoril: »Pridi, o Jezus, pridi. Brez tebe ne morem biti. Kako rad bi videl, da se odpró vrata, da pride gospod in položi sebe v moje srce.« Zato pa recite tudi vi sedaj s sv. Stanislavom: »Pridi o Jezus, pridi k meni. Poskrbel sem, da je moje srce čisto. Žal mi je, da sem te žalil. Zato pridi, o Jezus, pridi!«

In res! Ne bo več dolgo! Jezus bo prišel k vam. Samega sebe se bo dal zaužiti vam. Vaše duše bodo postale še lepše kot so sedaj. Angelci v nebesih bodo gledali še z večjim veseljem na vas kot sedaj. Mati božja bo vas še rajši imela kot sedaj. Najrajši bo pa vas imel Jezus sam. Rad vas bo poslušal vse, kar mu poveste. Rad vam bo dal vse, za kar ga prosite. In kaj hočete povedati Jezusu? Kaj ga hočete prositi. Predvsem ga morate moliti. Sklenite roke in recite: »Sedaj si pri meni, o Jezus. Molim te, združen z angeli in Materjo božjo te častim.« Darujte mu same sebe in obljubite mu, da ga ne bode te več žalili. Zato recite zaupno k Jezusu, kot bi povedali svoji materi: »O Jezus! Sedaj sem tvoj. Naredi z menoj, kar hočeš. Tebi posvetim svoje oči, svoja usta, svoje srce . . . Nič več te nočem žaliti. Rad bom ubogal mater, rad bom prišel v cerkev k tebi. Le milosti mi daj, o Jezus, da res ne storim več nobenega velikega greha. Varuj me, da bom tvoj ne samo danes na dan prvega sv. obhajila, ne samo toliko časa, dokler sem mlad, ampak tudi takrat, ko bom velik, da bo moja duša tako lepa kot je danes tudi takrat, ko bom moral umreti.« Molite torej Jezusa in prosite ga zase. Povejte mu vse, kar vam je hudo in bi mu radi povedali. Pa ne samo zase! Z vami so danes v cerkvi tudi mati in oče, bratje in sestre. Tudi oni so z vami prejeli Jezusa. Tudi oni imajo vas danes posebno radi. Molili so k Jezusu, da bi vas ohranil tako nedolžne kot ste danes. Obljubili so Jezusu, da vas hočejo varovati, da bode te ostali njemu zvesti. Trudijo se za vas noč in dan. Veliko morajo trpeti. Zato jim bodite hvaležni zlasti danes. Prosite Jezusa, da jim dá to, kar bi vi radi dali svojim staršem. Priporočite jih Jezusu, da jih pripelje skupno z vami v nebesa.

Vi pa, ljubi starši, zavedajte se, da popeljete danes iz cerkve v svojo hišo najdražji biser. Jasnost, ki seva iz oči vaših prvoobhajancev, vam priča, da so njih srca čista kot solnčni žarek. Danes je znova izginila senca greha, če je morda že legla v mlado dušo. Krstna nedolžnost jim je vrnjena. Zato pa čuvajte ta nedolžna srca skrbneje kot vaše polje, skrbneje kot vaše domove. Vedite, da jih bo enkrat Kristus sam tirjal iz vaših rok. Njegovi so in mesto njega skrbite zanje. Gorje vam,

če bi s svojim slabim zgledom, obnašanjem in govorjenjem zamorili v njih življenje milosti. Gorje vam, če bi jih s tem, da jih nalašč odtegujete sv. maši in sv. zakramentom, tirali v roke satanove mesto h Kristusu. Gorje vam, če prikličete nadse prokletstvo besedi Gospodovih: »Pohujšanje mora priti; toda gorje tistemu človeku, ki pohujšanje dá . . .« Zato pa, ljubi starši, nikar razdirati tega, kar zida v srcih vaših otrok sv. Cerkev. Zavedajte se, da ste vi prvi učitelji, prvi vzgojitelji, da nobena beseda, bodisi dobra ali slaba ne seže tako globoko v srce, kot vaša beseda. Zato poslušajte klic, ki vam ga na današnji dan zlasti kliče papež, kliče vaš škof, kličejo vaši duhovniki: »Pustite male pogosto k sv. obhajilu.«

Zlasti ti mati, poskrbi, da boš pogosto in ne samo danes klečala s svojim prvoobhajancem pri mizi Gospodovi. Poskrbi, da s svojim zgledom netiš ljubav do Jezusa, ki se je danes znova vnela. Zagotovim te, če to storiš, da ti ne bo delal sivih las, da se ne bo glasil obup v tvoji hiši, da mu ne boš s skrbjo v srcu zrla v oko.

Ljubi otroci! Končati moram. Jezus, ki pride k vam, naj vam naprej govori. Blagoslovi naj danes vas in vaše starše. Ostane naj v vaših srcih s svojo milostjo in kot dobri pastir naj vas pelje iz doline solzá v nebeško domovino. Amen.

Iv. Filipič.

Nagovor o poroki.

Krščanska ženin in nevesta! — Preimeniten dan je za vaju nastopil, odločila sta se skleniti zvezo, ki naj vaju druží za celo življenje, ki naj bode pa tudi podlaga vajine časne in večne sreče. To se ima zgoditi po zakramentu sv. zakona.

1. Katoliški kristjani se ponižno klanjamo previdnosti božji, katera vodi usode vseh narodov, pa tudi posameznega človeka. Da stojita vidva zdaj tu pred božjim oltarjem in si hočeta podati roke v sveto zakonsko zvezo, smatram jaz za delo previdnosti božje. V sv. pismu namreč čitam pri pre-roku Izaiju, da govori Gospod Bog: »Moje misli niso vaše misli in moja pota niso vaša pota; kolikor je nebo višje od zemlje, toliko so moje misli višje od vaših in moja pota od vaših potov.« Pomislimo le na okoliščino, da je eden doma daleč doli na južnovzhodni, drugi pa na zahodnoseverni meji naše dežele; po človeški sodbi bi ne prišla skupaj, časne ali premoženjske razmere tudi niso tako mikavne, da bi enega ali drugega vezale . . ., torej sklepam, da je višja moč vodila vajina pota, približala si vajini srci ter ju hoče blagosloviti in osrečiti.

To se bo pa zgodilo danes, ko želita skleniti sv. zakon v duhu katoliške Cerkve.

2. Kak je zakon po nauku naše sv. vere? Kak naj bode vajn zakon? Čujta, kaj govori sv. apostol Pavel, ta veliki blagovestnik vseh narodov! On piše (Efež. 5, 32): »Ta skrivnost (zakrament) je velika; jaz pa rečem: v Kristusu in v Cerkvi.«

Zakon mora biti tak, kakršna je zveza med Kristusom in njegovo nevesto sv. Cerkvijo.

a) Neizmerna je ljubezen Kristusova do njegove neveste.

Kristus je zapustil nebesa in postal človek, da se je mogel z njo zaročiti v večni ljubezni. On je samega sebe daroval v smrt, da bi ji zaslužil pravo svetost in milost. Kristus jo ljubi kot duhovno mater vernikov, katera mu rodi vedno duhovne otroke v sv. krstu. Kristus jo ljubi kot svoje telo, jo hrani z lastnim mesom in krvjo v najsv. zakramentu. On ostane pri svoji Cerkvi za vselej z vso ljubeznijo in se ne daruje drugi nevesti (razkolni, heretični cerkvi . . .)

b) Katoliška Cerkev se zaveda te vzvišene zveze. Cerkev ljubi svojega božjega Ženina kakor svojo glavo z najčistejšo ljubeznijo; Cerkev mu je vdana in podložna v zavesti, da ima le od Zveličarja vso svetost in milost. Cerkev je z njim en duh, eno srce, in se ga drži zvesto in stanovitno tako, da ga ne zapusti v najhujši poizkušnji, v trpljenju ali preganjanju. Vse to nam izpričuje cerkvena zgodovina.

c) Glejta, krščanska zaročenca, taka mora biti zveza med možem in ženo. — Mož mora ljubiti svojo ženo kot svojo zvesto tovarišico na potu življenja v večnost; zato pravi Kristus: »Človek bo zapustil očeta in mater in se bo držal svoje žene in bosta dva v enem mesu« (Ef. 5, 31). Mož ljubi ženo kot svojo pomočnico v skrbi za življenje, ki mu pomaga nositi vse težave in bridkosti življenja; zato je Bog rekel ob stvarjenju Eve: »Človeku ni dobro samemu biti, naredimo mu pomočnico, njemu podobno.« Mož ljubi ženo kot mater svojih otrok, ki z njimi največ trpi. On ljubi ženo kot lastno telo, kakor uči sv. Pavel: »Možje morajo ljubiti svoje žene kakor svoja telesa. Zakaj nihče še ni nikoli svojega telesa sovražil, temveč redi ga in oskrbuje kakor Kristus Cerkev.« Mož ljubi ženo kot enakovredno podobo božjo, namenjeno, da z njim uživa večno blaženstvo. Mož se mora žrtvovati za svojo ženo celo življenje kakor Kristus za svojo Cerkev . . . In žena naj si je vedno svesta te tesne zveze. Krščanska žena ljubi svojega moža kot svojo glavo po besedah apostola Pavla: »Žene naj bodo možem podložne kakor Gospodu; zakaj mož je glava žene, kakor je Kristus glava Cerkve. Žena ljubi moža kot svojega rednika . . . skrbečega za njeno življenje, poštenje, srečo in čast. Po besedah sv. Pavla je mož »podoba in čast božja«, žena pa čast moža. Zakaj mož, kot podoba božja, gospoduje čez zemljo, in čeprav gospoduje po volji božji, s tem časti Boga, zato se imenuje podoba in čast božja. Žena pa, ako je

možu podložna, kakor je Bog določil, časti moža in s tem tudi Boga, zato se ona imenuje »čast moža«. Krščanska žena je z možem eno srce, en duh in se ga drži zvesto in stanovitno ter je pripravljena zanj žrtvovati celó svoje življenje. (Past. XIV. 42.)

Taka je torej zveza med Kristusom in Cerkvijo, taka naj bo zveza med ženinom — nevesto, možem — ženo. Taka skupnost v vestnem izpolnjevanju medsebojnih dolžnosti rodi krasne sadove krščanskih čednosti, ki so vir sreče in zadovoljnosti za krščanske družine, kakor izpričuje že stari Tertulijan, pišoč: »Mož in žena skupaj molita, skupaj se postitá, skupaj sta v cerkvi, skupaj pri mizi božji. Drug drugega poučujeta, opominjata, podpirata. V sili in nevarnosti, v veselju in žalosti držita skupaj . . . To vidi in sliši Kristus in se raduje in takim pošilja svoj mir in blagoslov.«

3. Vse to, glejta krščanski ženin in nevesta, vama zaznamuje cerkveni obred, ki se bo zdaj izvršil.

Pred Bogom in krščansko družbo bosta zdaj potrdila, da hočeta v sv. zakonu živeti, dokler bo božja volja. To bosta izrazila z besedo, pa tudi potrdila s simboli. Prvi tak znak je sklenitev rok. V Tobijevih bukvah (7, 15) se čita, da je Raguel prijel desno roko svoje hčere Sare in jo položil v desnico svojega zeta mladega Tobije. Glejta, tako od vaju zahteva tudi duhovnik katoliške Cerkve. S sklenitvijo rok potrjujemo svoje obljube, delamo pogodbe. Najsvetejša obljuba, najslavesnejša pogodba pa je med ženinom in nevesto — sv. zakon. Onadva se kakor dve polovici združita v celoto, v duhovnem obziru potrjujeta enotnost, ki jo znazuje sv. Pavel (Gal. 3, 28): »In Christo Jesu non est masculus, neque femina.« Vi ste eno v Kristusu Jezusu . . .

Drugi simbol te zveze je prstan.

Že v starodavnih časih je bil prstan znamenje zvestobe in prenosa osebnih pravic. Sv. pismo (Gen. 41, 42) pripoveduje, da je egiptovski faraon Jožefu radi njegovih zaslug za vso deželo nataknil prstan in ga povzdignil za svojega namestnika. Enako je bilo tudi pri Perzih. Kralj Asuver (Ėst. 3, 10) je nataknil Amanu in po njegovem padcu Mardoheju kot znamenje neomejene oblasti svoj prstan na roko.

Ženin in nevesta si zamenjata prstana in natakmeta na roko v znamenje medsebojne oblasti. Okroglost prstanova je podoba nerazvezljivosti zakonske. Prstan nima začetka in konca, tako bodi zakonska vez nerazdružljiva, trajajoča do smrti. Ni je oblasti, ki bi mogla to pravoveljavno zvezo razdreti.

Tretji simbol je štola, s katero se ovijejo roke zaročencev. Štola zaznamuje posredujočo oblast mašnikovo med Bogom in med verniki. S tem obredom se hoče očitvidno potrditi nauk apostolov: »Zakon je velik zakrament — v Kristusu in v cerkvi.« S tem se kaže zakramentalen značaj sv. zakona,

kakršen edini sme in more biti med katoliškimi kristjani. Tako mašnik kot posredovalec milosti božjih podeli poročencema nebeški blagoslov kot poroštvo srečne bodočnosti.

Draga zaročenca! Do tega trenutka sta zdaj vidva dospela. Naj bo srečen vajn korak v resno življenje. In to bo, ako se kakor kananska zaročenca z vsem srcem okleneta Jezusa in Marije.

Posebno v sedanjih časih se je treba kazati zveste, neustrasene služabnike teh najsvetejših oseb, brez katerih zastoni iščete sreče.

Krščanski ženin, kaži se v vsem javnem in zasebnem življenju kot značajan katoličan — spoštovanje ti ne bo izostalo.

Krščanska nevesta, bodi pobožna žena, kajti »p o b o ž - n o s t je — po zatrdilu sv. pisma — za vse dobra.« Pazi na dober sloves svoje hiše, da ohraniš v njej nebeški blagoslov.

Medsebojno sta si darovala svoja srca, položita jih zdaj v duhu na oltar ter združita z Jezusovim in Marijinim Srcem — pa imata zastavo časno in večno srečnega življenja. Amen.

Ant. žlogar.

Pogled na slovstvo.

A.

Kateheze za prvence. Priprava za prvo spoved, za prvo sv. obhajilo in za birmo. Izdalo in založilo Društvo slovenskih katehetov. V Ljubljani 1914. Cena K 1'— s poštnino.

Vsled odloka papeža Pija X. o starosti, kdaj naj se otroci puste k prvemu sv. obhajilu, se je zelo izpremenila kateheza v ljudski šoli. Poprej, zlasti preden se je po novem šolskem zakonu podaljšala šolska doba, se je verski pouk v ljudski šoli nekako končal s temeljitim poukom za prvo sv. obhajilo. Zato se je pa pri preizkušnji za prvo sv. obhajilo zahtevalo znanje vsega katekizma. Zdaj bo skoro ravno nasprotno: z naukom za prvo spoved in prvo sv. obhajilo se takorekoč prične katehetovo delo. Vse, kar poprej nauči male pričetnike, je le neka podlaga za to velevažno pripravo. Nekako vzporedno s pripravo za spoved in sv. obhajilo nastopi nauk o sveti birmi. Ako je katehet dobro izvršil to svojo prvo nalogo, ima pa potlej prostejšo pot in več časa za splošno poučevanje.

Umevno je, da se morajo zdaj izpremeniti učni načrti in izpremeniti tudi učna navodila. Pri drugih narodih, n. pr. pri Nemcih, že kar mrgoli raznih navodil zlasti za prvo sv. obhajilo, ki so seveda tudi različne vrednosti. Pri nas smo še do zdaj pogrešali takega navodila. Torej nam je jako dobro došla zgoraj omenjena knjižica. Kateheze so precej obširno izdelane, kar je posebno ugodna olajšava onim katehetom, ki nimajo dovolj časa za samostojno pripravo ali pa nimajo še dovolj prakse v katehizovanju. Seveda velja o katehezah kakor o pridigah, da se dá vsak predmet raznovrstno obravnavati z enakim uspehom. To pa smemo trditi, da bo našel katehet v tej knjižici dokaj dobro pripravljene tvarine, če je tudi morda ubral lastno pot.

Za pripravljanje na prvo spoved je šest katehez: o grehu in o odpušcanju greha pa o peterih za zakrament sv. pokore potrebnih rečeh. Za razlago se tukaj kakor tudi pri drugih katehezah spretno uporabljajo konkretna pojasnila, zgodbice in otrokom umljive primere, zlasti razmerje

otrok do staršev. Zgodba o izgubljenem sinu se je uporabila samo v pojasnitvev kesanja in zadostovanja. Mislim pa, da bi se dale vse za zakrament sv. pokore potrebne reči najprimerneje izvajati iz prilike o izgubljenem sinu. Delo bi bilo okrajšano in olajšano, ker bi si otroci morali zapomniti le eno zgodbo. Vendar nič ne škoduje, če je več razlike, saj kateheze, ki se naslanjajo na priliko o izgubljenem sinu, itak lahko zasleduje v starejših knjigah, komur bi tako bolj ugajalo.

Za prvoobhajance je pet katehez, ki dovolj obširno in temeljito podajajo vse, kar je bistveno potrebno in umljivo že malim učenčkom: kako je Jezus postavil zakrament presv. Rešnjega Telesa, Jezusova pričujočnost v najsvetejšem Zakramentu, sveta maša, priprava za sv. obhajilo in sveto obhajilo. — Za birmo pa zadostuje krajša priprava v treh katehezah: Sveti Duh in apostoli, Sveti Duh in mi, sveta birma.

Prednosti, ki smo jih zasledili v tej knjižici, so: skrbno urejena dispozicija pred vsako katehezo; lahkoten, otrokom primeren jezik (zlasti so tudi zgodbe prirojene za male); praktična navodila, kako naj otroci s pridom uporabljajo molitvenik in druge pripomočke, n. pr. izpraševanje vesti na posebnem lističu; opetovani opomini k pobožni molitvi itd.

Dobro bi bilo, ko bi se na enak način kakor je dispozicija pred vsako katehezo, pridejal tudi ob koncu kateheze v kratkih (»formuliranih«) stavkih rezultat vse kateheze. Morda bi se to dalo združiti z onimi posebnimi listki, ki so že zdaj priporočeni otrokom za izpraševanje vesti in obujenje kesanja.

Ant. Kržič.

B.

Casus conscientiae ad usum confessoriorum compositi et soluti ab Augustino Lehmkuhl S. J. Vol. I. Casus de Theol. moralis principiis et de praeceptis atque officiis christianis speciatim sumptis. 8° (XVIII+578). — Vol. II. Casus de sacramentis. 8° (XVIII+614). Editio quarta correcta et aucta. Friburgi Brisgoviae. B. Herder, 1913. Cena K 19'20, vez. K 24'—.

Jezuit Lehmkuhl je znan po svoji Theologia moralis, ki je izšla že v 11. izdaji, iz semenških let pa so gotovo še vsakemu duhovniku dobro v spominu njegovi »Casus conscientiae«. Že v svoji moraliki združuje teorijo in prakso, še bolj pa se ozira na prakso v tej knjigi. Če tudi duhovnik morda pozna vse principe moralke, vendar ne more takoj presoditi v posameznih slučajih, ker za to je treba vaje. Zato so moralisti izdajali pogosto »Casus conscientiae«, ki dajo duhovniku spretnost v presojevanju enakih slučajev. Sicer so nekateri nasprotni kazuistiki, češ, da je premalo znanstvena; a ta očitek velja le tisti kazuistiki, ki obenem ne podaja principov ali se nanje ne ozira. Lehmkuhl pa najprej poda principe, kateri pridejo pri tem in onem slučaju v poštev, in na podlagi teh principov razreši dotični slučaj. V tem se razlikuje od drugih kazuistov, kot so Bucceroni in Génicot. V uvodu pravi, da so mu pošiljali v rešitev najbolj zapletene slučaje iz raznih krajev Evrope, celo iz Amerike, Afrike in Avstralije. In na podlagi teh je sam sestavil in napisal svoje »Casus conscientiae«. Kakor znano, je avktor probabilist in zato ponekod razsodi v milejšem zmislu, kakor bi človek pričakoval. Ker je izšlo veliko novih odlokov glede sv. zakramentov, zato je drugi del zelo predelal in se ozira na novo disciplino. Slučajev je rešenih okrog 600, zato bi se težko dogodil kak slučaj, ki ne bi bil sličen onim v Lehmkuhlovi knjigi. Večkrat spovednik pri kakem zapletenem slučaju išče po moraliki, a še ni gotov, da je prav rešil, obrne se slednjič na ordinariat ali na kakega moralista za svet, a najprej bi dobil rešitev s pomočjo omenjene knjige. Le žal, da je knjiga precej draga, kakor je večina knjig, ki izidejo pri nemških založnikih. Bogoslovne knjige, ki izidejo na Laškem, Francoskem ali v Belgiji, so večinoma polovico cenejše.

Fr. Hočevar.

Lerch P. Wenzel, S. I., **Eucharistische Predigten**. Zweite Auflage Ambr. Opitz in Warnsdorf. Cena K 1'80.

V času, ko je treba večkrat govoriti o sv. Rešnjem Telesu, duhovnik z veseljem pozdravi knjigo, ki mu podaja gradiva za evharistične govore. In tega nam v obili meri nudi Lerchova zbirka, kjer je pisatelj izdal 22 izdelanih evharističnih govorov in 3 osnovane: o zakramentalni pričujočnosti Jezusovi v zakramentu sv. Rešnjega Telesa, o sv. obhajilu in o sveti maši. Dogmatična jasnost, lepa razdelitev govorov in nazorno pripovedovanje odlikuje to zbirko. Trezno, brez daljših retoričnih izpeljav in pretiravanj in vendar učinkujoče obdeluje pisatelj svojo snov; primerjaj n. pr. govor o nevrednem sv. obhajilu, kjer z analogijami iz sv. pisma lepo pokaže hudobijo nevrednega sv. obhajila, pri tem pa opozori, da je pretirano, če tu govorimo o Judeževem grehu. Z lahkimi primerami zelo popularno pojasnuje najtežja dogmatična vprašanja, pri čemer rabi v obili meri tudi svete očete. Govori bodo vsakemu cerkvenemu govorniku prav dobro služili. M. Škerbec.

Rudolf Dr. Ferdinand, *Der Rosenkranz des Priesters*, ein Mittel zu seiner Heiligung. Geistliche Lesungen. Herder, Freiburg im Breisgau. (X+288, 8°.) Cena K 3'60.

Da bi se duhovniki bolj zavedali bogate vsebine sv. rožnegavenca in da bi prejemali več sadov od te lepe molitve, je pisatelj izdal omenjeno knjigo, ki naj bi jim služila kot duhovno berilo. Najprej obravnava apostolsko vero, člen za členom v posebnih odstavkih; potem tri božje čednosti, posamezne dele očenaša in češčenamarije, nato pa govori o posameznih skrivnostih vseh treh delov sv. rožnegavenca. V vsakem odstavku najprej razvija dogmatične resnice, ki so z dotično skrivnostjo v zvezi, nato pa sledi aplikacija za duhovnika. Res prav primerno duhovno berilo, ki poživí dogmatično znanje in opozori na razne napake in nevarnosti v duhovskem življenju. Knjiga je pripravna tudi za katehitične govore o apostolski veri, očenašu in češčenamariji, posebno pa za govore o sv. rožnemvencu.

M. Škerbec.

S. Ignatii de Loyola *Meditationum et Contemplationum puncta*. — Libri exercitiorum textum diligenter secutus explicavit Franciscus de Hummelauer S. J. Editio altera recognita. Cum approbatione Archiepiscopi Friburgensis et Superiorum Ordinis. 12° (X et 596 p.) M 3'40, linteo relig. M 4'20,

Vsakemu so znana „Exercitia spiritualia“, v katerih podaja sveti Ignacij jako kratko in tehtno snov za vaje in premišljevanje; to snov obravnava po posameznih točkah obširneje znani te dni umrli učenjak iz Družbe Jezusove in sicer tako, da se povsem drži sv. Ignacija. Razlaga je točna in natančna, dogmatično in moralno prav skrbno določena. Spredaj in zadaj nahajamo v knjigi tudi navod in splošne nauke o premišljevanju.

Ordensleben und Ordensgeist. Vierzig Vorträge — zunächst für Ordensschwwestern — von P. Ignaz Watterott O. M. I. Zweite verbesserte Auflage. Freiburg in Breisgau, Herdersche Verlagshandlung. Str. 397. Cena K 4'80, vezano K 6'—.

Že povodom prve izdaje je Duhovni Pastir (l. 1911, str. 668) knjigo toplo priporočil. Pisatelj je v nji objavil govore, ki jih je govoril redovnicam. Vsečina je zelo koristna in se ozira na vse važnejše stvari redovnega življenja. Povsod se kaže, da pisatelj življenje v ženskih samostanih dobro pozna in prav presoja. Ni nam še prišla v roke knjiga take vsebine, ki bi imela tako pametne in zdrave nazore. Oblika je zelo mikavna: nauke pojasnjujejo in dokazujejo dogodki in primere, tako da se ti berilo priljubi, če si prebral le dve, tri strani. Vse je jedrnato in ne najdeš tistih praznih fraz, kakor v drugih podobnih knjigah. Nobenemu nunskega izpovedniku ali pridigarju, pa tudi nobenemu ženskemu samostanu, naj bi knjiga ne ostala nepoznana. Priporočamo jo pa sploh vsem duhovnikom. V njej najdejo sliko samostanskega življenja z njegovimi solnčnimi in senčnimi stranmi; dobro jim bo služila pri vodstvu pobožnih duš in tudi za cerkvene govore je vsečina prikladna.